

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

S/03/010

KGP/41131/03

Nr ewid. 13/2005/S03010/KGP

Informacja o wynikach kontroli prywatyzacji Metalexportu

Misją Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

Wizją Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Informacja o wynikach kontroli prywatyzacji Metalexportu

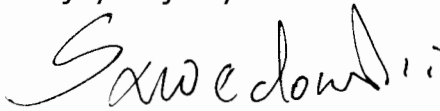
Dyrektor Departamentu
Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Paweł Banaś

Zatwierdzam:

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Krzysztof Szwedowski

Warszawa, dnia 23. 06. 2005r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: (0-22) 825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE.....	3
2.	PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	4
2.1.	Ogólna ocena kontrolowanej działalności	4
2.2.	Synteza wyników kontroli	4
2.3.	Uwagi końcowe i wnioski	8
3.	WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	9
3.1.	Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	9
3.2.	Ustalenia.....	15
3.2.1.	<i>Wybór doradcy Ministra SP przy sprzedaży udziałów Skarbu Państwa w Spółce Metalexport</i>	<i>15</i>
3.2.2.	<i>Wycena Wartości Metalexportu przez BMF SA.....</i>	<i>17</i>
3.2.3.	<i>Wybór inwestora-nabywcy udziałów Skarbu Państwa w Spółce Metalexport</i>	<i>21</i>
3.2.4.	<i>Realizacja zobowiązań pozacenowych wynikających z umowy sprzedaży udziałów Skarbu Państwa w Spółce Metalexport</i>	<i>40</i>
3.2.5.	<i>Realizacja zobowiązań inwestycyjnych, wynikających z Umowy sprzedaży akcji Skarbu Państwa w Bison-Biału w Białymstoku.....</i>	<i>45</i>
3.2.6.	<i>Realizacja przez Metalexport zobowiązań wobec FUM Poręba wynikających z Umowy o współpracę.</i>	<i>51</i>
4.	INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI.....	57
4.1.	Organizacja kontroli.....	57
4.2.	Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	57
5.	ZAŁĄCZNIKI	61
5.1.	Wykaz skrótów użytych w informacji	61
5.2.	Wykaz skontrolowanych podmiotów	62
5.3.	Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	62
5.4.	Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska w MSP, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność.....	63
5.5.	Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	63

1. Wprowadzenie

Temat	Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła z własnej inicjatywy kontrolę przebiegu procesu sprzedaży udziałów Metalexportu i jej wpływu na działalność niektórych podmiotów gospodarczych z udziałem Skarbu Państwa (S/03/010). Podjęcie kontroli zostało poprzedzone sygnałami o licznych nieprawidłowościach w procesie sprzedaży przez Ministra Skarbu Państwa (dalej Ministra SP) udziałów w „Metalexport” Sp. z o.o. w Warszawie (dalej Metalexport) oraz realizacji zobowiązań umownych przez inwestora strategicznego. ¹
Cel	Celem kontroli było dokonanie oceny prawidłowości działań Ministra SP i jego urzędu w procesie sprzedaży udziałów w Metalexporcie, pod względem ochrony interesów Skarbu Państwa, a także realizacji zobowiązań umownych przez Mex-Inwest Sp. z o.o. w Warszawie (dalej Mex-Inwest) – nabywcę udziałów Metalexportu i wpływu tej transakcji na działalność niektórych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa
Zakres	Przedmiotem kontroli były zagadnienia dotyczące głównie: wyboru doradcy Ministra SP przy sprzedaży udziałów Skarbu Państwa w Metalexporcie (dalej: Doradca prywatyzacyjny) i odbioru wyceny wartości Metalexportu, wyboru inwestora strategicznego i negocjacji warunków umowy sprzedaży udziałów, a także realizacja zobowiązań umownych i jej wpływ na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych objętych kontrolą, powiązanych kapitałowo lub umowami z Metalexportem. Informacja obejmuje badania kontrolne NIK i Urzędu Kontroli Skarbowej dotyczące lat 2000-2005 (I kw.).
Organizacja	Kontrolę przeprowadził Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli w okresie od września 2003 r. do maja 2004 r. W informacji wykorzystano również ustalenia kontroli przeprowadzonej w Metalexporcie ² w okresie od 20 września 2004 r. do 31 marca 2005 r. (z przerwami) przez Urząd Kontroli Skarbowej w Warszawie (dalej: UKS w Warszawie).

[Wykaz skrótów użytych w Informacji: Załącznik pkt 5.1.]

¹ Prośby o przeprowadzenie kontroli prywatyzacji Metalexportu skierowane do NIK przez Posła na Sejm RP pana Marka Olewińskiego (pismo z 29 sierpnia 2000 r.) oraz „Tygodnika Solidarność” (pismo z 22 maja 2003 r.) Krytyczne uwagi o tej transakcji wyrażali również b. Prezes Zarządu Metalexportu pan Jerzy Zieliński i Prezes Zarządu Andrychowskiej Fabryki Maszyn SA pan Marek Zajac.

² Od dnia 19 października 2004 r. Metalexport zmienił nazwę na „Mex-Holding” Sp. z o.o.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia – pod względem gospodarności i rzetelności – działania Ministra Skarbu Państwa w procesie sprzedaży udziałów Metalexport Sp. z o.o. W konsekwencji niewłaściwie przygotowanej i przeprowadzonej prywatyzacji, przychody budżetu państwa z tej transakcji zostały zaniżone co najmniej o 1 489 tys. zł i gwałtownie pogorszyła się sytuacja Metalexportu oraz powiązanych z nim podmiotów.

2.2. Synteza wyników kontroli

Spółka Metalexport utworzona została aktem notarialnym Rep. nr A-V-15357/82 z 29 grudnia 1982 r. na podstawie przepisów Kh, jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Podstawowy przedmiot działalności Spółki - jako centrali handlu zagranicznego - stanowiły obroty w branży obrabiarek i narzędzi przemysłowych oraz kompletnych obiektów przemysłowych.

W 2000 r., w którym Skarb Państwa sprzedał swoje udziały, kapitał własny Metalexportu wynosił 39 807,5 tys. zł. Właścicielami Spółki było 15 udziałowców, wśród nich: Skarb Państwa, który posiadał udziały stanowiące 51,1% kapitału Spółki, Mex-Inwest (39,7%), FOP Avia SA w Warszawie (3,0%), FUM Poręba (3,0%) oraz Dąbrowska Fabryka Obrabiarek DEFUM w Dąbrowie Górniczej (1,5%). [str. 14]

Wartość aktywów Spółki w 1999 r. wynosiła 134 136,6 tys. zł, w tym udziałów i akcji 44 503,5 tys. zł. Aktywa Spółki sfinansowane były wówczas w 28,2% kapitałem własnym wynoszącym 37 892,4 tys. zł. W 1999 r. Metalexport osiągnął przychody ze sprzedaży w wysokości 61 879,5 tys. zł oraz zysk netto w kwocie 2 140,6 tys. zł. [str. 17 i nast. *Informacji*]

Nieprawidłowości wystąpiły we wszystkich fazach prywatyzacji Metalexportu:

Przygotowania

Przygotowując się do sprzedaży 51,1% udziałów Metalexportu, Skarb Państwa nie wykorzystał swojej pozycji w spółce do zmiany niekorzystnych dla siebie postanowień:

- o podejmowaniu przez Zgromadzenie Wspólników wszystkich uchwał większością co najmniej $\frac{2}{3}$ głosów,
- prawa pierwszeństwa do nabycia udziałów dla dotychczasowych udziałowców.

Prawo pierwszeństwa do nabycia udziałów otrzymała w 1993 r. nie istniejąca jeszcze wtedy tzw. spółka pracownicza Mex-Inwest. [str. 21]

Wybór Doradcy prywatyzacyjnego

MSP nie zachowało należytej staranności przy wyborze Doradcy prywatyzacyjnego na wykonanie usług przy sprzedaży udziałów Metalexportu. Zdaniem NIK, należało porównać oferty tych samych firm doradczych w podobnych prywatyzacjach, ponieważ wystąpiło duże prawdopodobieństwo, że

	firmy te manipulując stawkami wynagrodzeń w ofertach podzieliły między siebie zamówienia. [str. 15 i nast.]
Wycena wartości Metaexportu	Wybrany przez MSP Doradca prywatyzacyjny próbował znacznie zaniżyć wycenę wartości Metaexportu. Ministerstwo reagowało opieszale: po wielomiesięcznej wymianie korespondencji, ostatecznie doprowadziło do podwyższenia wyceny ale nie wykorzystało możliwości zmiany Doradcy prywatyzacyjnego ani zastosowania wobec niego kar umownych. [str. 17 i nast.]
Dostęp do informacji	W dostępie do podstawowych informacji ekonomiczno-finansowych o Metaexportcie, zdecydowaną przewagę miał jego udziałowiec: Mex-Inwest. Jeden z dwóch głównych konkurentów wycofał się po odrzuceniu przez MSP jego próby o porównywalny zakres informacji. [str. 30]
Zobowiązania inwestycyjne	Drugi konkurent został przez Doradcę prywatyzacyjnego mylnie poinformowany o braku wymagań ws. zobowiązań inwestycyjnych, który następnie brak tych zobowiązań wskazał jako słabość oferty. Bezzasadnie podważano wartość konkurencyjnej wobec Mex-Inwestu oferty podwyższenia kapitału Metaexportu. [str. 30 i nast.] Izba ujawniła przy tym fakt wprowadzenia w błąd Podsekretarza Stanu w MSP, przez Doradcę prywatyzacyjnego i właściwy Departament Ministerstwa, że Mex-Inwest złożył najwyższą cenowo ofertę zakupu tych udziałów. [str. 35 i nast.]
Ułatwienia dla Mex-Inwestu	W opinii NIK, zasadne były zastrzeżenia zgłoszone przez konkurenta Mex-Inwestu o formułowaniu przez Doradcę prywatyzacyjnego i MSP nowych żądań w sposób umożliwiający Mex-Inwestowi poprawienie swojej oferty. [str. 30 i nast.]
Źródła finansowania	Zaakceptowano informację banku o posiadaniu przez Mex-Inwest wystarczających środków na zakup udziałów, chociaż kwota ta nie wystarczała na realizację zobowiązań pozacenowych. Doradca prywatyzacyjny nie sprawdził również źródeł pochodzenia środków, pomimo wykazywania przez Mex-Inwest w bilansie relatywnie niewielkiego majątku. Nie uwzględniono natomiast gwarancji bankowych konkurenta ani jego propozycji wpłaceniu przez oferentów odpowiedniego wadium. [str. 28 i nast.]
Wyłączność	Bez merytorycznego uzasadnienia udzielono Mex-Inwestowi wyłączności w negocjacjach w sprawie zakupu udziałów Metaexportu. [str. 34 i nast.]
Umowa sprzedaży	Za działanie niegospodarne NIK uznała sprzedaż Spółce Mex-Inwest 51,1% udziałów Skarbu Państwa w Metaexportcie, na warunkach określonych w <i>Umowie sprzedaży udziałów</i> z 26 lipca 2000 r. Minister SP sprzedał udziały: • podmiotowi o relatywnie małym kapitale zakładowym, prowadzącemu działalność gospodarczą o niewielkich rozmiarach; [str. 35 i nast.] • za cenę mniejszą o 1 489 tys. zł oraz przy znacząco niższych zobowiązaniach inwestycyjnych od kwot i warunków oferowanych przez konkurenta; [str. 35 i nast.] • rezygnując z klauzuli o karze umownej dot. istotnego zobowiązania inwestycyjnego – mimo że Departament Spółek Strategicznych i Instytucji Finansowych w MSP (DSSiIF) miał dostateczną wiedzę o Mex-Inwestie, jako

	o pasywnym udziałowcu Metalexportu o niskiej wiarygodności finansowej; [str. 37 i nast.] • dopuszczając do pokrycia przez Mex-Inwest udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki wkładem niepieniężnym, podczas gdy od konkurenta MSP oczekiwało zobowiązania do udzielenia Spółce na korzystnych warunkach pożyczki inwestycyjnej. [str. 37 i nast.]
Nadzór nad realizacją zobowiązań	MSP opieszale i nieskutecznie nadzorował realizację przez Mex-Inwest zobowiązań pozacenowych, wynikających z umowy sprzedaży udziałów Metalexportu: • Mex-Inwest nie dokonał podwyższenia kapitału Metalexportu o 20 mln zł; [str. 40] • nie zostało wykonane zobowiązanie do utrzymania zatrudnienia w Metalexporcie na poziomie z dnia zakupu udziałów (pracę straciły 34 osoby, tj. 27% stanu zatrudnienia); [str. 42] • czasochłonne rozpatrywanie wniosku Mex-Inwestu o zmianę sposobu realizacji zobowiązania do podwyższenia kapitału Metalexportu doprowadziło do ponad 15-miesięcznej zwłoki w skierowaniu przez MSP wezwania do zapłaty kary umownej. [str. 41 i nast.]
Sytuacja ekonomiczna Metalexportu	W latach 2000-2001 Metalexport wykazywał jeszcze niewielki zysk netto (2 629,9 tys. zł), natomiast w następnych dwóch latach strata netto wyniosła aż 68 374,2 tys. zł. W ciągu ponad 4,5 roku od nabycia udziałów, nabywca nie dokonał również deklarowanych inwestycji. Aktywa Metalexportu na koniec 2003 r. zmniejszyły się – w porównaniu do stanu na dzień 1 stycznia 2002 r. – o 88 379,7 tys. zł, tj. o 57,8%, zaś kapitał własny Metalexportu zmniejszył się z kwoty 60 778,2 tys. zł do wartości ujemnej w wysokości (-)34 840,0 tys. zł. Po dokonaniu natomiast planowanych korekt wartość ujemnych kapitałów Metalexportu w bilansie za 2004 r. wzrosła do (-)68 759,5 tys. zł. [str. 44 i nast.] Niewykonywanie przez Mex-Inwest zobowiązań pozacenowych określonych w <i>Umowie sprzedaży udziałów</i> miało negatywny wpływ na realizację zobowiązań Metalexportu wobec innych podmiotów:
Bison-Biał	Metalexport nie wywiązał się w terminie ze zobowiązania do podwyższenia kapitału zakładowego Bison-Biału o kwotę ponad 11 mln zł. NIK oceniła negatywnie podpisanie przez MSP aneksu do <i>Umowy prywatyzacyjnej</i>. Oznaczało to bowiem odstąpienie od dochodzenia od Metalexportu należnej Skarbowi Państwa kary w wysokości 7 907,6 tys. zł. Izba ujawniła przy tym fakt, że pozytywna opinia Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie zawarcia powyższego aneksu podjęta została na podstawie nieprawdziwych informacji Metalexportu odnośnie jego możliwości finansowych. [str. 45 i nast.] W rezultacie dalszych niekorzystnych dla Skarbu Państwa działań, Metalexport zwiększył swój udział do 73,6% ogólnej liczby akcji Bison-Biału, zaś udział Skarbu Państwa w kapitale akcyjnym zmalał z 32,1% do 17,9%. [str. 45 i nast.] Po 2000 r. nastąpił gwałtowny spadek przychodów ze sprzedaży, w konsekwencji czego strata netto Bison-Biału wzrosła w latach 2001-2002 z 23 861,1 tys. zł aż do 74 786,2 tys. zł. W okresie tym Metalexport, jako główny

akcjonariusz Bison-Biału, nie podejmował odpowiednich działań naprawczych, uznając że sytuacja Spółki nieuchronnie zmierza do ogłoszenia jej upadłości. [str. 48 i nast.]

FUM Poręba

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła niewyrażenie zgody przez Ministra SP na przejęcie przez Metalexport, pod pozorem realizacji zobowiązania Mex-Inwestu, kontroli właścicielskiej nad FUM Poręba. Wyrażenie zgody na warunki zaproponowane w tym względzie przez Metalexport oznaczałyby szkodę dla interesów Skarbu Państwa. [str. 51]

NIK krytycznie oceniła natomiast niedostateczny nadzór właścicielski Ministra SP nad FUM Poręba. Nadmierne uprawnienia Zarządu do zaciągania zobowiązań wykorzystał Metalexport, zawierając – po przejęciu nad nim kontroli przez Mex-Inwest – umowę o współpracy. [str. 51 i nast.] Umowa ta stała się jedną z przyczyn gwałtownego pogorszenia się wyników ekonomiczno-finansowych FUM Poręba. W latach 2000-2002 ponosiła ona coraz wyższe straty netto, wynoszące: 7 962,5 tys. zł; 9 079,7 tys. zł i aż 18 432,7 tys. zł. [str. 53 i nast.]

Dolfamex

Mex-Inwest nie wykonał również zobowiązania dotyczącego spowodowania złożenia przez Metalexport wiążącej oferty zakupu od Skarbu Państwa 60% udziałów Dolfamexu. Zgłaszając, w terminie określonym w *Umowie sprzedaży udziałów*, zamiar zakupu udziałów Dolfamexu, Metalexport nie podał ceny jaką byłby skłonny za nie zapłacić. Metalexport nie zaakceptował również oferty cenowej, złożonej przez **Agencję Prywatyzacji**, opracowaną na podstawie wartości bilansowej Spółki. Z tego też względu Izba krytycznie oceniła odmowę ze strony MSP pomocy Agencji Prywatyzacji w dokonaniu stosownych zmian *Umowy Spółki* Dolfamex, utrudniających Agencji możliwość sprzedaży 60% udziałów Dolfamexu [str. 43]

Nieprawidłowości finansowe

Sprzedaż Mex-Inwestowi udziałów Skarbu Państwa w Metalexporcie, a następnie niewykonanie przez tego inwestora zobowiązań umownych, dotyczących zwłaszcza podwyższenia kapitału Metalexportu doprowadziły do zmniejszenia wpływów budżetowych na łączną kwotę 13 596,6 tys. zł, w postaci:

- niższych o 1 489,0 tys. zł od proponowanych przez Konsorcjum R&G, przychodów ze sprzedaży 51,1% pakiet udziałów Metalexportu, [str. 35]
- odstąpienia od egzekucji kary umownej, należnej Skarbowi Państwa w wysokości 7 907,6 tys. zł, jako konsekwencji podpisania przez MSP aneksu do umowy sprzedaży akcji Bison-Biału, [str. 45 i nast.]
- konieczności umorzenia zobowiązań publicznoprawnych na kwotę 4 200,0 tys. zł, wskutek niedostatecznego zaangażowania kapitałowego Metalexportu w Bison-Biału. [str. 48 i nast.]

MSP nie wykorzystało możliwości pozbawienia Doradcy prywatyzacyjnego wynagrodzenia w wysokości 24,4 tys. zł, za nieprawidłowości stwierdzone przy opracowaniu wyceny Metalexportu. [str. 19 i nast.] NIK podjęła działania zmierzające do wyegzekwowania od Metalexportu kary umownej w kwocie 8 049,5 tys. zł. [str. 45 i nast.]

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

Wyniki kontroli przygotowania i przebiegu procesu sprzedaży udziałów Skarbu Państwa w Metalexport Sp. z o.o. w Warszawie i jej wpływu na działalność niektórych podmiotów gospodarczych z udziałem Skarbu Państwa wskazują na konieczność podjęcia następujących działań:

1. Wprowadzenia obowiązku przeprowadzania stosownych analiz dokumentów składanych w ramach zamówień publicznych na wybór Doradcy prywatyzacyjnego, umożliwiających ujawnianie i eliminowanie przypadków, co do których istnieją uzasadnione podejrzenia o stosowanie przez oferentów zakazanych praktyk monopolistycznych.
2. Ścisłego egzekwowania od firm doradczych, biorących udział w procesach prywatyzacyjnych, realizacji postanowień umownych, włącznie z nakładaniem kar umownych w przypadkach niewykonania przyjętych przez nie zadań.
3. Zobowiązania jednostek organizacyjnych MSP, odpowiedzialnych za realizację poszczególnych projektów prywatyzacyjnych, do powiadamiania komórki kontroli wewnętrznej i uzyskiwania jej opinii w sprawach skarg uczestników tych procesów, mających istotny wpływ na wybór inwestora.
4. Usprawnienie w MSP procedur podejmowania decyzji dotyczących realizacji zobowiązań umownych, mające na celu wyeliminowania opieszałości w odzyskiwaniu należności Skarbu Państwa.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Zbywanie akcji/udziałów Skarbu Państwa]

Sposoby i procedury sprzedaży akcji/udziałów spółek z udziałem Skarbu Państwa (w tym sankcję nieważności z mocy prawa umowy zawartej z pominięciem wskazanego w ustawie trybu) reguluje *ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji*³ (dalej *ustawa o kip*) w tym sankcję nieważności z mocy prawa umowy zawartej z pominięciem wskazanego w ustawie trybu.

Akcje spółki w imieniu Skarbu Państwa zbywa Minister SP. W myśl art. 33, z zastrzeżeniem art. 36 i 37 ustawy, akcje należące do Skarbu Państwa są zbywane w trybie:

- oferty ogłoszonej publicznie (art. 33 ust. 1 pkt 1),
- przetargu publicznego (art. 33 ust. 1 pkt 2),
- rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia (art. 33 ust. 1 pkt 3).

*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za te akcje*⁴ określało szczegółowy tryb zbywania akcji oraz warunki, jakie powinny spełniać: oferta zbycia akcji, zaproszenie do składania ofert nabycia akcji i zaproszenie do rokowań, które mogą dotyczyć zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań związanych z ochroną środowiska, a także zobowiązań związanych z ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką.

Za zbywane w trybie przetargu publicznego lub rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia, akcje należące do Skarbu Państwa zapłata może być dokonana w ratach, jeżeli będą spełnione łącznie warunki określone w art. 35 *ustawy o kip*.

Analiza spółki

Przed zaoferowaniem do zbycia akcji Skarbu Państwa, dokonuje się analizy mającej na celu ustalenie sytuacji prawnej majątku spółki, stanu i perspektyw rozwoju przedsiębiorstwa spółki, oszacowania wartości przedsiębiorstwa oraz realizacji obowiązków wynikających z tytułu wymagań ochrony środowiska (art. 32). W *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy*⁵, określony został zakres analizy, o której mowa wyżej, sposób jej zlecenia, opracowania, odbioru i finansowania oraz warunki, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy.

³ Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm. – tytuł zmieniony przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. (Dz.U.02.240.2055) zmieniającej nin. ustawę z dniem 15 stycznia 2003 r.

⁴ Dz.U. Nr 95, poz. 578 ze zm.- uchylone z dniem: 15.01.2005.r. przez rozp. RM z dnia 20.12.2004 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa – Dz.U. Nr 286, poz. 2871

⁵ Dz.U. Nr 64, poz. 408 ze zm.

Od opracowania analizy spółki można odstąpić w części, jeżeli przewidywany koszt wykonania analizy przewyższa 20% wartości spółki ustalonej w oparciu o bilans na koniec roku poprzedzającego wykonanie analizy (§ 15 ust. 2). O zakresie analizy w przypadkach, o których mowa wyżej, decyduje podmiot zlecający analizę (§ 7).

Zamówienia publiczne

Wyboru doradcy dla potrzeb procesów prywatyzacyjnych dokonuje się na mocy przepisów *ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych*⁶ – tj. jawnie, z zachowaniem równości i konkurencyjności podmiotów ubiegających się o zamówienie publiczne oraz z uwzględnieniem racjonalnego i rzetelnego wydatkowania pieniędzy publicznych. Zachowania polegające na nierównym traktowaniu oferentów stanowią naruszenie ustawy i mogą stanowić podstawę protestów i odwołań (art. 79 – 92) z tym, że *ustawa* ta pozwala na stosowanie preferencji krajowych (art. 18). *Ustawa* zezwala na wykluczenie z ubiegania się o udzielenie zamówienia publicznego dostawców i wykonawców niewiarygodnych, zalegających z podatkami, skazanych za przestępstwo związane z zamówieniami publicznymi (art. 19). Wszelkie oświadczenia i zawiadomienia składane przez zamawiających i dostawców lub wykonawców wymagają formy pisemnej (art. 21), z wyjątkami określonymi w art. 15 ust. 1 i art. 71 ust. 1 pkt 7 *ustawy*.

Podstawowym trybem udzielania zamówienia publicznego jest przetarg nieograniczony (art. 14). Ponadto *ustawa* dopuszcza w przypadkach określonych w ustawie udzielenie zamówienia publicznego w trybie: przetargu ograniczonego (art. 32), przetargu dwustopniowego (art. 54), negocjacji z zachowaniem konkurencji (art. 64), zapytania o cenę (art. 68), zamówienia z wolnej ręki (art. 71).

Naruszenie zasady, formy lub trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych określonych w ww. ustawie stanowi zgodnie z art. 138 ust. 1 pkt 12 *ustawy z 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych*⁷ naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Po zmianie przepisów od 2 marca 2004 r. naruszeniem dyscypliny finansów publicznych w tym zakresie jest naruszeniu zasady lub trybu postępowania przy udzieleniu zamówienia publicznego ustalonych przepisami *ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych*⁸.

Współpraca organów założycielskich i właścicielskich z firmami doradczymi opiera się na podpisywanych z tymi firmami umowach cywilnoprawnych. Przy zawieraniu umów zastosowanie mają m.in. przepisy *Kodeksu cywilnego* dotyczące: zawarcia umowy (art. 66 -72), formy czynności prawnych (art. 73-81), terminów (art. 110 -116), umowy o dzieło (art. 627- 646), umowy zlecenia (art. 734-751), wykonania zobowiązań i skutków ich niewykonania (art. 450 – 497).

⁶ Dz. U. z 1998 r. Nr 119 poz. 773 ze zm. – zastąpiona przez ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Dz.U. Nr 19 poz. 177 ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 19 poz., 177 ze zm.

**Uprawnienia
Ministra SP**

Art. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa⁹ stanowi m.in., że minister właściwy do spraw Skarbu Państwa wykonuje uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie praw z akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi oraz sprawuje kontrolę wykonywania uprawnień wynikających z praw majątkowych Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 5 tej ustawy państwowe osoby prawne (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), powiadamiają Ministra SP o zamiarze rozporządzenia składnikami majątku trwałego w rozumieniu przepisów o rachunkowości oraz nieodpłatnego oddania tych składników do korzystania innym podmiotom na podstawie umów prawa cywilnego jeżeli przedmiot takiej czynności prawnej przekracza równowartość kwoty 50 000 euro. Minister SP, w terminie miesiąca od dnia otrzymania powiadomienia, o którym mowa wyżej, może nie wyrazić zgody (zgłosić sprzeciw) na dokonanie czynności prawnej, której dotyczyło powiadomienie. W przypadku niewyrażenia zgody przez Ministra SP na dokonanie czynności, o której mowa wyżej, państwowej osobie prawnej przysługuje, w terminie siedmiu dni od daty doręczenia decyzji o braku zgody na dokonanie czynności, prawo wniesienia sprzeciwu do tego Ministra. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje wykonanie decyzji. W razie podtrzymania decyzji przez Ministra SP, państwowej osobie prawnej przysługuje prawo wniesienia w ciągu siedmiu dni sprawy do sądu. Czynność prawna dokonana przez państwową osobę prawną z naruszeniem art. 5 jest nieważna.

**Spółki
kapitałowe**

Funkcjonowanie spółek kapitałowych, w tym prawa i obowiązki wspólników w spółce akcyjnej oraz w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością regulowały do końca 2000 r. przepisy *rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. Kodeks handlowy*¹⁰ (Kh) i akt założycielski spółki w zakresie na jaki przepisy Kh zezwalały. Od 1 stycznia 2001 r. działalność spółek regulowana jest przepisami *ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*¹¹ (Ksh) z tym, że do czasu wydania przepisów dotyczących firmy i prokury pozostawały w mocy przepisy o firmie i prokurze zawarte w Kh. Obecnie problematykę tę reguluje kodeks cywilny w art. art. 43¹-43¹⁰ (przedsiębiorcy i ich oznaczenia) oraz art. art. 109¹ – 109⁹(prokura).

**Spółka
z ograniczoną
odpowiedzialnością**

Prawa wspólników można podzielić na prawa typu korporacyjnego, prawa majątkowe, indywidualne, wspólne (kolektywne) i prawa mniejszości. Do praw korporacyjnych należały m.in. prawo uczestnictwa i głosu na zgromadzeniu wspólników, prawo zaskarżania uchwał, prawo kontroli.

Prawami majątkowymi były m.in.:

- prawo udziału w zysku bilansowym (art. 191 Kh),
- prawo uczestnictwa w podziale zlikwidowanego majątku spółki (art. 275 ust. 2 i 3 Kh).

⁹ Dz. U. z 1996, Nr 106, poz. 493 ze zm.

¹⁰ Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.

¹¹ Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.

Kodeks spółek handlowych wprowadza przepisy wzmacniające i precyzujące kompetencje nadzorcze w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Zmiany dotyczą również indywidualnych uprawnień wspólnika w zakresie kontroli.

Zadaniem rady nadzorczej jest sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności (art. 219 Ksh). Jednocześnie § 2 art. 219 stwierdza, że rada nadzorcza nie ma prawa wydawania zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki, chociaż pozostawiono możliwość rozszerzenia kompetencji rady w drodze regulacji umowy spółki, w tym możliwość wprowadzenia wymogu uzyskiwania przez zarząd zgody rady nadzorczej przed dokonaniem oznaczonych w umowie czynności (art. 220). Typowymi przykładami kompetencji powierzanych radom jest np. zgoda na: powoływanie i odwoływanie prokurenta; dokonywanie rozporządzeń; zaciąganie zobowiązań powyżej określonej wartości. Udzielanie zgody nie stoi w sprzeczności z treścią zakazu wydawania poleceń zarządowi. Innym przykładem poszerzenia kompetencji rady zaproponowanym przez Ksh jest możliwość zawieszania poszczególnych lub wszystkich członków zarządu, jeżeli zachodzą ważne powody.

Wraz z wejściem w życie Ksh pojawiła się możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności członków rad nadzorczych (art. 293 i 483). Zgodnie z art. 483 § 1 Ksh członek zarządu, rady nadzorczej oraz likwidator odpowiada wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu spółki, chyba że nie ponosi winy. Wcześniej Kh nie zawierał żadnej konstrukcji pozwalającej na takie działania. Możliwe to było jedynie na podstawie statutu spółki lub regulaminu działania rady. Konstrukcja tego artykułu jest taka, że ciężar dowodu, że nie ponosi winy przenosi na osobę, na którą spółka wskaże jako tę, która wyrządziła szkodę. Członkowie rad nadzorczych nie mogą więc już bronić się twierdząc, że nie posiadali odpowiednich informacji, albo że zajmowali się czym innym. Rada nadzorcza jest powołana, by kontrolować bieżącą działalność spółki i ma prawo żądać od zarządu dowolnego dokumentu. Jeżeli więc spółka wykryje szkodę i wniesie sprawę do sądu wskazując że szkoda wynika z działań lub zaniechań członka rady nadzorczej – to na jego obronie ciąży obowiązek wykazania, że osoba ta wykonała wszelkie czynności, by zapobiec powstaniu szkody.

Zgromadzenie wspólników może uchwalić regulamin rady, a także upoważnić samą radę do uchwalania jej regulaminu. Jednak ani umowa spółki, ani regulamin nie mogą ograniczyć minimum kodeksowych kompetencji rady nadzorczej.

Spółka akcyjna

Podstawowe uprawnienia akcjonariuszy spółek akcyjnych określone w Kh dotyczyły prawa do:

- uczestnictwa w walnym zgromadzeniu i prawa głosu, które wiązały się z posiadanymi przez akcjonariusza akcjami,
- udziału w zysku rocznym,
- poboru akcji nowej emisji, które było związane z podwyższeniem kapitału akcyjnego,
- udziału w kwocie likwidacyjnej, będącego prawem do zwrotu wpłaconego kapitału w razie likwidacji spółki.

W świetle przepisów Kodeksu spółek handlowych, spółka akcyjna uległa największym przeobrażeniom, co wynika z najsilniejszego związku tej spółki spośród innych typów spółek handlowych z rynkiem kapitałowym. W myśl przepisów Ksh obligatoryjnymi organami w spółce akcyjnej są zarząd, rada nadzorcza oraz walne zgromadzenie. Zrezygnowano z komisji rewizyjnej, która może być powołana tylko w spółce z o.o.

Zarząd spółki akcyjnej prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę (art. 368 Ksh). Reprezentacja spółki przez zarząd polega na dokonywaniu i przyjmowaniu czynności prawnych za spółkę. Zasadą jest powoływanie członków zarządu uchwałą rady nadzorczej. Statut spółki może jednak wprowadzać odmienne reguły, np. powoływanie przez wskazane w statucie osoby trzecie czy walne zgromadzenie. Zgodnie z art. 354 Ksh prawo do powoływania i odwoływania członków zarządu może być przyznane indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi. Statut spółki może przewidywać, że w przypadku równości głosów w głosowaniu na posiedzeniu zarządu, decyduje głos prezesa zarządu. Statut może również przyznawać prezesowi inne uprawnienia w zakresie kierowania pracami zarządu (art. 371 § 2 Ksh).

Rada nadzorcza spółki akcyjnej jest obowiązana do sprawowania stałego nadzoru nad działalnością spółki. Oznacza to nie tylko obowiązek nadzorowania pracy zarządu, ale całej spółki, a więc również pracowników, ponadto organizacji i zasad działania przedsiębiorstwa spółki, kontaktów z bankami, dostawcami i odbiorcami towarów lub usług oraz ewentualnych procesów sądowych prowadzonych przez spółkę itp.¹² Ocena wniosków zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty nie oznacza konieczności wyrażenia zgody przez radę nadzorczą na rozwiązania przedłożone przez zarząd. Rada opiniuje jedynie te wnioski pozytywnie albo negatywnie, może przedstawić własne sugestie.¹³

Rada nie ma prawa wydawania zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki. Co prawda art. 384 Ksh przewiduje, że statut spółki może rozszerzyć uprawnienia rady, ale kategoryczne stwierdzenie art. 382 § 2 Ksh wskazuje, że rozszerzenie kompetencji rady nie może prowadzić do wydawania wiążących poleceń. Przyjęcie innej wykładni prowadziłoby do zatarcia różnicy między organami zarządzającymi i nadzorującymi w spółce. W myśl art. 383 § 1 Ksh do kompetencji rady nadzorczej należy również zawieszanie w czynnościach, z ważnych powodów, poszczególnych lub wszystkich członków zarządu oraz delegowanie członków rady nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków zarządu nie mogących sprawować swoich czynności. Wydaje się, że ważnym powodem może być w szczególności: działanie na szkodę spółki, prowadzenie interesów konkurencyjnych, ujawnienie się okoliczności powodujących niemożność sprawowania funkcji członka zarządu (np. karalność – por. art. 18 § 2 Ksh) itd. „Niemożność sprawowania swoich czynności” może wynikać np. z choroby, aresztowania.

¹² zob.: Szajkowski A. (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, J. Szwaja: „Kodeks handlowy. Komentarz”. t. I, wyd. 2, s. 1186.

¹³ zob. Jacyszyn J. et al.: „Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Orzecznictwo”. Librata. Warszawa, 2001, s. 480.

Zgodnie z art. 354 Ksh prawo do powoływania i odwoływania członków rady nadzorczej może być przyznane indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi.

Art. 384 Ksh stanowi, że statut może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, a w szczególności przewidywać, że zarząd jest obowiązany uzyskać zgodę rady nadzorczej przed dokonaniem określonych w statucie czynności. Jeżeli rada nadzorcza nie wyrazi zgody na dokonanie określonej czynności, zarząd może zwrócić się do walnego zgromadzenia, aby powzięło uchwałę udzielającą zgody na dokonanie tej czynności. Statut spółki może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, nie ma natomiast możliwości ograniczenia zakresu działania rady.

**Powstanie
Spółki
Metalexport**

Spółka Metalexport utworzona została aktem notarialnym Rep. nr A-V-15357/82 z 29 grudnia 1982 r. na podstawie przepisów Kh, jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Kapitał zakładowy Spółki wynosił 100 tys. zł i dzielił się na 2 000 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy. W akcie notarialnym dotyczącym Umowy Spółki postanowiono m.in., że:

Udziały w kapitale zakładowym Spółki o wartości 100 tys. zł, objęte zostały przez 33 wspólników, z tego: Skarb Państwa objął – 1 020 udziałów, tj. 51%, a pozostali wspólnicy – 980 udziałów (49%), w tym P.P. Metalexport – 319 udziałów (15,95%) (§ 9 Umowy Spółki),

„Udziały są zbywalne z tym, że pozostali wspólnicy mają pierwszeństwo do nabycia udziałów przeznaczonych do zbycia. Jeżeli żaden ze wspólników nie chce nabyć udziałów przeznaczonych do zbycia, przeniesienie tych udziałów na osoby trzecie wymaga zezwolenia Rady Nadzorczej. Jeżeli Rada Nadzorcza odmawia zezwolenia, wówczas powinna wskazać nabywcę udziałów przeznaczonych do zbycia w ciągu trzech miesięcy od dnia zwrócenia się o zezwolenie, po upływie których udziały mogą być przeniesione na każdą osobę trzecią. Nabycie udziałów przez pozostałych wspólników lub wskazanego nabywcę następuje po wartości obliczonej na podstawie ostatniego bilansu Spółki, przy czym nabywca udziałów powinien dokonać wpłaty gotówkowej na udziały w ciągu miesiąca” (§ 10 Umowy Spółki),¹⁴

„[...] Zgromadzenie Wspólników jest zdolne do powzięcia wiążących uchwał, jeżeli są na nim obecni wspólnicy lub ich pełnomocnicy, reprezentujący dwie trzecie 2/3 części kapitału zakładowego. [...] Uchwały Zgromadzenia Wspólników zapadają większością 2/3 /dwóch trzecich/ głosów, a w przypadkach w których przepis ustawy wymaga wyższej większości, większością przez ustawę wymaganą.” (§ 13 Umowy Spółki)

Według stanu na dzień 25 lipca 2000 r. udziały Metalexportu posiadało 15 podmiotów, przy czym największymi udziałowcami byli: Skarb Państwa posiadał (1 022 udziały, stanowiące 51,1% kapitału Spółki), Mex-Inwest (794 udziałów, 39,7%), FOP Avia SA w Warszawie (60 udziałów, 3,0%), FUM Poręba (60 udziałów, 3,0%) oraz Dąbrowska Fabryka Obrabiarek DEFUM w Dąbrowie Górniczej (30 udziałów, 1,5%). Udziały każdego z pozostałych właścicieli nie przekraczały 1% kapitału zakładowego Metalexportu..

¹⁴ W dokumentach dotyczących sprzedaży udziałów Metalexportu używa się zamiennie pojęć: „pierwszeństwo do nabycia udziałów” i „prawo pierwokupu”. Uczestnicy tego procesu prywatyzacji uznali bowiem, że do prawa pierwszeństwa, określonego w Umowie Spółki, mają zastosowanie przepisy art. 596 i nast. Kc. dotyczące prawa pierwokupu.

**Powstanie
Spółki
Mex-Inwest**

Aktem notarialnym Rep. A 1903/94 z 10 sierpnia 1994 r. zawarta została umowa Spółki Mex-Inwest Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie¹⁵. Spółka ta została wpisana do Rejestru Handlowego 15 września 1994 r. Ponad rok wcześniej, a mianowicie aktem notarialnym Rep. A nr -2566/93 z 23 lipca 1993 r. dokonano zmiany umowy Spółki Metalexport poprzez wykreślenie w całości treści § 10 i nadanie mu nowej następującej treści: „Udziały są zbywalne z tym, że pozostali wspólnicy oraz MEX-INWEST Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie mają pierwszeństwo do nabycia udziałów przeznaczonych do zbycia. Jeżeli żaden ze wspólników oraz MEX-INWEST Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie zechce nabyć udziałów przeznaczonych do zbycia, przeniesienie tych udziałów na osoby trzecie wymaga zgody Rady Nadzorczej. Jeżeli Rada Nadzorcza odmawia zezwolenia, wówczas powinna wskazać nabywcę udziałów przeznaczonych do zbycia w ciągu trzech miesięcy od dnia zwrócenia się o zezwolenie, po upływie których udziały mogą być przeniesione na każdą osobę trzecią.”

3.2. Ustalenia

3.2.1. WYBÓR DORADCY MINISTRA SP PRZY SPRZEDAŻY UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA W SPÓŁCE METAEXPORT

W ocenie Izby, MSP nie dochowało należytej staranności przy wyborze Doradcy prywatyzacyjnego w procesie sprzedaży udziałów Skarbu Państwa w Spółce Metalexport. Dokonując, w jednodniowym odstępie, wyboru Doradcy prywatyzacyjnego na wykonanie usług przy sprzedaży udziałów Metalexportu i akcji **Kolmex SA**, o porównywalnej wartości zbywanych papierów wartościowych (15 750 tys. zł i 22 000 tys. zł), Komisja przetargowa w MSP nie przeprowadziła analizy rzetelności złożonych ofert pod kątem poziomu wynagrodzeń, oczekiwanych przez oferentów.

W odpowiedzi na zapytanie o cenę usług doradczych przy sprzedaży udziałów Metalexportu ofertę złożyła **Business Management & Finance SA w Warszawie** (zwaną dalej „BMF SA” lub „Doradca prywatyzacyjny”) oraz **Evip International Sp. z oo. w Warszawie** (Evip). Firmy te oczekiwały wynagrodzenia za przygotowanie oszacowania wartości Metalexportu w wysokości odpowiednio 24,4 tys. zł i 42,7 tys. zł oraz prowizji kolejno na poziomie 0,2% i 1,3% wartości sprzedanych udziałów. Doradcą prywatyzacyjnym została 18 marca 1999 r. wybrana BMF SA, której oferta była dla MSP korzystniejsza cenowo. Firma Evip została natomiast zwycięzcą zamówienia publicznego, na Doradcę prywatyzacyjnego przy sprzedaży akcji Kolmex SA, rozstrzygniętego przez Komisję przetargową MSP (w tym samym składzie osobowym) w dniu następnym, tzn. 19 marca 1999 r. Evip oczekiwała bowiem wynagrodzenia w wysokości 24,4 tys. zł za oszacowanie wartości Kolmex SA i prowizji na poziomie 0,3% wartości sprzedanych akcji, podczas gdy jedyny jej konkurent PRO-INVEST International Sp. z oo. oczekiwał ww. wynagrodzenia na poziomie 48,8 tys. zł i prowizji na poziomie 0,854% (z VAT).

¹⁵ Opisane szczegółowo na str. 25.

Zdaniem Izby, przygotowanie przez Evip – w tym samym czasie i w odniesieniu do podmiotów o zbliżonej wartości – ofert o tak zróżnicowanym poziomie oczekiwanych wynagrodzeń, winno stanowić wystarczającą przesłankę do wszczęcia przez Komisję czynności wyjaśniających. Istniały bowiem uzasadnione przesłanki do podejrzewania, że grupa firm dokonywała rozdziału zleceń między siebie, poprzez odpowiednie określanie wysokości stawek wynagrodzeń. Dlatego też, przedstawiona sytuacja mogła – zdaniem Izby – stanowić także podstawę zgłoszenia do **Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów** podejrzenia stosowania zakazanych praktyk monopolistycznych, określonych w art. 4 *ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów*¹⁶. Z uwagi na fakt, że wszystkie trzy ww. firmy uczestniczyły wcześniej w projektach prywatyzacyjnych realizowanych przez MSP, trudno byłoby zakładać brak znajomości wysokości wynagrodzenia, możliwego do osiągnięcia za tego rodzaju prace.

W ramach przeciwdziałania zjawiskom korupcji, Minister SP nie powinien – zdaniem Izby – poprzestawać na kontroli działań swoich podwładnych z punktu widzenia spełnienia wymogów formalnych. Minister SP winien reagować na każdy sygnał świadczący o potencjalnym zagrożeniu wystąpienia tych negatywnych zjawisk. Kontrola NIK ustaliła natomiast, że Komisja przetargowa w MSP nie przeprowadziła analizy rzetelności złożonych ofert pod kątem poziomu wynagrodzeń, oczekiwanych przez oferentów. Zwrócić należy uwagę na postawę jednego z urzędników państwowych, który w tym postępowaniu nie widział żadnych zagrożeń korupcyjnych.

Na pytanie kontrolera o ewentualne wyjaśnienie przez Komisję przetargową przyczyn przygotowania przez Evip zróżnicowanych ofert w zakresie poziomu oczekiwanych wynagrodzeń, pan Jacek Grabarczuk był członkiem tej Komisji, a w czasie kontroli – po. Dyrektora DPR I odpowiedział, że „Do zadań komisji przetargowej w procesie wyboru doradcy przy sprzedaży udziałów Metalexport Sp. z o.o. nie należało wyjaśnianie przyczyn przygotowywania przez potencjalnych doradców ofert w innych przetargach” Izba nie podziela tego poglądu. W trakcie prac Komisji przetargowej nie zostały wyjaśnione przyczyny złożenia przez firmę Evip – w dwóch zamówieniach publicznych w odstępie jednodniowym – zasadniczo różnych ofert dotyczących wynagrodzenia za opracowanie wycen i sprzedaż akcji/udziałów podmiotów o zbliżonej wartości. Składając wyjaśnienia pan Jacek Grabarczuk nie określił na czym polegała „gruntowna ocena rzetelności złożonych ofert przez potencjalnych doradców”. Z przedstawionych do kontroli dokumentów wynika, że zwycięska oferta BMF SA wraz z pismem przewodnim, sporządzona została na 2 stronach i nie zawierała żadnych informacji o Spółce.

¹⁶ Dz.U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 ze zm.

3.2.2. WYCENA WARTOŚCI METAEXPORTU PRZEZ BMF SA

**Wyniki Spółki
w latach 1995-1999**

Kształtowanie się wielkości majątku Metaexportu w latach 1995-1999 i źródeł jego sfinansowania na podstawie bilansów zweryfikowanych przez biegłych rewidentów prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł.

Aktywa	Lata				
	1995	1996	1997	1998	1999
Aktywa Razem	97 976,5	117 185,0	132 070,3	131 772,4	134 136,6
Majątek trwały	29 941,4	32 694,2	46 742,4	46 254,2	49 813,4
Rzeczowy majątek trwały	3 644,0	3 526,2	3 270,2	3 086,0	2 629,7
Finansowy majątek trwały	23 933,3	26 391,1	40 721,1	40 992,6	44 503,5
Należności długoterminowe	2 347,2	2 760,0	2 734,2	2 158,7	2667,6
Majątek obrotowy	67 935,9	84 436,1	85 319,9	87 935,7	84 265,4
Zapasy bieżące	4 541,0	9 499,4	16 560,8	7 426,3	5 740,7
Należności i roszczenia	59 637,9	72 322,4	62 497,6	78 049,2	76 692,4
Środki pieniężne	3 757,0	2 614,3	6 261,5	2 598,4	1 354,7
Rozliczenia międzyokresowe	99,2	54,7	8,0	46,8	57,8
Pasywa Razem	97 976,5	117 185,0	132 070,3	131 772,4	134 136,6
Kapitał własny	32 973,6	34 079,1	34 246,3	35 893,9	37 892,4
Kapitał podstawowy	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kapitał zapasowy	25 779,3	27 441,6	28 359,7	29 118,0	30 879,7
Kapitały z aktualizacji wyceny	1 395,4	1 381,7	1 364,0	1 308,6	1 212,4
Pozostały kapitał rezerwowy	1 516,7	3 016,7	3 559,7	3 559,7	3 559,7
Wynik okresu bieżącego	4 095,2	2 139,1	862,9	1 807,6	2 140,6
Rezerwy	970,0	900,0	900 0	1 487,0	3 186,1
Zobowiązania długoterminowe	5 691,2	5 812,1	18 884,4	10 013,0	14 410,8
Kredyty bankowe	1 874,7	3 550,0	18 251,0	9 773,9	6 543,4
Pozostałe	3 816,5	2 262,1	633,4	239,1	7 867,4
Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	54 409,6	72 427,0	75 976,5	82 904,4	76 676,3
	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Zobowiązania krótkoterminowe	53 963,8	71 721,4	75 069,4	82 110,6	76 013,4
kredyty bankowe	0,0	6 030,7	1 963,5	9 324,7	13 442,7
zobowiązania z tytułu dostaw usług	53 167,0	65 060,1	71 514,3	1 773,6	61 891,4
Fundusze specjalne	445,8	705,6	907,1	793,8	662,9
RM i przychody przyszłych okresów	3 932,1	3 966,8	2 063,1	1 474,1	1 971,0

Dane zawarte w powyższym zestawieniu wskazują, że w 1999 r. w porównaniu ze stanem na koniec 1995 r. wartość aktywów ogółem Spółki zwiększyła się z 97 976,5 tys. zł do 134 136,6 tys. zł, tj. o 36,9%. Największy procentowo wzrost

aktywów dotyczył finansowego majątku trwałego (papierów wartościowych), których wartość zwiększyła się z 23 933,3 tys. zł do 44 503,5 tys. zł (o 85,9%) oraz należności i roszczeń, które w porównywanych latach wzrosły z 59 637,9 tys. zł do 76 692,4 tys. zł (o 28,6%).

Wzrost wartości aktywów w porównywanych latach o 36 160,1 tys. zł został w 13,6% sfinansowany przyrostem kapitału własnego, który zwiększył się z 32 973,6 tys. zł do 37 892,4 tys. zł (o 4 918,8 tys. zł). Pozostała kwota przyrostu wartości aktywów została sfinansowana:

w 61,0% zobowiązaniami krótkoterminowymi, które przyrosły o 22 049,6 tys. zł, w tym wartość kredytów bankowych wzrosła o 13 442,7 tys. zł,

w 24,1% zobowiązaniami długoterminowymi, które przyrosły o 8 719,6 tys. zł, w tym wartość długoterminowych kredytów bankowych wzrosła o 4 668,7 tys. zł.

Efektywność wykorzystania majątku Metaexportu w latach 1995-1999 prezentuje poniższe zestawienie rachunku zysków i strat:

w tys. zł.

Rachunek zysków i strat					
Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
Przychody ze sprzedaży	36 861,5	62 651,5	77 063,3	78 671,2	61 879,5
Koszty działalności operacyjnej	36 780,0	60 606,4	73 103,1	75 639,8	57 586,6
Wynik na sprzedaży	81,5	2 045,1	3 960,2	3 031,4	4 292,9
Pozostałe przychody operacyjne	2 845,9	1 256,7	1 985,6	736,8	706,3
Pozostałe koszty operacyjne	2 649,4	543,5	921,7	1 865,9	4 202,3
Wynik na poz. dział. operacyjnej	196,5	713,2	1 063,9	(-)1 129,1	(-)3 496,0
Przychody finansowe	20 308,4	6 503,4	18 172,3	12 381,6	13 643,8
Koszty finansowe	14 052,8	4 589,3	20 835,9	10 929,4	9 270,2
Wynik na działalności finansowej	6 255,6	1 914,1	(-)2 663,6	1 452,2	4 373,6
Zyski nadzwyczajne	153,0	5,1	0,0	15,9	43,6
Straty nadzwyczajne	51,3	956,9	1 007,9	174,0	443,0
Wynik przed opodatkowaniem	6 635,3	3 720,6	1 352,6	3 196,4	4 771,1
Podatek dochodowy	2 540,1	1 581,5	489,7	1 388,8	2 630,5
Wynik finansowy netto	4 095,2	2 139,1	862,9	1 807,6	2 140,6

Z danych zawartych w powyższym zestawieniu wynika, że w latach 1996-1999 Spółka nie osiągnęła wielkości zysku z 1995 r., w odniesieniu do którego najniższy poziom (21,1%) odnotowała w 1997 r., zaś najwyższy (52,3%) w 1999 r. Głównymi przyczynami spadku zysku netto były:

- koszty odsetek od kredytów zaciągniętych na zakup akcji i udziałów prywatyzowanych zakładów,
- straty nadzwyczajne powstałe w wyniku bankowych postępowań ugodowych,
- remont budynku prowadzony od 1997 r. wg zaleceń komisji przeciwpożarowej.

Wzrastającym dodatnim wynikiem na sprzedaży w porównywanych latach towarzyszył relatywnie mniejszy przyrost zysku na pozostałej działalności operacyjnej w latach 1995-1997, zaś w latach 1998-1999 Spółka wykazała na tej

Wycena wartości
Metalexportu

działalności straty. Powstanie straty na tej działalności w 1999 r. w wysokości 3 496,0 tys. zł było konsekwencją głównie utworzenia rezerw na trudno ściągalne należności od firmy Toys Express Sp. z o.o. – w wysokości 1 825,6 tys. zł oraz na utylizację odpadów pochodzących z importu – w wysokości 1 097,0 tys. zł.

MSP tolerowało działania BMF SA na niekorzyść Skarbu Państwa przy sporządzaniu wyceny wartości Metalexportu. Negatywnie o pracy Doradcy prywatyzacyjnego świadczą, w opinii NIK, uwagi **Departamentu Spółek Strategicznych i Instytucji Finansowych MSP (DSSIIF)** do oszacowania wartości Metalexportu oraz odpowiedzi Doradcy prywatyzacyjnego. MSP postawiło Doradcy prywatyzacyjnemu 40 uwag i pytań, wśród nich dotyczących przyczyn:

- wskazywania wyniku wyceny metodą DCF na poziomie 16 246,6 tys. zł „jako bliższego rzeczywistej obecnej wartości «Metalexport» Sp. z oo. z punktu widzenia Skarbu Państwa” – w świetle twierdzenia BMF SA, że „specyfika działalności centrali handlu zagranicznego nie wymaga posiadania znaczącego majątku”, a także w sytuacji gdy tylko jedna nieruchomość Spółki (jej siedziba położona w Warszawie przy ul. Mokotowskiej 49) została wyceniona przez rzeczoznawców majątkowych na 34 777 tys. zł, tj. na kwotę ponad 2-krotnie wyższą od wartości całej Spółki rekomendowanej przez Doradcę prywatyzacyjnego;
- stosowania przez Doradcę prywatyzacyjnego niejednorodnych zasad postępowania przy wycenie Spółki metodą skorygowanych aktywów netto, a mianowicie niedokonania korekty wartości pięciu największych spółek zagranicznych z uzasadnieniem, że „ich wartość dla «Metalexportu» ma swoje odbicie w wycenie metodą DCF, poprzez przyszłe prognozy sprzedaży”, przy równoczesnym dokonaniu korekty *in minus* w odniesieniu do wartości trzech innych zagranicznych spółek.

Przygotowanie dokumentu, do którego wniesiono tak podstawowe uwagi, świadczy niewątpliwie o próbie zaniżenia przez Doradcę prywatyzacyjnego wartości Metalexportu, a tym samym udziałów należących do Skarbu Państwa.

Powyższe argumenty dają podstawę do formułowania przypuszczeń, że BMF SA reprezentowała *de facto* potencjalnego inwestora, a nie Skarb Państwa. Zadaniem Doradcy prywatyzacyjnego winno być bowiem poszukiwanie wszelkich możliwych argumentów na uzyskanie jak najkorzystniejszych warunków transakcji dla Skarbu Państwa, zarówno w postaci odpowiednio korzystnej ceny za zbywany pakiet udziałów, jak i innych zobowiązań umownych.

Doradca prywatyzacyjny z uporem próbował przekonać MSP o wyższości wyceny wartości Metalexportu metodą DCF w porównaniu do metody skorygowanych aktywów netto.

Zasodom funkcjonowania rynku kapitałowego przeczy np. stanowisko Doradcy, prywatyzacyjnego że „MSP nie dysponuje większością udziałów w Spółce i nie może zrealizować wartości spółki tkwiącej w jej aktywach, tj. przegłosować sprzedaż budynku, spółek zależnych etc. Tak więc wartość aktywów nie jest dla MSP osiągalna, i tym samym sprzedając posiadane udziały realizuje ono ograniczoną ich wartość”. W związku z tym „Zdaniem BMF, wraz

z niemożliwością zbycia poszczególnych wartościowych aktywów «Metalexport», jedyną realną wartością sprzedawanych udziałów jest ich wartość wyliczona metodą dochodową.” Wybór metod wyceny nie jest bowiem zależny od struktury właścicielskiej danego podmiotu. Wielkość zbywanego pakietu udziałów bądź akcji może mieć natomiast wpływ – w formie odpowiedniej premii lub dyskonta – na wysokość negocjowanej z nabywcą ostatecznej ceny transakcji, a nie na wartość spółki.

Doradca prywatyzacyjny stwierdził także: „żaden z obecnych udziałowców samodzielnie nie może przeforsować uchwał pozwalających zrealizować rynkową wartość aktywów Spółki. Jedynie w przypadku, kiedy nabywcą pakietu oferowanego na sprzedaż przez MSP byłby Mex-Inwest, osiągnąłby on większość głosów pozwalających samodzielnie przeprowadzać ważne dla Spółki uchwały”. Nie towarzyszyła temu jednak propozycja żądania od Mex-Inwestu wyższej ceny za 51,1% pakiet udziałów Metalexportu, niż od pozostałych potencjalnych inwestorów.

Kolejny przykład prób zaniżenia wartości Metalexportu, wbrew obowiązującym zasadom ekonomii i sporządzania wyceny podmiotów gospodarczych, znalazł się w odpowiedzi Doradcy prywatyzacyjnego na pytanie MSP, dotyczące ujętych w omawianej wycenie wartości akcji Bison-Biał SA, posiadanych przez Metalexport. Nawiązując do zakupu od Skarbu Państwa 169 600 akcji (tj. 53% kapitału akcyjnego) Bison-Biału i ciążącym z tego tytułu na Metalexporcie zobowiązaniu umownym do podwyższenia kapitału Bison-Biału o kwotę ok. 12 mln zł, Doradca prywatyzacyjny stwierdził m.in.: „Aby dokonać zgrubnego oszacowania obecnej wartości rynkowej pakietu akcji Bison-Biał, Doradca posłużył się metodą mnożników rynkowych. Jako materiał porównawczy posłużyły indeksy branży elektromechanicznej, notowane na Giełdzie Warszawskiej. Na dzień 13.10.99 wskaźniki te wynosiły: $P/E = 20,5$; $P/BV = 0,8$. Pozwoliło to oszacować rynkową wartość pakietu akcji Bison-Biał: $P/E = 847,6$ tys. zł, $P/BV = 12\,492,9$ tys. zł. Wartości te należy pomniejszyć o kwotę zobowiązań inwestycyjnych «Metalexport» wobec Bison-Biał.” Powyższe zobowiązanie Metalexportu zostało podjęte wobec Skarbu Państwa w *Umowie prywatyzacyjnej*, a nie Bison-Biału i nie powinno mieć wpływu na wycenę wartości akcji tej Spółki.

NIK krytycznie ocenia niewykorzystanie przez MSP możliwości odstąpienia od umowy lub pozbawienia Doradcy prywatyzacyjnego wynagrodzenia za opracowanie wyceny Metalexportu, stosownie do postanowień § 7 umowy.¹⁷ Dopiero bowiem po wyraźnej sugestii MSP o możliwym odstąpieniu od umowy, Doradca prywatyzacyjny przedstawił „symulację, w jakim stopniu wartości Spółki wyliczona metodą skorygowanych aktywów netto uległaby zmianie po uwzględnieniu uwag Ministerstwa”. Doradca prywatyzacyjny podał wówczas, że wartość aktywów netto Metalexportu wzrosłaby z 24 126,3 tys. zł do 65 884,7 tys. zł po korekcie, tj. o 173,1%. Po 3-miesięcznej wymianie uwag na temat zasad i metod wyceny i żądaniu MSP, przedstawienia wartości Metalexportu także przy zastosowaniu metody mieszanej tzw. berlińskiej, Doradca prywatyzacyjny przedstawił w piśmie do MSP z 10 stycznia 2000 r., że wartość Spółki liczona ww. metodą (jako średnia arytmetyczna wyników wyceny metodami DCF i skorygowanych aktywów netto) wynosi 41 065,6 tys. zł, a wartość 51,1% udziałów Spółki 20 984,5 tys. zł.

¹⁷ Umowa pomiędzy Ministrem SP a BMF SA Nr MSP/310/99 z dnia 30 kwietnia 1999 r., dotycząca usług doradczych przy sprzedaży udziałów Metalexportu.

3.2.3. WYBÓR INWESTORA-NABYWCY UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA W SPÓŁCE METAEXPORT

**Decyzje
poprzedzające
sprzedaż udziałów
Metaexportu**

W ocenie Izby, negatywne konsekwencje związane ze sprzedażą udziałów Metaexportu miały swe źródło w latach wcześniejszych, a dotyczyły niewykorzystania przez Skarb Państwa – jako największego udziałowca Metaexportu – szansy na doprowadzenie w odpowiednim czasie do zmiany Umowy Spółki. Zawarte w tej Umowie postanowienia, dotyczące m.in. podejmowania wiążących uchwał większością co najmniej $\frac{2}{3}$ głosów oraz utrzymania prawa pierwokupu udziałów dla dotychczasowych udziałowców, stanowiły dla Skarbu Państwa istotne utrudnienia w wyborze inwestora strategicznego, zdolnego do realizacji głównych celów MSP, tj. dokapitalizowania Spółki i zachowania jej dotychczasowego charakteru działania.

Niecelowym postępowaniem reprezentanta Skarbu Państwa na ZW Metaexportu, odbytym 23 lipca 1993 r., było przyznanie tzw. spółce pracowniczej Mex-Inwest prawa pierwszeństwa – na równi z innymi udziałowcami – do wykupu udziałów Metaexportu¹⁸. Zwraca przy tym uwagę nierzetelność w podjęciu powyższej uchwały, polegająca na przyznaniu tego prawa jeszcze nie istniejącej spółce. Spółka Mex-Inwest została bowiem utworzona ponad rok później, tj. 10 sierpnia 1994 r. Skutkiem przyznania Mex-Inwestowi prawa pierwokupu oraz przyzwolenia na jego realizację, Spółka ta – poprzez odkupywanie udziałów od firm niezainteresowanych w dalszym utrzymywaniu związków kapitałowych z Metaexportem – zgromadziła do 2000 r. 794 udziały, stanowiące 39,7% kapitału zakładowego Metaexportu. Tym samym, Mex-Inwest został drugim (po Skarbie Państwa) pod względem wielkości udziałowcem Metaexportu, uzyskując przy tym możliwość blokowania wszelkich uchwał ZW.

Niezależnie od przedstawionych wyżej, niekorzystnych warunków wyjściowych dla Skarbu Państwa, istniały możliwości zminimalizowania ich wpływu w procesie wyboru inwestora strategicznego dla Metaexportu. Ujawnione przez kontrolę NIK nieprawidłowości wskazują, że MSP nie tylko nie wykorzystało tej szansy lecz podejmowało – samodzielnie bądź na wniosek Doradcy prywatyzacyjnego – wiele działań i decyzji stojących w sprzeczności zarówno z interesami Skarbu Państwa jak i Metaexportu.

**Interwencja Mex-
Inwestu w sprawie
sprzedaży udziałów
Metaexportu**

W piśmie z 20 grudnia 1999 r. do Rady Nadzorczej Metaexportu, Prezes Zarządu Mex-Inwest pan Piotr J. Büchner wyraził „duże zaniepokojenie aktualną sytuacją ekonomiczną Spółki, a w szczególności brakiem podejmowania przez Spółkę odpowiednich kroków w kontekście zagadnień dotyczących procesu prywatyzacji.” Pan Piotr J. Büchner zwrócił m.in. uwagę, „że wyższy od zakładanego zysk brutto za okres 9 miesięcy 1999 r. nie jest następstwem wynikającym ze zwiększenia zamówień a co za tym idzie i obrotów Spółki, ale spowodowany został sprzedażą udziałów w Intercredit Warszawa Sp. z o.o.”, a także wynajmowaniem powierzchni budynku przy ul. Kruczej.

W ocenie pana Piotra J. Büchnera aktualna sytuacja Metaexportu „jest m.in. następstwem znacznego jej niedokapitalizowania [...] Przyjęte na przełomie

¹⁸ Akt notarialny: Rep. A Nr – 2566/93 z dnia 23 lipca 1993 r.

lat 1997/98 cele w zakresie strategii rozwoju Spółki nie zostały do chwili obecnej zrealizowane z uwagi na początkowe zaniechanie podjęcia, a obecnie przewlekane procesy prywatyzacji Spółki. [...] Należy podkreślić, że dalsze opóźnianie prywatyzacji Spółki czy też jej uniemożliwienie jakie może wynikać z forsowania nieuzasadnionych oczekiwań zbywającego udziału Skarbu Państwa nieuchronnie pogłębi atmosferę niepokoju w Spółce, osłabi jej aktywność i może doprowadzić do upadłości Spółki. W zaistniałej sytuacji Mex-Inwest Sp. z o.o., jako jeden z głównych udziałowców Spółki nie może pozostać obojętnym. Dlatego też zwraca się do Rady Nadzorczej o podjęcie stosownych działań zmierzających do naprawy istniejącego stanu rzeczy a zwłaszcza podniesienia kapitału zakładowego oraz wystąpienia do Ministra Skarbu Państwa o przyspieszenie prywatyzacji Spółki.”

Prezes pan Piotr J. Büchner wyraził także zaniepokojenie związane z niezrealizowaniem harmonogramu działań zmierzających do sprzedaży przez Ministra SP udziałów Skarbu Państwa w Metalexporcie – w piśmie z 11 stycznia 2000 r., skierowanym do Wicedyrektora DSSiIF pana Jana Szczęsnego. Prezes Zarządu Mex-Inwest przedstawił ocenę sytuacji ekonomicznej i prawnej w jakiej znajduje się Metalexport na początku roku 2000, stwierdzając m.in., że: „Metalexport gwałtownie wymaga szybkich i skutecznych działań ze strony swoich udziałowców umożliwiających jego głęboką restrukturyzację zarówno co do metod finansowania jak i strategii prowadzonej działalności. Rozwiązaniami proponowanymi przez Mex-Inwest są niezwłoczne podwyższenie kapitału zakładowego spółki przez istniejących udziałowców lub natychmiastowe przystąpienie przez Ministra Skarbu Państwa do procedury sprzedaży posiadanych udziałów na rzecz inwestora strategicznego. Nie podjęcie w najkrótszym możliwym czasie jednej z decyzji może spowodować nieodwracalne negatywne konsekwencje ekonomiczne dla Metalexportu. Zdaniem Mex-Inwest Sp. z o.o., część spółek zależnych od Metalexportu znajduje się w przededniu całkowitej utraty płynności finansowej, która w niedługim czasie może dotknąć i sam Metalexport. [...] Mex-Inwest [...] jest zdecydowany przystąpić do zapowiadanej przetargu, a w przypadku uzgodnienia ceny za oferowane udziały na poziomie odpowiadającym realnej wartości ekonomicznej Metalexportu zakupić je, celem samodzielnego przeprowadzenia restrukturyzacji spółki.”

W nawiązaniu do powyższych stwierdzeń Prezesa pana Piotra J. Büchnera, dotyczących niezrealizowania celów określonych w strategii rozwoju Metalexportu, kontroler NIK zapytał panią Irminę Jabłońską – Dyrektora Biura Ministra SP (pełniącą przed sprzedażą udziałów Metalexportu funkcję Przewodniczącej Rady Nadzorczej tej Spółki) czy Mex-Inwest, jako największy (poza Skarbem Państwa) udziałowiec podejmował działania wspomagające realizację strategii rozwoju Metalexportu? W odpowiedzi pani Irmina Jabłońska stwierdziła m.in. co następuje: „na posiedzeniach Rady Nadzorczej odbywały się dyskusje nt. utworzenia i funkcjonowania grupy obrabiarkowo–narzędziowej, w której „Metalexport” jako wiodący miałby w swojej dyspozycji zarówno zakłady produkcyjne jak również sieć zbytu poprzez swoje spółki krajowe i zagraniczne. [...] Nie było ze strony Mex-Inwestu deklaracji, że gotów jest

wnieść określoną kwotę na podniesienie kapitału zakładowego lub na rozwój spółki. Mex-Inwest nie wnosił ani pomysłów, ani aportu.”

Potwierdzenie pasywnej roli Mex-Inwestu – jako znaczącego udziałowca Metalexportu – w rozwoju tej Spółki, a także zaprzeczenie składanym przez Zarząd Metalexportu wyjaśnieniom, że niekorzystne wyniki Bison-Biału, FUM Poręby, a także Dolfamexu były skutkiem pogorszenia się koniunktury na świecie, stanowiła informacja, jaką przedstawiła **Fabryka Obrabiarek Precyzyjnych „AVIA” SA w Warszawie**. (zwana dalej FOP AVIA SA)

Pismem z 27 stycznia 2000 r. do pana Emila Wąsacza – Ministra SP, pan Jerzy Krok – Prezes Zarządu FOP AVIA SA stwierdził m.in., że „Do stawiania pytań co do zgodności z prawem działania władz spółki zmusza nas niepokojąco trudna sytuacja producentów obrabiarek w Polsce spowodowana w dużej części niewłaściwym sposobem zarządzania „METALEXPORTEM”. Pomimo bardzo rozbudowanej sieci sprzedaży w wysoko uprzemysłowionych krajach na świecie, osiągnięty w ostatnich latach poziom eksportu obrabiarek był bardzo niski. Wyjątkowo niski poziom uzyskiwanych cen często nie rekompensujący kosztów produkcji oraz wielomiesięczne opóźnienia w regulowaniu należności za sprzedane obrabiarki musiały doprowadzić do zapaści polskiego przemysłu obrabiarkowego. W naszej fabryce dostrzegliśmy w porę te zagrożenia i uruchomiliśmy własną sieć sprzedaży na wymagające rynki światowe, co skutkuje opłacalnością produkcji eksportowej i poprawą płynności finansowej fabryki. Efektem naszych działań jest samodzielny eksport wyprodukowanych w fabryce obrabiarek, który w tym roku osiągnie ok. 12 mln DM. (podkreślenie NIK) Przykład naszej fabryki dowodzi, że istnieje rynek na polskie obrabiarki i winą za nierentowność eksportu obrabiarek należy obciążyć wyłącznie METALEXPORT.” Odnosząc się do powyższej kwestii, pan Jerzy Zieliński – Prezes Zarządu Metalexportu podał, że wartość eksportu Metalexportu wyrobów FOP AVIA SA do Niemiec wynosiła: 1,2 mln DM w 1996 r., 2,5 mln DM w 1998 r. i **1,6 mln DM** w 1999 r. (podkreślenie NIK)

Składanie ofert zakupu udziałów Metalexportu

W dniu 17 lutego 2000 r. Komisja Przetargowa w MSP dokonała otwarcia ofert wstępnych na zakup 51,1% udziałów Metalexportu, złożonych przez 7 potencjalnych inwestorów. Oferty potencjalnych nabywców, obejmujące wielkość nabywanego pakietu udziałów, proponowaną cenę za udział (pakiet) oraz zobowiązania inwestycyjne prezentuje poniższe zestawienie:

Inwestor	Nabywany pakiet (%)	Oferowana kwota za:		Zobowiązania inwestycyjne
		udział	pakiet	
1. Konsorcjum R&G	51,10	25,0	25 550,0	100 000
2. Wollschläger	51,10	24,6223	25 164,0	4 200 do 10 500
3. Wiepofama*	51,10	17,01	17 374,0	17 000
4. Mex-Inwest*	51,10	15,0	15 340,2	30 000 do 40 000
5. Marek Dochnal	51,10	11,5	11 753,0	Podane po badaniu Spółki
6. FOP Avia*	7,00	18,5	2 590,0	brak
7. Mexinwestor**	10,00	0,335	67,0	brak

* Pierwszeństwo zakupu

** Spółka pracownicza

W złożonej do MSP 24 lutego 2000 r. ocenie ofert wstępnych na nabycie udziałów Metalexportu, Doradca prywatyzacyjny rekomendował zaproszenie

następujących inwestorów do dodatkowych rozmów wyjaśniających z Doradcą prywatyzacyjnym:

- Konsorcjum R&G,
- Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG,
- Wiepofama SA,
- Mex-Inwest.

Na skutek przyczyn – podanych w dalszej części informacji – w końcowej fazie negocjacji o zakup udziałów Metalexportu ubiegały się dwa podmioty, tj. Konsorcjum R&G oraz Mex-Inwest.

Oferta wstępna Konsorcjum R&G

Ofertę wstępną nabycia udziałów Metalexportu złożył pełnomocnik Konsorcjum R&G – pan Tomasz Gromek, przy piśmie z 16 lutego 2000 r. do MSP.

Poza informacjami przedstawionymi wyżej w tabeli, w ofercie Konsorcjum R&G podało m.in., że jest gotowe do podjęcia zobowiązań inwestycyjnych obwarowanych karami umownymi, a także zamierza, m.in. dać załódze gwarancje zatrudnienia, wspierać podnoszenie kwalifikacji poszczególnych pracowników, umożliwić wykorzystanie środków zgromadzonych na koncie funduszu prywatyzacyjnego.

Przedstawiając charakterystykę działalności poszczególnych członków Konsorcjum R&G, podano m.in., że:

R&G INTERNATIONAL INC. została założona w 1984 r. w Huntsville (Alabama, USA), obecnie posiada biura handlowe w Manamie (Bahrajn), Seulu oraz Moskwie. Przedmiotem działalności firmy oraz przedsiębiorstw od niej zależnych jest międzynarodowy handel, głównie produktami elektronicznymi. Firma pośredniczy w międzynarodowej wymianie handlowej posiadając szerokie kontakty handlowe na całym świecie, jednak główna część obrotów realizowana jest w Chinach, Korei oraz Rosji.

COBRA METAL WORKS INC. jest firmą usługową specjalizującą się w obróbce skrawaniem w produkcji wielkoseryjnej. Stosuje najnowocześniejsze technologie i obrabiarki najnowszej generacji, posiadając możliwość ekspertyzy obróbki trudnoobrabialnych stopów stali oraz nowoczesne systemy kontroli jakości. Firma pozyskała certyfikat jakości QS 9000, który pozwala na produkcję komponentów mechaniki precyzyjnej dla największych producentów przemysłu samochodowego.

ERA INDUSTRIES INC. jest grupą/holdingiem przemysłowym z siedzibą w Chicago. Specjalizacją grupy jest wytwarzanie podzespołów i gotowych produktów z zakresu mechaniki precyzyjnej, a także usługowa obróbka detali, w szczególności; obróbka skrawaniem, szlifowanie i inne technologie pomocnicze pozwalające na pełny serwis w tym zakresie.

AMRON LTD. jest grupą firm prowadzących działalność handlowo-inwestycyjną. Prowadzi działalność inwestycyjno-developerską w Stanach Zjednoczonych. Poprzez swą spółkę zależną AMRON INVESTMENT realizuje zakupy gruntów pod nowobudowane kompleksy przemysłowo-produkcyjne. W strukturach firmy znajduje się również bank obsługujący finansowo działalność kontrahentów na terenach spółki. Podmiot zależny FRANKLIN-

LEASING realizuje zakupy maszyn i urządzeń dla wyżej wspomnianych kontrahentów.

Informując Ministra SP o długoterminowych strategiach rozwoju przedsiębiorstw wchodzących w skład Konsorcjum R&G, ich ścisłych związkach z przemysłem samochodowym i maszynowym, a także pozycji na rynku amerykańskim, Konsorcjum deklaroowało:

- utrzymanie dotychczasowej struktury asortymentowej oferowanych produktów i dóbr inwestycyjnych;
- rozszerzenie zakresu działalności w Stanach Zjednoczonych i krajach Europy Zachodniej poprzez udostępnienie Spółce posiadanych kontaktów handlowych i dystrybucyjnych;
- powiązanie działań marketingowych Metalexportu z działaniami spółek wchodzących w skład Konsorcjum Inwestycyjnego;
- rozwój działalności na rynkach azjatyckich związanych z sprzedażą nowych urządzeń oraz inwestycjami modernizacyjnymi (Indie i Pakistanu),
- wykorzystanie firm leasingowych w celu uatrakcyjnienia oferty handlowej,
- głębsze powiązania firm wchodzących w skład grupy Metalexport oraz rozszerzanie grupy o nowe podmioty,
- zwiększenie możliwości obróbki precyzyjnej przez członków grupy Metalexport i przeniesienie do Polski produkcji detali dla przemysłu samochodowego,
- uruchomienie produkcji komponentów urządzeń optoelektronicznych wspólnie z firmą THOMSON – C.S.F. – OPTRONIQUE – światowego potentata w zakresie produktów elektronicznych i elektromechanicznych.

W załączonych do oferty opiniach banków podano m.in. co następuje:

- Prudential Securities Incorporated stwierdził, w opinii z 11 lutego 2000 r. m.in., że „R&G International, Inc. od 10 lat posiada relacje z Prudential Securities. R&G International, Inc. posiada w naszej firmie rachunki gotówkowe i podobne o saldzie w kwotach siedmiocyfrowych. Prudential Securities posiada z R&G International, Inc. relacje o charakterze pożyczkowym w zakresie kwot ośmiocyfrowych.”

LaSalle Bank N.A stwierdził, w opinii z 11 lutego 2000 r. m.in., że AMRON INVESTMENT GROUP, INC. „jest klientem Banku od maja 1997 roku. Wszystkie rachunki były i nadal są w dobrym stanie. Spółka oraz pan Podedworny przeprowadzają wszystkie transakcje z Bankiem w sposób wzorowy i są cenionymi klientami Banku.”

LaSalle Bank N.A stwierdził, w opinii z 11 lutego 2000 r. m.in., że Franklin Leasing Company utrzymuje „relacje o charakterze bankowym z LaSalle Bank N.A. (« Bank»)). Relacje te obejmują kredyty na maszyny i sprzęt oraz rachunki bankowe. Spółka posiada istniejące i proponowane kredyty na niskie kwoty ośmiocyfrowe. Spółka jest klientem Banku od sierpnia 1997 roku. Wszystkie rachunki były i nadal są w dobrym stanie.”

COLONIAL BANK stwierdził, w opinii z 7 lutego 2000 r. m.in., że „R&G International, Inc. od czterech lat jest klientem COLONIAL BANK i prowadzi transakcje na swoich rachunkach na uzgodnionych zasadach. [...] COLONIAL

BANK daje R&G International, INC. możliwość zaciągania kredytów w wysokości kwot siedmiocyfrowych.”

**Oferta wstępna
Mex-Inwest**

Przy piśmie z 15 lutego 2000 r. została złożona w MSP przez Prezesa pana Piotra J. Büchnera *Oferta wstępna zakupu udziałów „Metalexport” Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.*

W ofercie podano, że kapitał zakładowy Mex-Inwest wynosi 3 070 000,00 zł i dzieli się na 1 535 równych i niepodzielnych udziałów każdy o wartości po 2 000,00 zł. Z tej liczby, 1 479 udziałów Mex-Inwest objęła Ivaco Consulting Sp. z o.o. – której właścicielami są członkowie rodziny Piotra J. Büchnera, zaś pozostałą liczbę 56 udziałów objęły 23 osoby fizyczne.

W przypadku wyboru tej oferty Mex-Inwest deklarował wprowadzenie w życie w sposób równoległy trzech planów rozwojowych:

Stworzenie polskiego holdingu obrabiarkowo-narzędziowego. W skład tego holdingu miały wejść zakłady kontrolowane przez Mex-Inwest, uzupełnione o Bison-Biał, Dolfamex oraz FUM Poręba oraz AFM Andrychów SA. Do współpracy z tym holdingiem deklarowano pozyskanie międzynarodowych liderów branży obrabiarkowo-narzędziowej. Mex-Inwest poinformował o nawiązaniu współpracy z włoskim koncernem Autoblok, niemieckim koncernem Thyssen-Krupp, oraz konsorcjum Noricum (produkcja zbrojeniowa). Oferent wyraził przekonanie, że współpraca z międzynarodowymi partnerami pozwoli wykorzystać wspólne kanały dystrybucyjne, a także zainicjować nowe rozwiązania, zwłaszcza w dziedzinie transakcji offsetowych.

Rozszerzenie działalności Spółki. W celu uzyskania lepszych wyników finansowych, niezbędnych dla dynamicznego rozwoju Metalexportu, Mex-Inwest zamierzał zapewnić uczestnictwo Spółki w inwestycjach dotyczących stworzenia platformy E-commerce typu business-to-business, uruchomienia produkcji alternatywnej energii oraz projektu rozwoju sieci telekomunikacyjnej zgodnej z systemem Tetra dla potrzeb służb bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa.

Wykorzystanie istniejącej struktury Spółki oraz jej reorganizacja. Mex-Inwest stwierdził m.in., że zamierza wykorzystać wszelkie potencjalne możliwości związane z posiadaniem przez Metalexport międzynarodowej struktury, dokonując jednocześnie restrukturyzacji prawno-podatkowej, pozwalającej na nowoczesne zarządzanie kapitałami.

W ramach realizacji zamierzeń rozwojowych względem Spółki, Mex-Inwest zadeklarował dokonanie następujących inwestycji:

- pełną realizację pakietu inwestycyjnego dotyczącego Bison-Biału, określonego w umowie z 1998 r. zawartej pomiędzy Skarbem Państwa a Metalexportem,
- zakup od Skarbu Państwa kontrolnego pakietu udziałów w FUM Poręba oraz udziałów w Dolfamex,
- zakup od Narodowego Funduszu Inwestycyjnego kontrolnego pakietu akcji w AFM Andrychów SA w Andrychowie.

W dalszej części oferty Mex-Inwest m.in. wymienił porozumienia zawarte z firmą Autoblok oraz z konsorcjum Thyssen, a także przedstawił informacje

o podpisaniu listów intencyjnych – obejmujących propozycje rozszerzenia działalności Metalexportu – z:

- Thyssen Rheinstahl Technik GmbH z siedzibą w Niemczech, w sprawie budowy elektrowni w oparciu o alternatywne źródła energii, o wartości inwestycji na poziomie ok. 500 mln DEM,
- Noricum, w przedmiocie produkcji w zakładach Metalexportu części do broni ciężkiej w tym haubic, o wartości inwestycji na poziomie ok. 12 mln USD,
- zwracając szczególną uwagę na prowadzone negocjacje dotyczące rozwoju cyfrowej sieci telekomunikacyjnej typu „Tetra” dla służb bezpieczeństwa publicznego oraz ratownictwa oraz uruchomienie rynku sprzedaży elektronicznej e-commerce, o wartości inwestycji na poziomie ok. 800 mln USD.

Mex-Inwest przedstawił również w ofercie dodatkowe argumenty, przemawiające – jego zdaniem – za wyborem tej oferty, zwracając uwagę na kwestię rozwiązań zawartych w Umowie Spółki, dotyczących podejmowania uchwał. Z uwagi na posiadanie przez Mex-Inwest 39,7% udziałów Metalexportu, wybór jego oferty zapobiegłby powstaniu sytuacji „dwuwładzy”, co w przypadku wyboru innego inwestora mogłoby utrudnić proces restrukturyzacji Metalexportu.

Mex-Inwest stwierdził również, że zaproponowana cena jest „ceną optymalną uwzględniającą interes sprzedającego oraz interes Metalexportu. Oferowanie wyższej ceny byłoby przejawem braku znajomości realiów tej firmy. Może też oznaczać chęć przejęcia Metalexportu w celu likwidacji jego podstawowej działalności oraz przejęcia polskiego i zagranicznych rynków zbytu obsługiwanych przez Metalexport.” Mex-Inwest poinformował również o znajomości sytuacji w Metalexporcie stwierdzając m.in., że „Zaangażowanie kapitałowe oraz personalne w Metalexport pozwoliło Inwestorowi na gruntowne poznanie działalności tej spółki na realną ocenę sytuacji i tendencji rozwojowych branży obrabiarek i narzędzi na rynkach światowych”

Do powyższej oferty, Mex-Inwest dołączył opinię Raiffeisen Centrobank SA w Warszawie z 14 lutego 2000 r., w której podano m.in., że obroty Mex-Inwestu na rachunku bieżącym złotowym zamknęły się w 1999 r. kwotami siedmiocyfrowymi, Mex-Inwest nie korzysta z kredytu bankowego, a na dzień 14 lutego 2000 r. nie posiadał zobowiązań wobec banku z tytułu akredytyw lub gwarancji oraz że rachunek nie jest obciążony tytułem egzekucyjnym.

**Ocena ofert
wstępnych
przez BMF SA**

W marcu 2000 r. BMF SA opracowała dokument pt. *Problemy i pytania do przedstawienia inwestorom, którzy złożyli oferty wstępne zakupu udziałów i którzy zostali zakwalifikowani do rozmów*. Uwagi i pytania, sformułowane przez BMF SA w przypadku:

Konsorcjum R&G dotyczyły m.in. rozbieżności i niejasności w informacjach ekonomicznych poszczególnych podmiotów wchodzących w jego skład. W związku z tym Doradca prywatyzacyjny zaproponował zwrócenie się do inwestora o precyzyjne sformułowanie źródeł finansowania zakupu udziałów Metalexportu i planowanych inwestycji.

Wollschläger dotyczyły wątpliwości Doradcy prywatyzacyjnego czy w związku z faktem, że inwestor prowadzi taką samą działalność jak Metalexport, jego zamiarem nie jest przejęcie Metalexportu w celu jego wyeliminowania

z rynku. Kolejne pytania dotyczyły konieczności precyzyjnego wskazania źródeł finansowania zakupu udziałów Metaexportu oraz rozwiązania pakietu socjalnego.

Wiepofamy SA dotyczyły głównie wiarygodności finansowej inwestora w związku z faktem, że oferowana cena za 51,1% pakiet udziałów Metaexportu stanowi 130% rocznych przychodów Wiepofamy i 13-krotny roczny zysk tego podmiotu.

Mex-Inwestu obejmowały m.in. kwestię braku poparcia pomysłów na rozwój działalności listami intencyjnymi z firmami Autoblok i Thyssen. Zdaniem Doradcy prywatyzacyjnego, Memorandum o współpracy z tymi podmiotami jest ogólnikowe, tak samo jak deklaracje rozszerzenia działalności Metaexportu o nowe dziedziny we współpracy z firmą Thyssen, Noricum i Autoblok. BMF SA proponował również zadanie pytania Mex-Inwestowi w zakresie precyzyjnego wskazania źródeł finansowania zakupu udziałów Metaexportu.

Nawiązując do wątpliwości Doradcy prywatyzacyjnego w kwestii źródeł sfinansowania zakupu udziałów Metaexportu i planowanych inwestycji, Konsorcjum R&G przedstawiło¹⁹ alternatywne rozwiązanie tego problemu, mające na celu wykazanie posiadania środków kapitałowych wystarczających na sfinansowanie tej transakcji, a mianowicie:

- utworzenie spółki prawa polskiego o odpowiednio wysokim kapitale zakładowym, wystarczającym na sfinansowanie nabycia udziałów, przy uwzględnieniu możliwości podwyższenia kapitału zakładowego tejże spółki w razie takiej potrzeby;
- przedstawienia opinii renomowanego banku, który potwierdziłby pozostawanie do dyspozycji Konsorcjum R&G (lub do dyspozycji każdej ze spółek wchodzących w jego skład) odpowiednio wysokich środków finansowych, zdeponowanych na koncie tego banku i przeznaczonych na sfinansowanie transakcji.

Ocena ofert wiążących

Po decyzji Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG o wycofaniu się tej firmy z kręgu oferentów (o czym w dalszej części *Informacji*), w dalszym postępowaniu w sprawie zakupu udziałów Metaexportu uczestniczyły trzy podmioty, które złożyły tzw. oferty wiążące.

Z opracowanego w kwietniu 2000 r. przez Doradcę prywatyzacyjnego dokumentu *Ocena ofert wiążących na nabycie udziałów „Metaexport” Sp. z o.o.* wynika, że oferowane ceny za nabycie pakietu 51,1% udziałów Metaexportu, wartość zobowiązań inwestycyjnych przedstawiały się jak niżej:

wartość w tys. zł

Inwestor	Oferowana kwota za pakiet	Zobowiązania inwestycyjne	w tym podwyższenie kapitału	
			kwota	data
Konsorcjum R&G	27 083,0	175 000	40 000	w dniu zawarcia umowy
Mex-Inwest	26 572,0	30 000 do 40 000	-	-
Wiepofama SA	19 000,0	23 000 lub 25 000	10 000	w okresie 1 roku od zawarcia umowy

¹⁹ Pismo pełnomocnika Konsorcjum R&G pana Tomasza Gromka z dnia 20 marca 2000 r. do Dyrektora BMF SA pana Jacka Kwaśniewskiego.

Z powyższego zestawienia wynika, że najmniej korzystną ofertę złożyła Wiepofama SA, dlatego też Doradca prywatyzacyjny zaproponował MSP prowadzenie równoległych negocjacji z Konsorcjum R&G i Mex-Inwest.

BMF SA bez wiedzy MSP przesłał ww. oferentom pisma z 28 kwietnia 2000 r., wzywające do udokumentowania w terminie do 9 maja 2000 r. faktu posiadania środków na zakup udziałów oraz na ewentualne inwestycje i zdolności kredytowej.

Wobec kolejnego żądania Doradcy prywatyzacyjnego, dotyczącego udokumentowania zdolności finansowej, Konsorcjum R&G przedstawiło MSP²⁰ swoje stanowisko przypominając że możliwości finansowe poszczególnych jego członków potwierdzone zostały na etapie składania oferty wstępnej. Pełnomocnik Konsorcjum R&G przypomniał MSP o przedstawionych w ofercie wiążącej dodatkowych gwarancjach wskazujące na możliwości finansowe tego inwestora, w postaci:

- zasilenia spółki celowej R&G Poland Sp. z o.o. (w przypadku zaakceptowania takiego wariantu realizacji transakcji) kwotą, która zagwarantuje wykonanie zobowiązań określonych ofertą z chwilą wyboru Konsorcjum R&G do negocjacji ostatecznej wersji umowy,
- wprowadzenia do projektu umowy kupna-sprzedaży udziałów Metalexportu postanowienia o karze umownej należnej Skarbowi Państwa, w przypadku podjęcia próby wycofania się Konsorcjum R&G z realizacji umowy.

W dalszej części pisma Pełnomocnik Konsorcjum R&G nawiązał do otrzymanego stanowiska Doradcy prywatyzacyjnego o braku wiarygodności przedmiotowej oferty dodając, że „Tym razem brak jest: «gwarancji spółek, banków i innych instytucji finansowych», o których dotychczas nie było mowy oraz nie podaliśmy czym jest Prudential Securities Inc. Obawiam się, że taka eskalacja pytań do niczego nie doprowadzi, [...] Pozostaje nam mieć nadzieję, że nasze konsorcjum nie jest traktowane szczególnie i wszyscy uczestnicy przetargu dostarczyli równie szczegółowe informacje na temat swojej zdolności finansowej. Chcąc jeszcze bardziej zabezpieczyć interesy Skarbu Państwa [...] jesteśmy skłonni wpłacić na wskazane przez Państwa konto wadium, nawet w pełnej wysokości kwoty oferowanej przez nas za udziały Metalexportu Sp. z o.o. wraz z kwotą deklarowanego podwyższenia kapitału, oczywiście, jeśli takie zabezpieczenie będzie dotyczyło wszystkich oferentów zakwalifikowanych do dalszych negocjacji.”

Informując DSSiIF, w piśmie z 10 maja 2000 r., o odpowiedziach uzyskanych od potencjalnych inwestorów BMF SA stwierdziła m.in., że Konsorcjum R&G nie przesłało udokumentowanych możliwości finansowych na dokonanie transakcji jednakże deklaruje gotowość wpłacenia jako wadium pełnej ceny wraz z kwotą deklarowanego podwyższenia kapitału na wskazane konto.

W odniesieniu do Mex-Inwestu Doradca prywatyzacyjny poinformował o uzupełnieniu przez tego inwestora swojej deklaracji stwierdzeniem Citibank Poland, że na rachunku zastrzeżonym jest zdeponowana kwota 26 572 000 zł. Doradca prywatyzacyjny w informacji tej nie podał jednak źródeł pochodzenia tej kwoty, zwłaszcza że przy piśmie z 1 marca 2000 r. Prezes pan Piotr J. Büchner przesłał do MSP m.in. odpis z rejestru handlowego, bilans oraz rachunek zysków

²⁰ Pismo pełnomocnika Konsorcjum R&G pana Tomasza Gromka z 9 maja 2000 r. do Dyrektora DSSiIF pani Anny Siejdy.

i strat za rok obrotowy 1997 wraz opinią biegłego rewidenta. Z danych zawartych w ww. dokumentach wynika, m.in., że bilans za 1997 r. wykazał po stronie aktywów i pasywów kwotę 337 089,68 zł, natomiast rachunek wyników za powyższy rok obrotowy wykazał zysk netto w wysokości 25 778,22 zł. Oceniając możliwości finansowe Mex-Inwestu, Doradca prywatyzacyjny nie odniósł się do faktu, że zdeponowana w Citibank Poland kwota nie wystarczała do realizacji zobowiązania do podwyższenia kapitału zakładowego Metalexportu.

Według sprawozdania finansowego, Mex-Inwest zakończył działalność w 2000 r. stratą w wysokości 5 700,1 tys. zł. Jak wynika z informacji dodatkowej, załączonej do tego sprawozdania, źródło sfinansowania zakupu od Skarbu Państwa udziałów Metalexportu stanowiła pożyczka długoterminowa uzyskana w 2000 r. od **LYSYS AG w Szwajcarii** w wysokości 12 800 000 CHF, o równowartości 31 713 280 zł.

**Przypadki
nierównego
traktowania
potencjalnych
inwestorów**

Izba negatywnie oceniła działania MSP i Doradcy prywatyzacyjnego w procesie zbierania i oceny ofert zakupu 51,1% udziałów Skarbu Państwa w Metalexporcie. W świetle oświadczenia w ofercie, którą złożył Prezes Zarządu Mex-Inwest, o „gruntownym poznaniu” działalności Metalexportu, istniały uzasadnione podstawy do formułowania uwag o nierównym dostępie do informacji ekonomiczno-finansowych Metalexportu, zgłaszane przez dwóch potencjalnych nabywców udziałów Metalexportu, a mianowicie Konsorcjum R&G oraz niemieckiej firmy Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG.

Prezes Zarządu Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG poinformował Ministra SP pana Emila Wąsacza (fax z 14 kwietnia 2000 r.) o uniemożliwieniu firmie zapoznania się z odpowiednią dokumentacją Metalexportu, stwierdzając m.in., że „Jest dla nas rzeczą niemożliwą złożenie oferty na kupno udziałów w firmie, o której nie udostępnia się informacji na temat jej sytuacji gospodarczej i finansowej.” Odpowiadając na powyższy zarzut, pan Jan Szczęsny – Wicedyrektor DSSiIF, poinformował Prezesa Zarządu Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG pismem z 18 kwietnia 2000 r. że wszystkim oferentom udostępniono jednakowy zakres dokumentów Spółki, zaś MSP nie przewiduje dodatkowych badań na tym etapie negocjacji. Wicedyrektor DSSiIF poinformował również, że w przypadku przyznania firmie Wollschläger wyłączności negocjacyjnej „zostanie rozważona możliwość przeprowadzenia przez Państwa pełniejszego badania Spółki.” Reakcją na powyższe stanowisko MSP było wycofanie się firmy z kręgu oferentów zakupu udziałów Metalexportu. O decyzji tej Prezes Zarządu Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG poinformował Wicedyrektora DSSiIF pana Jana Szczęsnego w piśmie z 19 kwietnia 2000 r.

W piśmie z 21 kwietnia 2000 r. pełnomocnik Konsorcjum R&G pan Tomasz Gromek informował Ministra SP pana Emila Wąsacza o trudnościach w dostępie do „podstawowych informacji, które standardowo powinny zostać przekazane potencjalnym inwestorom. Między innymi, pomimo naszej prośby, nie udostępniono nam skonsolidowanych sprawozdań finansowych, mimo że Spółka ma obowiązek je publikować, raportów biegłych rewidentów, planów na lata następne, w tym planów inwestycyjnych, do których powinniśmy się odnieść w naszej ofercie. Nie otrzymaliśmy również dokumentów pozwalających ocenić ryzyko związane z kontraktem w Jordanii i umów z dystrybutorami i kooperantami.”

W kolejnej prośbie o interwencję MSP na postępowanie Doradcy prywatyzacyjnego²¹ Konsorcjum R&G informowało, że: „w dniu 15 czerwca br. z udziałem przedstawiciela Ministerstwa oraz doradcy (BMF SA) zostaliśmy poinformowani, że szczegółowe negocjacje cenowe odbędą się w późniejszym terminie oraz uzyskaliśmy zapewnienie, że będzie nam umożliwione spotkanie z Zarządem Spółki w celu omówienia planów inwestycyjnych. Tymczasem, w dniu 19 czerwca br. otrzymaliśmy pismo z BMF SA, z którego wynika, że w krótkim, obejmującym okres świąteczny, terminie do 27 czerwca br. oczekuje się od nas dostarczenia parafowanego projektu umowy obejmującego cenę, który ma stanowić wiążącą ofertę nabycia akcji Spółki. Równocześnie powzięliśmy informację, że na dzień 27 czerwca br. zostało zwołane Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki, z porządkiem obrad obejmującym m.in. zmiany w Zarządzie. Wyrażając gotowość dalszych negocjacji z Ministerstwem, w tym również w zakresie oferowanej ceny, [...] Wyznaczenie nowego terminu dostarczenia projektu umowy [...] zostało odebrane przez naszego klienta jako próba umożliwienia konkurentowi ponownego złożenia oferty ostatecznej. Innych przykładów nierównego traktowania inwestorów doświadczyliśmy zresztą wcześniej [...] nasz konkurent pozostając znaczącym akcjonariuszem, reprezentowanym w Radzie Nadzorczej Spółki, posiada i posiadał pełny dostęp do wszelkich informacji. W związku z zaistniałą sytuacją prosimy Panią Dyrektora o interwencję, która zapewni równe traktowanie inwestorów oraz umożliwi nam dalsze prowadzenie rozmów dotyczących nabycia akcji Metalexport SA” Konsorcjum R&G nie otrzymało pozytywnej odpowiedzi na powyższą prośbę.

Przebieg procesu wyboru inwestora uzasadniał, zdaniem Izby, zgłoszone przez Konsorcjum R&G przypuszczenia o formułowaniu coraz to nowych żądań od oferentów, celem umożliwienia Mex-Inwestowi złożenia korzystniejszej oferty. Jak wynika z wyżej zamieszczonych zestawień, Konsorcjum R&G zaproponowało najkorzystniejsze parametry umowy, zarówno w ofercie wstępnej jak i w tzw. ofercie wiążącej.

W ofercie wstępnej Konsorcjum R&G proponowało cenę w wysokości **25 550,0 tys. zł** za 51,1% pakiet udziałów (25,0 tys. zł za 1 udział) oraz zobowiązania inwestycyjne w okresie pięciu lat w kwocie **100 mln zł**. Mex-Inwest oferował natomiast za ww. pakiet udziałów cenę **15 340,2 tys. zł** (15,0 tys. zł za 1 udział) oraz zobowiązania inwestycyjne na poziomie **30-40 mln zł**. Składając tę ofertę Mex-Inwest oświadczył przy tym, że są to warunki optymalne, zaś oferowanie wyższej ceny byłoby przejawem braku znajomości realiów Metalexportu. Jednakże pomimo takiego oświadczenia, Mex-Inwest podwyższył o 73,3% cenę za pakiet do **26 572 tys. zł**, (26,0 tys. zł za 1 udział) w ofercie wiążącej, pozostawiając na niezmiennym poziomie kwotę zobowiązań inwestycyjnych. Oferta wiążąca Mex-Inwestu była zatem wyższa o 4% od oferty wstępnej Konsorcjum R&G. W ofercie wiążącej Konsorcjum R&G zaproponowało jednakże jeszcze korzystniejsze warunki, a mianowicie: cenę za pakiet udziałów w kwocie **27 083 tys. zł**, (26,5 tys. zł za 1 udział), a także większe zobowiązania inwestycyjne (**175 mln zł**), deklarując dodatkowo podwyższenie o **40 mln zł** kapitału zakładowego Metalexportu w dniu zawarcia umowy zakupu udziałów. Składając w piśmie z 21 kwietnia 2000 r. ofertę wiążącą, Konsorcjum R&G zgłosiło także uwagę co do rzeczywistych intencji Skarbu Państwa, dotyczących zapewnienia dalszego rozwoju Spółki. Powodem tej uwagi było otrzymanie od Doradcy prywatyzacyjnego projektu umowy sprzedaży udziałów Metalexportu, w którym

²¹ Pismo Wiceprezesa Zarządu ACCESS Ltd. pana Tomasza Rudawskiego z dnia 21 czerwca 2000 r. do Dyrektora DSSiF pani Anny Siejdy.

pominięta została kwestia zobowiązań inwestycyjnych i kar za ich niewykonanie.

Poza oczekiwaniem udokumentowania sytuacji finansowej, Doradca prywatyzacyjny skierował do oferentów w imieniu MSP żądanie złożenia do 27 czerwca 2000 r. tzw. oferty ostatecznej, w formie projektu umowy gotowej do ewentualnego podpisania. W opinii Izby, żądanie to było szczególnie niekorzystne dla Konsorcjum R&G. Inwestor ten nie znał bowiem sytuacji ekonomiczno-finansowej Metalexportu tak szczegółowo jak Mex-Inwest. Złożenie oferty w formie projektu umowy gotowej do podpisania podważało także celowość domagania się od MSP dopuszczenia do bardziej szczegółowego badania Spółki. W świetle powyższego, Izba nie podzieliła opinii pana Jacka Grabarczuka – po. Dyrektora DPR I, który w wyjaśnieniach dla NIK podtrzymywał stanowisko MSP o istnieniu równego dostępu potencjalnych inwestorów do informacji o Metalexporcie oraz przewidywanym pozwoleniu na szerszy zakres badań dla podmiotu, któremu udzielono wyłączności negocjacyjnej. Powyższe żądanie stworzyło Mex-Inwestowi kolejną okazję do poprawienia swojej oferty.

W trakcie negocjacji (9 czerwca 2000 r.) Mex-Inwest próbował przekonać Doradcę prywatyzacyjnego i MSP o korzystniejszych rozwiązaniach dla Metalexportu niż podwyższenie kapitału tej Spółki twierdząc m.in., że „Zdaniem przedstawicieli MEX INWEST Sp. z oo. zaproponowane w projekcie umowy podwyższenie kapitału zakładowego przez nabywcę pakietu udziałów spółki aczkolwiek możliwe do przyjęcia przez MEX INWEST Sp. z oo., nie zapewni spółce odpowiednich perspektyw rozwoju i może zostać z korzyścią dla spółki zastąpione pakietem innych zobowiązań inwestycyjnych. Jako przykład takich zobowiązań inwestycyjnych przedstawiciele MEX INWEST Sp. z o.o. podali możliwość cesji na spółkę korzystnych długoterminowych umów z zagranicznymi partnerami.”

W ofercie ostatecznej przesłanej do DSSiIF, pismem pana Piotra J. Büchnera z 27 czerwca 2000 r., Mex-Inwest oferował nabycie ww. pakietu za kwotę **27 594,0 tys. zł**, (27,0 tys. zł za 1 udział) jak również zobowiązał się m.in. do podniesienia kapitału zakładowego Metalexport o kwotę nie mniejszą niż 20 mln zł w okresie 12 miesięcy od daty przeniesienia na niego własności udziałów i o kolejne 20 mln zł w okresie 5 lat od tej daty – zagrożonych karą w wysokości 100% kwoty niewykonanego zobowiązania. Mex-Inwest zobowiązał się także do zapewnienia Metalexportowi udziału w swoich inwestycjach na poziomie nie mniejszym niż równowartość kwoty 100 mln dolarów USA oraz do spowodowania nabycia w okresie 5 lat, przez Metalexport lub podmiot od niego zależny, majątku (środków trwałych, udziałów i akcji) na kwotę nie mniejszą niż 160 mln zł. W przypadku niewykonania tych dwóch zobowiązań inwestycyjnych Mex-Inwest proponował obciążenie karą umowną w wysokości 15% ceny nabycia udziałów.

Izba zwróciła także uwagę na nierzetelne zachowanie Doradcy prywatyzacyjnego i MSP wobec Konsorcjum R&G. Pismem z 26 czerwca 2000 r., pan Tomasz Rudawski – Wiceprezes Zarządu ACCESS Ltd. poinformował pana Emila Wąsacza – Ministra SP o przedłożeniu paraflowanego projektu umowy nabycia udziałów Metalexport. W kolejnym piśmie z 29 czerwca 2000 r. – powołując się na otrzymaną zgodę odbycia rozmowy z Zarządem Metalexportu celem uzgodnienia planów inwestycyjnych Spółki – pan Tomasz Rudawski potwierdził „chęć dalszych negocjacji cenowych” oraz poinformował panią Alicję

Kornasiewicz – Sekretarza Stanu w MSP że „niezwłocznie po uzyskaniu od Zarządu niezbędnych informacji przedstawimy Państwu poprawioną ofertę cenową i deklarację zobowiązań inwestycyjnych.” Jak przedstawiono wcześniej, Doradca prywatyzacyjny przekazał również temu inwestorowi projekt umowy w którym pominięta została kwestia zobowiązań inwestycyjnych. W przekazanej MSP rekomendacji odnośnie dalszego postępowania w sprawie zbycia udziałów Metalexportu, fakty te zostały natomiast potraktowane jako czynniki pomniejszające jakość oferty Konsorcjum R&G na tle warunków przedstawionych przez Mex-Inwest.

Pismem z 30 czerwca 2000 r. do pani Anny Siejdy – Dyrektora DSSiIF, pan Jacek Kwaśniewski – Dyrektor BMF SA przekazał rekomendację BMF SA dla MSP. BMF SA stwierdziła m.in., że oferta Konsorcjum R&G nabycia udziałów Spółki nie spełnia wymogów formalnych określonych przez Ministra SP bowiem w projekcie umowy brakuje:

„przede wszystkim określenia oferowanej ceny za udziały Spółki (brak wpisu określonej kwoty w Art. 1, §2 projektu umowy). Z pisma przewodniego załączonego do projektu umowy wynika, że konsorcjum R&G podtrzymuje ofertę cenową zawartą w ofercie wiążącej z dnia 21 kwietnia 2000 r. [...]

określenia wartości zobowiązań inwestycyjnych wobec Spółki (brak stosownego wpisu w Art.4, §1, pkt 1 projektu umowy). [...]

określenia terminów w jakich Kupujący będzie zobowiązany do określonych działań odnośnie podwyższenia kapitału akcyjnego Spółki.”

W omawianych rekomendacjach, BMF SA przedstawiła także analizę projektów umów złożonych przez potencjalnych nabywców 27 czerwca 2000 r.

Ws. Konsorcjum R&G: „Projekt umowy zawiera (Art.4, §1) propozycję podwyższenia kapitału zakładowego w formie zasadniczo tej samej co proponowana przez Ministerstwo oraz – co stanowi dodatek własny Konsorcjum – zapewnienia Spółce środków finansowych w drodze złożenia Spółce przez Kupującego oferty udzielenia pożyczki na warunkach korzystniejszych niż rynkowe do wielkości planowanego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki – w przypadku, gdy nie zostanie podjęta w Spółce uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki przez Kupującego [...] Istnieje bowiem duże prawdopodobieństwo, że podwyższenie kapitału zakładowego Spółki w drodze objęcia nowych udziałów przez konsorcjum R&G zostanie zablokowane przez pozostałych udziałowców dysponujących większością głosów na zgromadzeniu wspólników (ze względu na zwiększenie wpływu konsorcjum R&G na spółkę na skutek objęcia nowych udziałów). W tej sytuacji wszelkie zobowiązania konsorcjum R&G do podwyższenia kapitału zakładowego Spółki są w dużym stopniu obiecywaniem czegoś, co się prawdopodobnie nie ziści w praktyce. [...] Brak jest w przedłożonym projekcie umowy propozycji zabezpieczenia wykonania przez konsorcjum R&G wykonania zobowiązania do złożenia Spółce oferty pożyczki omówionej powyżej (np. w drodze wprowadzenia obowiązku zapłaty kar umownych itp.).” W ocenie NIK, udzielenie Konsorcjum R&G wyłączności w negocjacjach nie uniemożliwiało doprecyzowanie poszczególnych warunków umowy w drodze dalszych negocjacji.

Ws. Mex-Inwest: „Projekt umowy zawiera należycie sformułowane i wiążące zobowiązanie MEX-INWEST do podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę nie mniejszą niż 20 mln PLN w terminie 12 miesięcy od daty przeniesienia własności udziałów na Kupującego oraz o kwotę dalszych 20 mln PLN w okresie 5 lat od nabycia udziałów Spółki. Zgodnie z projektem umowy w razie niewykonania powyższego zobowiązania MEX-INWEST zapłaci karę umowną w kwocie 100% różnicy pomiędzy wartością podwyższenia kapitału akcyjnego dokonanego przez MEX-INWEST

a wartością zobowiązania do podwyższenia kapitału zawartego w umowie (tzn. jeżeli MEX-INWEST w ogóle nie podwyższy w terminie kapitału zakładowego Spółki, kara umowna wyniesie 100% zobowiązania czyli 20.000.000,-PLN). [...] Projekt umowy (Art.4, §3,) zawiera dodatkowe zobowiązania inwestycyjne a w szczególności zobowiązanie MEX-INWEST do przeniesienia na Spółkę praw i obowiązków z zawartych przez MEX-INWEST umów, a udział Spółki w inwestycjach i transakcjach określonych w takich umowach nie będzie mniejszy niż 100.000.000,-USD. Brzmienie proponowanego zapisu Art. 4, § 3, pkt 2 umowy jest jednakże dość niejasne. W szczególności nie można na jego podstawie wyraźnie określić wartości tego zobowiązania z punktu widzenia Spółki – szczególnie w sytuacji gdy Spółka ma przejąć nie tylko prawa ale także obowiązki wynikające z takich umów. Sytuację wyjaśnia w pewnym stopniu załączony do projektu umowy dokument pt. "Strategia rozwoju Spółki" w pkt B pt. „Opis programu inwestycyjnego, zakres, wysokość i harmonogram inwestycji”. Nadal jednakże trudno jest obecnie zweryfikować wartość takiego zobowiązania dla Spółki, w szczególności bez znajomości konkretnych zapisów umów, które mają podlegać przeniesieniu na Spółkę. [...] Szczególnie ważne jest zobowiązanie zawarte w Art. 4, § 3, pkt 3 projektu umowy, że MEX-INWEST spowoduje, że Spółka w okresie 5 lat od zawarcia umowy przeznaczy co najmniej 160.000.000,- PLN na zakup środków trwałych w rozumieniu przepisów o rachunkowości oraz akcji/udziałów w innych podmiotach gospodarczych. Wykonanie zobowiązań MEX-INWEST określonych w Art. 4, § 3 projektu umowy, ma być wedle MEX-INWEST zabezpieczone karą umowną w wysokości 15% ceny zakupu udziałów określonej w umowie.”

W konkluzji tego dokumentu BMF SA stwierdziła, że: „Biorąc pod uwagę szczegółowość oraz konkretność oferty przedłożonej przez MEX-INWEST oraz oferowaną przez MEX-INWEST cenę zakupu wyższą niż cena zakupu oferowana przez konsorcjum R&G, a także – co jest istotne – bardzo poważne braki formalne oferty konsorcjum R&G. Business Management and Finance SA jako doradca Ministra Skarbu Państwa w przedmiotowej transakcji stwierdza, że w zasadzie tylko jedna oferta, MEX-INWESTU, spełnia warunki stawiane ofertom wiążącym. Tym samym Business Management and Finance SA rekomenduje przyznanie MEX-INWESTowi wyłączności do dalszych negocjacji dotyczących przedmiotowej transakcji na okres nie krótszy niż 30 dni.”

Przedstawiony wyżej fakt deprecjonowania wagi zobowiązania Konsorcjum R&G do podwyższenia kapitału Metaexportu należałoby uznać za kolejny przejaw nierównego traktowania inwestorów. W ocenie Izby brak było bowiem realnych podstaw do wyrażenia stanowiska przez MSP i Doradcę prywatyzacyjnego o małym prawdopodobieństwie dokonania przez Konsorcjum R&G podwyższenia kapitału Metaexportu. Takiej blokady uchwały mógłby teoretycznie dokonać jedynie Mex-Inwest. Jednakże w związku z ujawnioną przez ten podmiot wiedzą o potrzebach kapitałowych Metaexportu, sprzeciw taki byłby uznany za działanie na szkodę tej Spółki. Przy hipotetycznym trwaniu w uporze przed zaakceptowaniem uchwały o podwyższeniu kapitału, Mex-Inwest musiałby się liczyć z możliwością jego wyłączenia ze Spółki, na podstawie przepisów Rozdz. VII. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. Kh, powtórzonych także w Rozdz. 5 Ksh.

Wyłączność w negocjacjach

Na wniosek pani Anny Siejdy – Dyrektora DSSiIF, poparty przez panią Alicję Kornasiewicz – Sekretarza Stanu w MSP, w 11 lipca 2000 r. pan Emil Wąsacz – Minister SP podjął decyzję o udzieleniu Mex-Inwestowi wyłączności do dalszych

negocjacji w sprawie zakupu udziałów Metalexportu. Zdaniem NIK, decyzja ta nie znajdowała merytorycznego uzasadnienia. Kontrola NIK ujawniła, że przed podjęciem powyższej decyzji, do MSP wpłynęła nowa oferta cenowa, która uczyniła nieaktualną informację Doradcy prywatyzacyjnego i DSSiIF o oferowaniu przez Mex-Inwest najwyższej ceny za pakiet udziałów. Przed podjęciem decyzji o udzieleniu wyłączności Mex-Inwestowi, Minister SP pan Emil Wąsacz został bowiem poinformowany, że Konsorcjum R&G postanowiło podnieść swoją dotychczasową ofertę cenową o 2,0 mln zł, do kwoty **29 083 tys. zł.**²²

Izba zwraca uwagę na postanowienia Umowy Spółki Metalexport, zgodnie z którymi Mex-Inwest, jako udziałowiec Spółki, miał prawo pierwszeństwa do nabycia od Skarbu Państwa jej udziałów. W interesie Skarbu Państwa leżało zatem udzielenie wyłączności negocjacyjnej Konsorcjum R&G, który zaoferował najkorzystniejsze warunki dla Skarbu Państwa i Metalexportu, niezależnie od wątpliwości dotyczących precyzyjnego sformułowania poszczególnych postanowień w projekcie umowy. Konsorcjum R&G z pewnością miało bowiem świadomość, że powodzenie transakcji w istniejących warunkach wymagało zaproponowania na odpowiednio wysokim poziomie, zarówno ceny za pakiet udziałów jak i gwarantowanych zobowiązań inwestycyjnych.

Zawarcie umowy sprzedaży udziałów Metalexportu

Działaniem niegospodarnym była – w ocenie NIK – sprzedaż 51,1% udziałów Skarbu Państwa w Metalexporcie Spółce Mex-Inwest na warunkach określonych w *Umowie sprzedaży udziałów METAEXPORT Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie zawartej w dniu 26 lipca 2000 r.* (zwaną dalej *Umową sprzedaży udziałów*). Udziały Skarbu Państwa zostały sprzedane za kwotę **27 594 tys. zł** podmiotowi o relatywnie małym kapitale zakładowym, prowadzącemu działalność gospodarczą o niewielkich rozmiarach, a także za cenę mniejszą o **1 489 tys. zł** oraz przy znacząco niższych zobowiązaniach inwestycyjnych od kwot i warunków oferowanych przez Konsorcjum R&G. Izba zwróciła także uwagę na niewykorzystanie przez MSP faktu, że zakup przez Mex-Inwest 51,1% udziałów w Metalexporcie oznaczał dla tego inwestora likwidację podstawowych ograniczeń właścicielskich w podejmowaniu uchwał, wprowadzonych Umową Spółki.

Umowę sprzedaży udziałów podpisał ze strony Skarbu Państwa pan Jan Buczkowski – Podsekretarz Stanu w MSP, działając na podstawie *pełnomocnictwa z dnia 25 lipca 2000 r.* udzielonego przez pana Emila Wąsacza – Ministra SP. Szczególnego podkreślenia wymaga treść *oświadczenia z dnia 1 marca 2004 r.* pana Jana Buczkowskiego, złożonego do protokołu kontroli, w którym przyznał, że podpisując tę umowę nie miał żadnej wiedzy o zagadnieniach dotyczących sprzedaży udziałów Metalexportu.

Pan Jan Buczkowski stwierdził również: „Umowa sprzedaży udziałów Skarbu Państwa w «Metalexporcie» należała do grupy kilku umów ostatecznie przeanalizowanych pod względem merytorycznym i formalnym i zatwierdzonych przez pana ministra Emila Wąsacza do podpisania z inwestorami. Informacje o tych umowach i gotowości do ich uroczystego

²² Pismo pełnomocnika Konsorcjum R&G pana Tomasza Gromka z dnia 5 lipca 2000 r. do Ministra SP pana Emila Wąsacza.

podpisania (po ustaleniu z inwestorami daty i miejsca) przekazał mi pan minister Wąsacz na kilka godzin przed swoim wyjazdem na urlop, akcentując w szczególności swoją osobistą akceptację treści tych umów i przepraszając mnie, że nie zdążył ich podpisać przed wyjazdem.” W rzeczywistości wniosek Dyrektora DSSiIF pani Anny Siejdy o podpisanie ww. umowy, został zaakceptowany przez Podsekretarza Stanu w MSP pana Jana Buczkowskiego²³.

Niezależnie od tych rozbieżności, które można tłumaczyć upływem czasu, istotny jest fakt wprowadzenia w błąd Podsekretarza Stanu w MSP pana Jana Buczkowskiego, jako osoby nie nadzorującej tego projektu. W powyższym wniosku – paraflowanym przez Sekretarza Stanu w MSP panią Alicję Kornasiewicz – powtórzone zostało nieprawdziwe stwierdzenie Doradcy prywatyzacyjnego: „Zaproponowane przez MEX INWEST warunki finansowe przedmiotowej transakcji są korzystniejsze od warunków zaproponowanych przez pozostałych oferentów.”

Za nieprzekonujące należy uznać złożone przez Dyrektora DSSiIF panią Annę Siejdę wyjaśnienie, którego adresatem był pan Andrzej Chronowski – Minister Skarbu Państwa. Stwierdziła ona bowiem, że deklaracja Konsorcjum R&G o podniesieniu oferty cenowej o 2 mln zł „nie mogła być jednak uznana za wiążącą w związku z niezachowaniem wyznaczonego terminu 27 czerwca 2000 r. na składanie paraflowanych projektów umów, których parametry były podstawą przyznania wyłączności negocjacyjnej jednemu z podmiotów.”²⁴ Przekroczenie terminu nie mogło bowiem oznaczać, że oferent nie brał odpowiedzialności za jej treść. Oferta ta winna natomiast określać nowy poziom ceny oczekiwany przez Skarb Państwa od nabywcy udziałów Metalexportu. W rzeczywistości Skarb Państwa nie tylko nie osiągnął ceny proponowanej przez Konsorcjum R&G, lecz nie wykorzystał możliwości wynegocjowania od Mex-Inwestu dodatkowej premii z tytułu uzyskania przez tego inwestora liczby udziałów, umożliwiających mu samodzielne władanie Metalexportem.

Zobowiązania pozacenowe Mex-Inwestu

W *Umowie sprzedaży udziałów* kreślone zostały zobowiązania pozacenowe Mex-Inwestu dotyczące m.in.: podwyższenia kapitału Metalexportu i utrzymania poziomu zatrudnienia w tej Spółce, a także nabywania udziałów w spółkach Skarbu Państwa.

- Mex-Inwest zobowiązał się do podwyższenia kapitału zakładowego Metalexportu o kwotę nie mniejszą niż 20 mln zł, w okresie 12 miesięcy od „daty przeniesienia własności Udziałów na Kupującego” oraz o kolejną kwotę 20 mln zł w okresie 5 lat od „daty przeniesienia własności Udziałów na Kupującego”. Mex-Inwest zobowiązał się objąć udziały w podwyższonym kapitale zakładowym i pokryć je wkładem pieniężnym bądź niepieniężnym. Niewykonanie tego zobowiązania z przyczyn leżących po stronie Mex-Inwestu, obwarowane zostało karą umowną w wysokości 100% wartości różnicy pomiędzy wartością wkładu, do którego wniesienia był zobowiązany a wkładu faktycznie wniesionego. Zapłata tej kary miała nastąpić w terminie 30 dni od otrzymania od MSP żądania zapłaty kary umownej.

²³ Pismo MSP/DSSiIF/Z-126/2000 z 21 lipca 2000 r. Dyrektora DSSiIF Pani Anny Siejdy do Ministra SP Pana Emila Wąsacza.

²⁴ Notatka MSP/DSSiIF/3189/2000 z 14 września 2000 r. Dyrektora DSSiIF Pani Anny Siejdy dla Ministra SP pana Andrzeja Chronowskiego.

- Mex-Inwest zobowiązał się do spowodowania że, w okresie 12 miesięcy „od dnia przeniesienia własności Udziałów na Kupującego”, Zarząd Metalexportu skieruje do wspólników FUM Poręba oraz Dolfamex wiążącą ofertę nabycia udziałów tych spółek, w celu uzyskania nie mniej niż 50,1% udziałów w FUM Poręba oraz 100% udziałów w Dolfamex.
- Mex-Inwest zobowiązał się do spowodowania utrzymania ogólnego zatrudnienia w Spółce na poziomie nie niższym od stanu istniejącego na koniec miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego miesiąc, w którym nastąpi „przeniesienie własności Udziałów na Kupującego”. Niewykonanie tego zobowiązania zagrożone zostało karą umowną, stanowiącą iloczyn 24-krotności średniego wynagrodzenia ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, obowiązującego na koniec 2-letniego okresu oraz liczby pracowników, o którą obniżył się średni bazowy poziom zatrudnienia.

W Art. 4 § 1. pkt 4 *Umowy sprzedaży udziałów* zawarto informację, że szczegółowy program dotyczący planowanych przez Mex-Inwest inwestycji dotyczących Metalexportu został opisany w piśmie z 17 lipca 2000 r., skierowanym do MSP. Z analizy powyższego pisma wynika, że zawarte w nim informacje stanowiły w większości powielenie zamierzeń określonych w ofertach (wstępnej i ostatecznej), przy czym uszczegółowione zostały m.in. zamierzenia dotyczące projektów inwestycyjnych. W piśmie podano m.in., że celem rozszerzenia działalności Metalexportu, Mex-Inwest zawarł stosowne porozumienia.

- Porozumienie Mex-Inwestu z Thyssen Rheinstahl Technik GmbH z siedzibą w Niemczech, dotyczyło projektu budowy do końca 2002 r. elektrowni wiatrowej, zlokalizowanej u wybrzeży Polski. Budowa i instalacja elektrowni spowoduje utworzenie 500-600 miejsc pracy, natomiast jej eksploatacja i konserwacja – 50-60 miejsc pracy na terenie Polski. Szacowana wartość inwestycji wynosi 150-180 mln USD a Mex-Inwest (a w zamierzeniu Metalexport) będzie partycypować w realizacji projektu elektrowni w proporcji 20%.
- Porozumienie Mex-Inwestu z RNS Radio Networks & Systems Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (przedstawicielem Motoroli GmbH na Polskę), dotyczyło projektu rozwoju cyfrowej sieci trunkingowej typu „Tetra” dla służb bezpieczeństwa publicznego oraz ratownictwa. Szacunkowa wartość inwestycji dotyczącej budowy sieci łączności trunkingowej wynosi ok. 500 mln USD, a przewidywany udział Spółki w projektach wynosi 15%.
- Porozumienie Mex-Inwestu z Autoblok z siedzibą we Włoszech, dotyczyło współpracy w zakresie produkcji narzędzi uchwytowych oraz transferu technologii produkcji takich narzędzi najnowszej generacji. Szacunkowa wartość procentowego udziału Metalexportu wynosi ok. 100 mln USD.

W omawianym piśmie Mex-Inwest deklarował także nabycie w okresie 5 lat przez Metalexport lub podmioty z grupy kapitałowej Spółki składników majątkowych na łączną kwotę nie niższą niż 160 mln zł.

W ocenie Izby, istniały przesłanki świadczące o niskiej wiarygodności Mex-Inwestu, a także o posiadaniu wiedzy przez Doradcę prywatyzacyjnego oraz

przedstawicieli MSP uczestniczących w negocjacjach o rzeczywistych możliwościach finansowych tego nabywcy. Z tekstu *Umowy sprzedaży udziałów* usunięte zostały bowiem zobowiązania, ujęte w projekcie umowy, dotyczące inwestycji w wysokości stanowiącej równowartość 100 mln dolarów USA i 160 mln zł, wymieniane przez Doradcę prywatyzacyjnego jako ważne argumenty za przyznaniem Mex-Inwestowi wyłączności negocjacyjnej. Wprawdzie w Umowie sprzedaży udziałów przywołane zostało pismo Mex-Inwestu z 17 lipca 2000 r. do Ministra SP, w którym wśród planowanych inwestycji wymienione zostały również ww. kwoty, jednakże stanowiły one jedynie deklarację działań, nie zagrożonych – tak jak w projekcie umowy – karą w wysokości 15% ceny nabycia udziałów. Oceniając wiarygodność Mex-Inwestu wskazać należy również na cytowaną wyżej opinię o tym inwestorze, jaką przedstawiła pani Irmina Jabłońska b. Przewodnicząca Rady Nadzorczej Metaleksportu. Tak jednoznacznie negatywna ocena Mex-Inwestu winna stanowić dla negocjatorów poważne ostrzeżenie co do wiarygodności składanych obietnic inwestycyjnych.

Wobec istniejących potrzeb finansowych Metaleksportu oraz w porównaniu do oczekiwań formułowanych wobec Konsorcjum R&G, zastrzeżenie Izby dotyczyły także celowości dokonanego dla Mex-Inwestu kolejnego złagodzenia treści zobowiązań. W Umowie sprzedaży udziałów dopuszczono możliwość pokrycia przez Mex-Inwest udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki wkładem niepieniężnym, podczas gdy MSP oczekiwało od Konsorcjum R&G zobowiązania w formie oferty udzielenia Spółce na korzystnych warunkach pożyczki inwestycyjnej.

**Ocena transakcji
sprzedaży udziałów
ze strony MSP**

Przedstawione wyżej działania MSP oraz Doradcy prywatyzacyjnego związane ze sprzedażą 51,1% pakietu udziałów Metaleksportu ocenione zostały przez Najwyższą Izbę Kontroli negatywnie. Na taką ocenę złożyła się skala stwierdzonych nieprawidłowości we wszystkich fazach realizacji tego projektu – począwszy od wyboru Doradcy prywatyzacyjnego do egzekwowania zobowiązań umownych od nabywcy tych udziałów włącznie. Działania związane z wyborem inwestora były przyczyną jednoznacznie negatywnych skutków kontrolowanej transakcji sprzedaży udziałów (o czym w dalszej części informacji). NIK zwraca natomiast uwagę na w pełni odmienną (pozytywną) ocenę tych działań, dokonaną przez przedstawiciela MSP, pana Jacka Grabarczuka – Dyrektora DPR I, a więc departamentu zajmującego się realizacją projektów prywatyzacyjnych.

Świadczą o tym, zdaniem NIK, przedstawione niżej odpowiedzi pana Jacka Grabarczuka – Dyrektora DPR I na pytania kontrolera NIK z których wynika, że w przypadku wystąpienia podobnych problemów, Departament ten proponowałby Ministrowi SP podejmowanie podobnie niewłaściwych decyzji:

- **Pytanie:** „Dlaczego MSP nie udzieliło wyłączności w negocjacjach Konsorcjum R&G, które w złożonej tzw. ofercie wiążącej z dnia 21 kwietnia 2000 r. zaproponowało najwyższą cenę za 51,1% udziałów Skarbu Państwa w Metaleksporcie oraz największą kwotę zobowiązań inwestycyjnych oraz czy wykazane przez BMF SA niejasności co do wiarygodności finansowej tego inwestora nie mogły być wyjaśnione w trakcie dalszych negocjacji?”

Odpowiedź: „MSP nie udzieliło wyłączności negocjacyjnej Konsorcjum R&G ponieważ oferta w/w podmiotu nie spełniała wymagań formalnych. Ponadto oferta wiążąca stanowiła powtórzenie oferty wstępnej i nie zawierała wyników negocjacji, w trakcie których Konsorcjum R&G deklarowało korzystniejsze warunki niż w ofercie wstępnej. Zawarte w ofercie sformułowania odnośnie warunków finansowych przedmiotowej transakcji nie pozwalały na jej klarowną weryfikację.”

- **Pytanie:** „Czy istniały realne przesłanki do wyrażenia przez przedstawiciela MSP przypuszczenia, że w przypadku nabycia udziałów Metalexportu przez Konsorcjum R&G, zobowiązanie do podwyższenia kapitałów spółki będzie faktycznie niewykonalne, gdyż pozostali wspólnicy skutecznie zablokują taką uchwałę?”

Odpowiedź: „Wyrażone przez przedstawicieli MSP stwierdzenie wiązało się z faktem, że w przypadku nabycia udziałów Metalexport Sp. z o.o. przez Konsorcjum R&G zobowiązanie do podwyższenia kapitałów spółki mogłoby być niewykonalne przez Konsorcjum, gdyż pozostali wspólnicy dysponujący na zgromadzeniu wspólników liczbą głosów umożliwiającą skuteczne zablokowanie uchwał o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki mogliby sprzeciwić się podjęciu takich uchwał.”

- **Pytanie:** „Jakie były przyczyny uniemożliwienia potencjalnym inwestorom dostępu do dokumentów firm udziałowych Metalexportu, o czym wspomniał Prezes Zarządu Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG w piśmie z dnia 19 kwietnia 2000 r. do Wicedyrektora DSSiIF Pana Jana Szczęsnego, a także nieudostępnienia Konsorcjum R&G skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółki, o którym wspomniał Wiceprezes Zarządu ACCESS Ltd. Pan Tomasz Rudawski w piśmie z dnia 21 czerwca 2000 r. do Dyrektora DSSiIF Pani Anny Siejdy?”

Odpowiedź: „Dostęp do wszelkich informacji oraz dokumentów udostępnianych podczas procesu prywatyzacji był równy dla wszystkich potencjalnych inwestorów. Stwierdzenia dotyczące nierównego traktowania inwestorów są bezpodstawne. Uniemożliwienie dostępu do dokumentów spółce Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG wynikało z faktu, że na ówczesnym etapie procesu sprzedaży udziałów Metalexport Sp. z o.o. dodatkowe badania nie były przewidziane. Szerszy zakres badania spółki był przewidziany dopiero po ewentualnym podjęciu decyzji o przyznaniu spółce Heinz Wollschläger GmbH & Co. KG wyłączności negocjacyjnej. Zakres dokumentów w procesie ograniczonego badania spółki był jednakowy dla wszystkich potencjalnych inwestorów.”

- **Pytanie:** „Czy porównując oferty zakupu 51,1% udziałów Skarbu Państwa w Metalexporcie, złożone na końcowym etapie negocjacji przez dwa podmioty, MSP brało pod uwagę fakt, że odmiennie jak dla Konsorcjum R&G – inwestycja ta dla Mex-Inwestu oznaczała likwidację ograniczeń właścicielskich w podejmowaniu uchwał, wprowadzonych Umową Spółki? Jeśli tak to jak fakt ten został uwzględniony w umowie Sprzedaży udziałów?”

Odpowiedź: „MSP uwzględniało fakt, że inwestycja ta dla Mex-Inwestu oznaczała likwidację ograniczeń właścicielskich w podejmowaniu uchwał

wprowadzonych umową spółki. Jednakże uzyskana cena, za którą spółka została sprzedana była korzystna z punktu widzenia MSP jako dotychczasowego właściciela pakietu nie dającego absolutnej kontroli nad spółką. Udziały spółki zostały zbyte po wartości ponad trzykrotnie przekraczającej jej wartość dochodową.”

- **Pytanie:** „Dlaczego w umowie z dnia 26 lipca 2000 r. sprzedaży 51,1% udziałów Metalexport należących do Skarbu Państwa dopuszczono możliwość objęcia przez Mex-Inwest udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki i pokrycia je wkładem niepieniężnym skoro – jak wynika z cytowanego wyżej raportu BMF SA z dnia 21 czerwca 2000 r. – MSP oczekiwało od Konsorcjum R&G zobowiązania w formie oferty udzielenia Spółce na korzystnych warunkach pożyczki inwestycyjnej?”

Odpowiedź: „W przypadku Mex-Inwest nie istniała podstawa do wyrażania obaw o niemożliwość wykonania zobowiązania do podwyższenia kapitałów spółki. W przypadku Konsorcjum R&G propozycja złożenia w spółce w określonym terminie oferty udzielenia pożyczki inwestycyjnej była jedną z możliwości dodatkowego zobowiązania inwestycyjnego oprócz zobowiązania do podwyższenia kapitału spółki.”

3.2.4. REALIZACJA ZOBOWIĄZAŃ POZACENOWYCH WYNIKAJĄCYCH Z UMOWY SPRZEDAŻY UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA W SPÓŁCE METAEXPORT

Podwyższenie kapitału Metalexportu

MSP nie wykazało należytej dbałości w egzekwowaniu działań służących interesom Skarbu Państwa, związanym z realizacją zobowiązań, określonych w *Umowie sprzedaży udziałów*. Skutki błędnej oceny wiarygodności Mex-Inwestu ze strony Doradcy prywatyzacyjnego i przedstawicieli MSP nadzorujących proces sprzedaży udziałów Metalexportu, ujawniły się już po kilku miesiącach od zawarcia tej transakcji.

Do 10 marca 2004 r., tj. zakończenia badań kontrolnych, nie zostało wykonane zobowiązanie Mex-Inwestu do podwyższenia kapitału zakładowego Metalexportu o kwotę nie mniejszą niż 20 mln zł, pomimo że termin jego realizacji upłynął we wrześniu 2001 r. W ocenie Izby, powyższe zobowiązanie było dla Mex-Inwestu zadaniem przekraczającym jego możliwości. Ocenę tę potwierdziła pani Ewa Ziewiec – Dyrektor Departamentu Zarządu i Spraw Osobowych w Metalexporcie, która stwierdziła – w imieniu Prezesa Zarządu Metalexportu pana Piotra J. Büchnera – że „Trudna sytuacja finansowa Mex-Inwest nie pozwalała na wywiązanie się ze zobowiązań prowadzących do podwyższenia kapitału w ciągu 12 miesięcy o kwotę 20 mln zł. Podjęcie działań zmierzających do realizacji zobowiązań oznaczałoby podjęcie zobowiązań bez pokrycia.” Stąd też Mex-Inwest podejmował próby przesuwania terminów realizacji podwyższenia kapitału i uniknięcia kar umownych. Niewykonanie powyższego zobowiązania rodziło negatywne skutki dla innych podmiotów, dlatego też Izba krytycznie ocenia ponad 15-miesięczną zwłokę MSP w skierowaniu do Mex-Inwestu wezwania do zapłaty kary umownej. Tak znaczna

zwłoka nie znajdowała także uzasadnienia w dotychczasowym postępowaniu tego inwestora w kontaktach ze Skarbem Państwa.

Mex-Inwest przejął 15 września 2000 r. udziały Metalexportu, nabyte od Skarbu Państwa, natomiast już w styczniu 2001 r. kwestionował wyniki ekonomiczno-finansowe tej Spółki, zaś w lipcu 2001 r. przedstawił MSP zarzuty, że został wprowadzony w błąd przy sprzedaży udziałów Metalexportu, co do rzeczywistego stanu finansowego w podmiocie zależnym, tj. w Bison-Biału. Występując z takim zarzutem, Mex-Inwest zaprzeczył swoim wcześniejszym stwierdzeniom o znajomości problemów dotyczących działalności Metalexportu.

**Próba zmiany
Umowy sprzedaży
udziałów**

Wniosek z 7 września 2001 r. o zmianę *Umowy sprzedaży udziałów*, skierowany do pani Aldony Kameli-Sowińskiej – Ministra SP. w celu przedłużenia z jednego roku do pięciu lat terminu podwyższenia o kwotę 20 mln zł kapitału Metalexportu, Mex-Inwest złożył na kilka dni przed upływem terminu jego realizacji. Wobec „poważnych problemów finansowych” grupy Metalexportu, o których inwestor ten wspominał we wniosku, nieprzekonująco – zdaniem Izby – brzmiały jego argumenty, że powyższa prośba „wynika z konieczności rozważenia racjonalnego przeznaczenia środków pochodzących z dokapitalizowania”. MSP nie podjęło stosownych działań, w wyniku których można byłoby ustalić faktyczne możliwości finansowe Mex-Inwestu. Dlatego też działaniem nieracjonalnym i stratą czasu była kilkunastomiesięczna korespondencja w sprawie ewentualnego podpisania aneksu do Umowy sprzedaży udziałów. W konsekwencji tego, MSP wezwało Mex-Inwest do zapłaty kary umownej w kwocie 20 mln zł po ponad 15-miesiącach od daty stwierdzenia niewykonania zobowiązania inwestycyjnego.

W odpowiedzi na powyższą prośbę Mex-Inwestu, pan Karol Miłkowski - po. Dyrektora DSSiIF poinformował – w piśmie znak MSP/DSSiIF/3454/2001 z 9 października 2001 r. – Prezesa pana Piotra J. Büchnera o rozważaniu możliwości „przesunięcia terminu zainwestowania pierwszej transzy w ciągu 24 miesięcy od daty przeniesienia własności udziałów na Kupującego.”, prosząc jednocześnie o przesłanie stosownego projektu aneksu w przedmiotowej sprawie. Następstwem tego stanowiska była wielomiesięczna korespondencja pomiędzy jednostkami organizacyjnymi MSP, a Metalexportem i Mex-Inwestem, zawierająca ze strony MSP opinie i stanowiska co do zasadności zawarcia aneksu, w których przeważała opcja wyrażenia takiej zgody. Spółki Metalexport i Mex-Inwest przekazywały informacje o realizacji pozostałych zobowiązań pozacenowych.

Ten etap korespondencji trwający ponad 10 miesięcy zakończył się wystąpieniem z 28 sierpnia 2002 r. pani Emilii Szymańskiej – Zastępcy Dyrektora DEiGMSP do pani Barbary Misterskiej -Podsekretarza Stanu w MSP o powołanie Zespołu ds. oceny stanu realizacji zobowiązania, wynikających z art. 4 § 1 ust. 1 *Umowy sprzedaży udziałów*. O propozycji powołania takiego zespołu Dyrektor DPR I pan Jan Szczęsny poinformował pismem znak MSP/DPR I/241/02 z 24 lipca 2002 r. Prezesa pana Piotra J. Büchnera podając, że zgodnie ze stanowiskiem DRiPP „ewentualne odstąpienie od konieczności zapłaty przez kupującego kary umownej należy traktować jako udzielenie pomocy publicznej.” Opinia ta została sformułowana w związku z faktem, że Mex-Inwest nie wykonał zobowiązania w terminie określonym w *Umowie sprzedaży udziałów*, przez co stało się ono wymagalne, a tym samym jest zobowiązany do zapłaty Skarbowi Państwa kary umownej.

DRiPP podkreślił, że odstąpienie przez Skarb Państwa od obowiązku zapłaty kary umownej należałoby traktować jako umorzenie jego zobowiązań, a tym samym udzielenie przedsiębiorcy pomocy publicznej, stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców.²⁵ W takim przypadku Mex-Inwest zobowiązany byłby do wskazania celu wykorzystania środków stanowiących udzieloną pomoc.

Powołanie Zespołu nastąpiło decyzją Nr 5 Podsekretarza Stanu w MSP pani Barbary Misterskiej z 30 września 2002 r. Większość przedstawicieli departamentów MSP uczestniczących w pracach Zespołu wskazywała na zasadność podpisania aneksu do *Umowy sprzedaży udziałów*. Uzależniano jednakże tę decyzję od korzystnego dla Skarbu Państwa stanowiska Metalexportu w sprawach związanych z umowami sprzedaży akcji Bison-Bial i udziałów FUM Poręba. Dotyczyło ono głównie wyników negocjacji Metalexportu z: bankami – wierzycielami Bison-Bial i możliwości zamiany wierzytelności banków na akcje Bison-Biału oraz z FUM Poręba w sprawie aneksu do „*Umowy generalnej o współpracy w zakresie eksportu i importu towarów/usług*”. W notatce służbowej z 5 grudnia 2002 r., zaakceptowanej 16 grudnia 2002 r., przez panią Barbarę Misterską-Dragan – Podsekretarza Stanu w MSP, Zespół jednogłośnie przyjął wniosek o wystąpienie do Mex-Inwest z żądaniem wezwania do zapłaty kary umownej. Pismem znak MSP/DBiF/236/03/TM z 10 stycznia 2003 r., pan Jarosław Wójtowicz – po. Zastępcy Dyrektora DBiF skierował do Mex-Inwest wezwanie do zapłaty kary umownej w wysokości 20 mln zł. Wobec niezapłacenia przez Mex-Inwest kary umownej, DZP MSP skierował 23 maja 2003 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie pozew o zapłatę 20 mln zł. Wyrokiem z 16 grudnia 2004 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od dłużnika 20 mln zł z ustawowymi odsetkami od 14 lutego 2003 r.

**Utrzymanie
poziomu
zatrudnienia
w Metalexporcie**

W piśmie z 8 kwietnia 2003 r. Prezes Zarządu Metalexport pan Piotr J. Büchner poinformował Delegaturę MSP w Ciechanowie²⁶ o trudnościach w utrzymanie poziomu zatrudnienia. Delegatura została poinformowana, że powodem konieczności przeprowadzenia limitowanych zwolnień z pracy była słabnąca od połowy lat 90-tych kondycja ekonomiczna Spółki i całej grupy kapitałowej Metalexportu (kraj i zagranica). Nastąpiło załamanie się sprzedaży podstawowych produktów (szczególnie narzędzi z Bison-Biału i obrabiarek z Poręby), m.in. wskutek recesji w USA i krajach europejskich. Stan zatrudnienia zmniejszył się ze 126 osób na 31 grudnia 2000 r., 101 osób na 31 grudnia 2001 r. do 92 osób na 31 sierpnia 2002 r. Pan Piotr J. Büchner wskazał na możliwości wzrostu zatrudnienia w przyszłym roku. Poinformował o planowanym uruchomieniu budowy elektrowni wiatrowej na Bałtyku, realizowanym przez 22 osoby, a także o projekcie budowy korwet, nadzorze technicznym, doradczym, systemie telekomunikacyjnym „Tetra” oraz projektach z zakresu technologii środowiska i innych, które wymagać będą zatrudnienia kolejnych 40-50 osób.

Pismem znak MSP/DCI/1795/03 z 16 maja 2003 r. pan Wojciech Kosmowski – Dyrektor Delegatury MSP w Ciechanowie poinformował DBiF o niewykonaniu przez Mex-Inwest zobowiązania dotyczącego utrzymania poziomu zatrudnienia w Metalexporcie w okresie 2 lat od zawarcia umowy

²⁵ Dz.U. Nr 60, poz. 704 ze zm.

²⁶ Delegatura MSP w Ciechanowie nadzorowała ze strony MSP realizację zobowiązań pozacenowych Mex-Inwestu.

sprzedaży udziałów tej Spółki.– Na podstawie otrzymanych z Metalexportu sprawozdań *DG-1 (Meldunek o działalności gospodarczej)* Delegatura MSP w Ciechanowie wyliczyła, że średni poziom zatrudnienia w okresie 2 lat po zawarciu umowy wyniósł 110,3 osoby wobec 131 osób zatrudnionych na 31 sierpnia 2000 r. W związku z tym należna kara umowna za obniżenie poziomu zatrudnienia wyniosła 1 041 198,48 zł (20,7 osoby x 2 095,81 zł x 24). W odpowiedzi na ww. pismo, po. Zastępcy Dyrektora DBiF pan Jarosław Wójtowicz skierował do Mex-Inwest pismo znak MSP/DBiF5076/03/TM z 22 maja 2003 r., stanowiące wezwanie do zapłaty kary umownej w wysokości 1 041 198,48 zł.

Sprzedaż udziałów Dolfamexu

W ocenie Izby, nie zostało wykonane zobowiązanie Mex-Inwestu dotyczące złożenia przez Metalexport wiążącej oferty zakupu od Skarbu Państwa 60% udziałów Dolfamexu. Za wykonanie tego zobowiązania nie można uznać pisma Metalexportu z 6 września 2001 r. do **Agencji Prywatyzacji**, bowiem zgłaszając zamiar zakupu udziałów Dolfamexu nie podał ceny jaką byłby skłonny za nie zapłacić.

W piśmie tym Metalexport powołał się – jako dotychczasowy 20% udziałowiec²⁷ – na statutowe przywileje przy zakupie udziałów przeznaczonych do zbycia. Zgodnie z § 12 *Umowy Spółki Dolfamex* udziały są zbywane za cenę ustaloną na podstawie ostatniego zweryfikowanego bilansu. Agencja Prywatyzacji oferowała sprzedaż 60% udziałów Dolfamexu za kwotę 7 621 488 zł, określając tę cenę na podstawie zweryfikowanego bilansu, sporządzonego na 31 grudnia 2000 r. Metalexport nie przyjął jednak tej oferty. Z kolei Agencja Prywatyzacji nie przyjęła propozycji Zarządu Metalexportu, zakupu udziałów po cenie wyliczonej na podstawie bilansu za 2001 r. oraz dokonania tej transakcji w trzech terminach, tj.: zakupu i przejęcia 30% udziałów z chwilą podpisania umowy, zaś odkupienie pozostałych udziałów, w pakietach po 15% w okresie 12 i 24 miesięcy od podpisania umowy. Należy zaznaczyć, że Metalexport był nie tylko udziałowcem w Dolfamexie lecz także głównym pośrednikiem w sprzedaży jego wyrobów. Za pośrednictwem Metalexportu Dolfamex sprzedawał 75 – 80% produkcji narzędzi na rynki Europy Zachodniej i USA. Oznaczało to, że Metalexport miał bezpośredni wpływ na wyniki Dolfamexu.

W świetle trudności w sprzedaży ww. udziałów, NIK oceniła krytycznie brak poparcia ze strony MSP dla podejmowanych przez Agencję Prywatyzacji prób przygotowania do sprzedaży 60% udziałów Skarbu Państwa w Dolfamexie. Znając utrudnienia dla Skarbu Państwa – związane z ograniczeniami w podejmowaniu uchwał i sprzedażą udziałów Metalexportu – wynikające z Umowy tej Spółki, MSP nie doprowadziło do wcześniejszego usunięcia takich przeszkód w odniesieniu do Dolfamexu. MSP odmówiło także Agencji Prywatyzacji pomocy w przeprowadzeniu stosownej zmiany Umowy Dolfamexu. Nie przesądzając, jak znaczny wpływ na zbycie udziałów Skarbu Państwa w Dolfamexie miałyby zmiana Umowy tej Spółki, do czasu zakończenia kontroli,

²⁷ Kolejne 20% udziałów Dolfamexu posiadał Tolmex Corp w USA, wchodzący w skład grupy kapitałowej Metalexportu.

**Wyniki
ekonomiczne
Metalexportu po
nabyciu udziałów
przez Mex-Inwest**

czyli przez ponad 3,5 roku, Skarbowi Państwa nie udało się próba sprzedaży jej udziałów zarówno Spółce Metalexport jak też innemu inwestorowi.

W ocenie Izby, sprzedaż Mex-Inwestowi udziałów Metalexportu nie przyniosła efektów w postaci poprawy wyników ekonomiczno-finansowych Spółki. Wprawdzie w 2001 r. w porównaniu do 2000 r. przychody ze sprzedaży wzrosły z 62 695,0 tys. zł do 95 678,0 tys. zł, tj. o 52,6%, zaś koszty działalności operacyjnej zwiększyły się w mniejszym tempie – wykazując przyrost o 45,5% (odpowiednio z 64 605,8 tys. zł do 93 982,1 tys. zł) – jednak w kolejnych dwóch latach nastąpiło gwałtowne obniżenie się tych wyników. Przychody ze sprzedaży uzyskane w 2003 r. w wysokości 22 239,0 tys. zł stanowiły zaledwie 35,5% kwoty wykonanej w 2000 r., wolniejsza natomiast (o 7,1 punktów procentowych) była obniżka kosztów działalności operacyjnej. W konsekwencję tego, Spółka osiągając zysk ze sprzedaży w 2001 r., w wysokości 1 695,9 tys. zł, w latach 2002-2003 wykazywała stratę w wysokości odpowiednio 2 173,1 tys. zł i 5 268,0 tys. zł. Ze sprawozdań Zarządu Spółki wynika, że na tę sytuację zasadniczy wpływ miał spadek obrotów handlowych na rynkach zagranicznych i rynku krajowym.

W powyższym okresie nie nastąpiły także korzystne zmiany w majątku Metalexportu. Według przedstawionych przez Spółkę szacunkowych danych, aktywa Metalexportu na koniec 2003 r. wynosiły 64 658,0 tys. zł i zmniejszyły się – w porównaniu do stanu na dzień 1 stycznia 2002 r. – o 88 379,7 tys. zł, tj. o 57,8%. W wyżej porównywanych okresach kapitał własny Metalexportu zmniejszył się natomiast z kwoty 60 778,2 tys. zł do wartości ujemnej w wysokości (-)34 840,0 tys. zł. Po dokonaniu natomiast planowanych korekt wartość ujemnych kapitałów Metalexportu w bilansie za 2004 r. wzrosła do (-)68 759,5 tys. zł. Wynik ten był w głównej mierze skutkiem dokonanych w 2002 r. odpisów aktualizacyjnych i tworzonych rezerw. Ujemne saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych wzrosło w 2002 r. w porównaniu do 2001 r. z 38,4 tys. zł do 15 307,5 tys. zł, wskutek dokonania odpisów aktualizacyjnych (zmniejszenia) należności na kwotę 15 674,0 tys. zł, a także utworzenia rezerwy na przyszłe zobowiązania w wysokości 1 392,5 tys. zł.

W 2001 r. Spółka odnotowała dodatnie saldo przychodów i kosztów finansowych w kwocie 123 tys. zł, natomiast w 2002 r. wykazała już wartość ujemną na poziomie 43 231,9 tys. zł, wskutek dokonanej aktualizacji (zmniejszenia) wartości inwestycji kapitałowych na kwotę 38 406,1 tys. zł, naliczonych odsetek na kwotę 5 029,5 tys. zł, utworzenia rezerwy na zobowiązania z tytułu poręczeń kredytu w wysokości 1 380,5 tys. zł, aktualizacji (zmniejszenia) należności finansowych na kwotę 1 090,7 tys. zł. Skutkiem powyższych operacji gospodarczych i księgowych Metalexportu w latach 2000-2001 Spółka osiągnęła zysk netto z całokształtu działalności w wysokości odpowiednio 1 915,0 tys. zł i 714,9 tys. zł, natomiast w następnych dwóch latach wykazała stratę netto w wysokości kolejno (-)60 654,2 tys. zł i (-)34 847,3 tys. zł. W 2004 r. Metalexport przewiduje również wykazanie straty z całokształtu działalności w wysokości (-)13 799,4 tys. zł.

Firma audytorska badająca sprawozdanie finansowe Metalexportu za 2002 r. wydała opinię, że majątek Spółki nie wystarcza na pokrycie zobowiązań

w związku, z czym istnieje zagrożenie kontynuacji prowadzenia działalności gospodarczej. Negatywną ocenę otrzymało natomiast sprawozdanie finansowe Metalexportu za 2003 r. Zdaniem Audytora, powyższe sprawozdanie finansowe nie odpowiadało wymogom ustawy o rachunkowości. Nie przedstawiało bowiem prawidłowo i rzetelnie wszystkich informacji istotnych dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej. Brak było również przesłanek na kontynuowanie działalności, zatem wycena aktywów i pasywów winna być dokonana wg art. 29 tej ustawy, tj. po cenach rynkowych możliwych do uzyskania.

3.2.5. REALIZACJA ZOBOWIĄZAŃ INWESTYCYJNYCH, WYNIKAJĄCYCH Z UMOWY SPRZEDAŻY AKCJI SKARBU PAŃSTWA W BISON-BIALU W BIAŁYMSTOKU

Podwyższenie kapitału Bison-Biału

Metalexport jako inwestor strategiczny w Bison-Biału podjął skuteczną próbę zmiany umowy, zmierzającą do przesunięcia terminu realizacji podwyższenia kapitału prywatyzowanej Spółki. W tym samym czasie Mex-Inwest starał się również o zmianę *Umowy sprzedaży udziałów*, co świadczy o jego faktycznych potrzebach i niewielkich możliwościach finansowych. Zobowiązanie powyższe określone zostało w umowie zawartej 30 kwietnia 1997 r. przez pana Mirosława Pietrewicza – Ministra SP, dotyczącej sprzedaży przez Skarb Państwa Spółce Metalexport 169 600 akcji Bison-Biału, stanowiących 53% ogólnej liczby akcji (zwanej dalej „*Umową prywatyzacyjną*”).

W powyższej *Umowie prywatyzacyjnej*, Metalexport zobowiązał się m.in. do podwyższenia kapitału akcyjnego Bison-Biału – w okresie 48 miesięcy od nabycia akcji – poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w wysokości 17 600,0 tys. zł z przeznaczeniem tych środków na dokonanie inwestycji w majątek trwały Spółki. Po upływie terminu końcowego wykonania tego zobowiązania, określonego w umowie na 30 kwietnia 2001 r., łączna wartość podwyższenia kapitałów Spółki ze środków inwestora wyniosła 6 283,6 tys. zł, co oznaczało realizację przyjętych zobowiązań zaledwie na poziomie 35,7%. Niewykonanie tego zobowiązania przez Metalexport, niesło ujemne skutki z tego tytułu – poza Spółką – również dla Skarbu Państwa. Wbrew postanowieniom § 4 pkt 1 ww. *Umowy sprzedaży akcji*, Spółka nie została bowiem zobowiązana przez Metalexport i nie zleciła uprawnionemu podmiotowi wykonania *Sprawozdania końcowego z realizacji przez Kupującego Gwarantowanych Inwestycji*. Metalexport nie wpłacił zaś w terminie przewidzianym w umowie (do 28 sierpnia 2001 r.) należnej Skarbowi Państwa kary w wysokości 7 907,6 tys. zł. Powyższa kara wynosiła 70% różnicy pomiędzy kwotą Gwarantowanych Inwestycji (17 600,0 tys. zł), a kwotą Faktycznych Inwestycji (6 303,5 tys. zł).

MSP odstąpiło od dochodzenia tej kary, bowiem 8 października 2001 r. pani Barbara Litak-Zarębska – Podsekretarz Stanu w MSP podpisała aneks do *Umowy prywatyzacyjnej*, w którym przedłużono m.in. okres wykonania Gwarantowanych Inwestycji do 31 grudnia 2003 r., przy równoczesnym zwiększeniu kwoty podwyższenia kapitału Bison-Biału z 17 600,0 tys. zł do 17 782,9 tys. zł, a więc o 182,9 tys. zł. Izba zwraca przy tym uwagę, że brak racjonalnych przesłanek za przedłużeniem okresu realizacji zobowiązania inwestycyjnego Metalexport zastąpił argumentami, które można byłoby odczytać jako próbę szantażu MSP.

Wnioskując o podpisanie przedmiotowego aneksu do umowy sprzedaży akcji – Metalexport stwierdził m.in., że „z poczuciem odpowiedzialności za losy tego przedsiębiorstwa i jego załogi nie rozpoczęliśmy działań sanacyjnych od przedkładania Ministerstwu uzasadnionych prawnie roszczeń i pretensji. [...] Alternatywą dla proponowanych rozwiązań może być tylko dochodzenie odpowiedzialności za powstałe straty i ich ukrywanie, co w konsekwencji prowadzić będzie do zgłoszenia upadłości firmy. [...] Taki rozwój wydarzeń niewątpliwie doprowadzi do niepokojów społecznych, co w obecnym okresie przedwyborczym byłoby politycznie szczególnie nierozsądne.” Jak wynika z ustaleń kontroli, Metalexport nie dotrzymał również terminu określonego w aneksie i nie dokonał żadnych inwestycji w środki trwałe Spółki poza zrealizowanymi w latach 1998–2000. W związku z powyższym Skarb Państwa uzyskał prawo dochodzenia od Metalexportu kary umownej w wysokości 8 049,5 tys. zł. W wystąpieniu pokontrolnym do Ministra SP Izba wnioskowała o podjęcie działań w celu wyegzekwowania tej kwoty.

Z ustaleń UKS w Warszawie wynika, że do końca marca 2005 r. Metalexport nie dokonał podwyższenia do wymaganej kwoty kapitału akcyjnego w Bison-Biału, jakkolwiek podejmował w 2003 r. i 2004 r. bezskuteczne próby realizacji tego zobowiązania. Metalexport proponował Ministrowi SP zmianę formy realizacji tego zobowiązania, poprzez wniesienie aportu w postaci akcji i udziałów spółek zagranicznych, zamiast wkładu pieniężnego, bądź też wniesienie w formie aportu rzeczowego posiadanych akcji Bison-Biał do spółki zależnej Toolmex Corporation w USA i przesunięcie terminu realizacji zobowiązania do 30 czerwca 2004 r. Pismem znak DNWiD/7912/03/WP z 31 grudnia 2003 r. MSP poinformowało Metalexport o negatywnym rozpatrzeniu powyższej prośby, a jednocześnie przypominało o upływie z dniem 31 grudnia 2003 r. terminu realizacji tego zobowiązania.

W związku z powyższym stanowiskiem MSP, Metalexport doprowadził do zwołania 26 marca 2004 r. posiedzenia NWZA Bison-Biału na którym podjęto uchwałę nr 6 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę 12 461 900 zł w drodze emisji 498 476 szt. akcji imiennych o wartości nominalnej 25,00 zł każda, które w całości objąć miał Metalexport, pokrywając je wkładem pieniężnym w terminie do 10 września 2004 r.

W 2004 r. Metalexport podjął próbę znalezienia dla Bison-Biału inwestora strategicznego. Wstępne zainteresowanie wyraził **Fundusz Inwestycyjny Adwent International z siedzibą w Bostonie** jednakże po zapoznaniu się z sytuacją finansową Bison-Biału wycofał się z dalszych negocjacji w sprawie nabycia akcji tej Spółki. W związku głównie z rezygnacją tego potencjalnego inwestora, Zarząd Metalexportu podjął decyzję, w której postanowił nie obejmować 498 476 szt. akcji w kapitale zakładowym Bison-Biału na warunkach określonych w uchwale nr 6 NWZA z 26 marca 2004 r. o czym powiadomił Ministra SP pismem z 25 sierpnia 2004 r. UKS ustalił ponadto, że Zarząd Metalexportu nie zgłosił do Rejestru Sądowego powyższej uchwały o podwyższeniu kapitału Bison-Biału.

Po otrzymaniu 31 marca 2004 r. końcowego sprawozdania z badania realizacji gwarantowanych inwestycji przez Metalexport za okres od 30 kwietnia 1997 r. do 31 grudnia 2003 r., sporządzonego przez firmę audytorską „Dorfin” Delegatura MSP w Białymstoku skierowała do Prezesa Zarządu Metalexport wezwanie do dobrowolnej zapłaty kary w kwocie 8 653 566,70 zł. Z powodu nieuiszczenia tej kary, MSP skierowało sprawę do Sądu. Na dzień zakończenia kontroli UKS (31 marca 2005 r.), pozew znajduje się w toku postępowania.

Izba zwraca uwagę, że Metalexport wystąpił do MSP z ww. pismem sugerującym możliwości dochodzenia roszczeń w sytuacji, w której dokonał w Spółce zmian w strukturze właścicielskiej, kosztem pozostałych akcjonariuszy, w tym Skarbu Państwa. W 1997 r., tj. przed podjęciem decyzji o podwyższeniu kapitału Bison-Biału, wartość bilansowa akcji wynosiła 115,02 zł/akcję. W kolejnych 3 latach, w których kapitał *Bison-Biału* był podwyższany wartość jej akcji wzrastała.

W ocenie Izby, MSP popełniło błąd na etapie formułowania postanowień *Umowy prywatyzacyjnej*, polegający na nieprecyzyjnym określeniu zasad emisji nowych akcji. Błędem było następnie wyrażanie zgody przez przedstawiciela Skarbu Państwa na Walnych Zgromadzeniach na obejmowanie przez Metalexport akcji w podwyższanym kapitale Bison-Biału po cenie nominalnej. Na tej podstawie, Metalexport – realizując częściowo zobowiązanie do podwyższania „kapitałów Spółki” – przeznaczał całą kwotę na podwyższenie jedynie kapitału akcyjnego. W ten sposób Metalexport powiększył liczbę 169 600 akcji Bison-Biału nabytych od Skarbu Państwa za kwotę 17 468,8 tys. zł (po cenie 103 zł/akcję) o 251 344 akcje objęte po cenie nominalnej (25 zł/akcję), w wyniku podwyższenia kapitału. W konsekwencji czego, inwestując w Spółce środki w kwocie 6 283,6 tys. zł, stanowiące 36,0% sumy przeznaczonej na zakup akcji od Skarbu Państwa, Metalexport uzyskał łącznie pakiet akcji odpowiadający 73,6% ogólnej liczby akcji Bison-Biału, zaś udział akcji Skarbu Państwa zmalał z 32,1% do 17,9%.

Na szczególne podkreślenie zasługują działania Zarządu Metalexportu, powołanego przez Mex-Inwest, mające wprowadzić w błąd Skarb Państwa. W celu uniknięcia kary umownej, Metalexport starał się o przedłużenie przez MSP terminu podwyższenia kapitału Bison-Biału, równocześnie zaś podjął działania pozbawiające tę Spółkę istotnych praw majątkowych.

Na podstawie dwóch umów zawartych 28 września 2001 r. Bison-Biał dokonał przeniesienia na Metalexport za łączną cenę 40 tys. zł „*prawa z rejestracji znaku towarowego*”, oraz „*własności dokumentacji technicznej, praw autorskich do niej oraz własności wynalazków, patentów, wzorów użytkowych i świadectw ochronnych*”. Ze strony Bison-Biału umowy te podpisali: panowie: Dyonizy Rasiński – Prezes Zarządu i Stefan Szpalerski – Członek Zarządu. Jako naganną praktykę, sprzeczną z zasadą kolegiального działania Zarządu Bison-Biału²⁸, Izba uznała przy tym fakt ukrycia tych transakcji przed innym członkiem Zarządu oraz Głównym Księgowym Bison-Biału. W wyjaśnieniach do protokołu kontroli pani Nina Szeszo – Główna Księgowa Bison-Biału stwierdziła m.in., że o fakcie odsprzedaży powyższych praw dowiedziała się od Metalexportu w trakcie uzgadniania kompensat, dotyczących wzajemnych rozliczeń za grudzień 2001 r. Pani Grażyna Kostro – b. Członek Zarządu Bison-Biału wyjaśniła natomiast m.in., że o powyższych umowach dowiedziała się „dopiero od biegłych w miesiącu marcu 2002 roku. Umowy o sprzedaż znaku towarowego i dokumentacji technicznej były przekazywane bezpośrednio przez członków Zarządu, którzy je podpisywali. Sprzedaż w/w dóbr niematerialnych nie została ujawniona do czasu sporządzenia bilansu. Nie są mi znane powody i okoliczności w jakich doszło do sprzedaży znaku towarowego i dokumentacji technicznej.”

²⁸ Zasada wynikająca z § 14 Statutu Spółki.

Powyższe działania Metalexportu oraz części składu Zarządu Bison-Biału zmierzały, zdaniem Izby, do przyspieszenia ogłoszenia upadłości tego podmiotu. Ich skutkiem było wypowiedzenie przez banki umów kredytowych i rozpoczęcie naliczania odsetek. Sprzedaż znaku towarowego i dokumentacji technicznej utrudniała możliwość prowadzenia efektywnych rozmów z wierzycielami Bison-Biału. Niezależnie od niekorzystnych dla Bison-Biału skutków zawarcia przedmiotowych umów sprzedaży, Izba pozytywnie oceniła decyzję o naprawie tego stanu w postaci zawartych 24 października 2002 r. umów, na podstawie których Bison-Białowi zwrócono zarówno prawo do znaku towarowego jak i własność dokumentacji technicznej, praw autorskich do niej oraz własności wynalazków, patentów, wzorów użytkowych i świadectw ochronnych.

W świetle wyników gospodarczych, prezentowanych przez Metalexport, Izba negatywnie oceniła fakt przedstawiania organom państwowym niepełnych informacji co do możliwości ekonomiczno-finansowych Spółki. Z korespondencji prowadzonej pomiędzy Metalexportem a **Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów** (dalej: UOKiK) wynika, że otrzymał on informacje o dysponowaniu przez Spółkę wystarczającymi środkami na realizację zobowiązań wynikających z *Umowy prywatyzacyjnej*.

W przesłanym do Metalexportu stanowisku w sprawie występowania ewentualnych przeszkód przy planowanym podpisaniu aneksu do *Umowy prywatyzacyjnej*, Urząd ten stwierdził m.in., że „Metalexport zobowiązał się przeprowadzić restrukturyzację Bison-Biał i twierdzi, że jest w stanie tego dokonać ze środków własnych. Podtrzymuje również, że jest w stanie, nawet w chwili obecnej, dokonać odpowiednich inwestycji w spółce Bison-Biał, ale nie robi tego, gdyż kierując się przesłankami ekonomicznymi ocenia, że najpierw należy przeprowadzić w tej spółce pewne działania restrukturyzacyjne. W związku z tym inwestycje, do których zobowiązywała go Umowa, wprawdzie z opóźnieniem, ale zostaną zrealizowane. Natomiast powodem przesunięcia zobowiązań inwestycyjnych nie jest trudna sytuacja finansowo-gospodarcza Metalexportu, ale wnioski jakie wyciągnął inwestor z przeprowadzonego rachunku ekonomicznego.”

Zdaniem Izby, powyższe stanowisko Metalexportu, miało wpływ na wydanie przez urząd państwowy oczekiwanej opinii. UOKiK poinformował – w powyższym piśmie – że „Metalexport twierdzi również, że w przypadku konieczności zapłaty kary, zaprzestanie procesu restrukturyzacji spółki Bison-Biał oraz nie dokona żadnych inwestycji, co w efekcie doprowadzi do upadłości tej firmy i utraty około 1 700 miejsc pracy”. Na tej podstawie UOKiK wyraził następujący pogląd: „Jeżeli działanie, które zapobiegnie takiemu scenariuszowi, ma polegać na odroczeniu terminu zobowiązań inwestycyjnych inwestora, to wydaje się, że Skarb Państwa postępując w ten sposób, działa jak prywatny inwestor w gospodarce rynkowej i takie działania nie mają znamion pomocy publicznej, tym bardziej, że posiada w tej spółce udziały.”

**Sytuacja
ekonomiczna
Bison-Biału**

Niezależnie od występujących trudności gospodarczych w Bison-Biału w okresie przed zmianami właścicielskimi w Metalexporcie, NIK wykazała istnienie związku pomiędzy sprzedażą przez Skarb Państwa udziałów tej Spółki,

a gwałtownym pogorszeniem wyników ekonomiczno-finansowych Bison-Biału. Pogorszenie się sytuacji gospodarczej Metalexportu miało bowiem zasadniczy wpływ na niewykonanie przez Spółkę zobowiązań wynikających z *Umowy prywatyzacyjnej*, a przez to rodziło negatywne skutki dla Bison-Biału, a także dla Skarbu Państwa.

W latach 2001-2002 Spółka odnotowała gwałtowne pogorszenie wyników ekonomiczno-finansowych. Zwiększając w latach 1997-2000 przychody ze sprzedaży z 79 257,8 tys. zł do 100 929,0 tys. zł, tj. o 27,3% Spółka osiągała wzrost dodatniego wyniku na działalności operacyjnej, odpowiednio z 6 694,6 tys. zł do 11 968,9 tys. zł, tj. o 78,8%. Jednakże w kolejnych dwóch latach w porównaniu do wykonania w 2000 r., wartość przychodów ze sprzedaży obniżyła się do poziomu kolejno 89 967,2 tys. zł i 46 007,9 tys. zł, tj. o 10,9% i aż o 54,4%, zaś strata na działalności operacyjnej wzrosła z 3 534,7 tys. zł aż do 14 199,1 tys. zł.

W tych dwóch latach (2001-2002) Spółka wykazała również stratę na pozostałej działalności operacyjnej w wysokości kolejno 7 343,7 tys. zł i aż 44 197,8 tys. zł, a także ujemne saldo przychodów i kosztów finansowych na poziomie odpowiednio 13 217,8 tys. zł i 16 217,1 tys. zł. W konsekwencji, strata netto Spółki wzrosła w latach 2001-2002 z 23 861,1 tys. zł aż do 74 786,2 tys. zł. Skutkiem tego rodzaju wyników było gwałtowne pogorszenie się podstawowych wskaźników i wielkości ekonomicznych Spółki. W latach 2000-2002 przedstawiały się one odpowiednio:

- rentowność majątku: 0,19%; (-)23,56% i (-)124,15%²⁹;
- rentowność kapitału własnego: 0,48%; (-)121,96% i (-)135,43%³⁰;
- rentowność netto sprzedaży: 0,24%; (-)26,85% i (-)158,36%³¹;
- kapitał własny zmniejszał się z 43 425,0 tys. zł i 19.564,0 tys. zł do wielkości ujemnej w wysokości 55 222,3 tys. zł.

Izba oceniła krytycznie niepodejmowanie przez Zarząd Bison-Biału skutecznych działań zmierzających do eliminowania bądź ograniczenia wpływu na gospodarkę tego podmiotu niekorzystnych tendencji, które narastały już w latach poprzedzających gwałtowne pogorszenie się jej wyników. Analiza danych ujętych w bilansach i rachunkach wyników wskazuje, że pomimo wzrostu w latach 1997-2000 zarówno wartości przychodów jak i dodatnich wyników na działalności operacyjnej, Bison-Biał odnotował w tym czasie spadek zysku netto z 1 053,0 tys. zł do 210,3 tys. zł. Zwiększenie wartości aktywów Bison-Biału w tym okresie o 40 184,9 tys. zł (z 72 730,7 tys. zł do 112 915,6 tys. zł) było jednak w 92,8% wynikiem przyrostu majątku obrotowego, w tym zwłaszcza produkcji w toku oraz wyrobów gotowych, których wartość zwiększyła się o 33 496,0 tys. zł (z 27 676,9 tys. zł do 61 172,9 tys. zł). Udział wartości produkcji w toku oraz wyrobów gotowych w wartości aktywów Bison-Biału zwiększył się z 38,05% do 54,18%. Taki rozwój sytuacji sygnalizować powinien narastanie kłopotów finansowych, bowiem Bison-Biał wykonywał produkcję „na magazyn”, zwiększając stan zapasów produkcji gotowej, zamrażając tym samym środki finansowe i ponosząc z tego tytułu coraz większe koszty.

Wyniki powyższe miały bezpośredni wpływ m.in. na możliwości utrzymywania przez Bison-Biał środków finansowych na dostatecznym poziomie. Trudności

²⁹ Iloraz wyniku finansowego netto do sumy aktywów.

³⁰ Iloraz wyniku finansowego netto do kapitału własnego.

³¹ Iloraz wyniku finansowego netto do przychodów ze sprzedaży produktów.

w tym zakresie potęgowane były przez wzrost zadłużenia ze strony odbiorców jej wyrobów, w tym zwłaszcza Metalexportu i spółek „Grupy Metalexport” („Toolmex Corporation”, „Toolmex Polmach”, „Mexpol”, „Italmex”). Zadłużenie tych podmiotów wobec Bison-Biału wzrosło z 10 027 tys. zł na 31 grudnia 1999 r. i 11 371 tys. zł na koniec 2001 r. do 16 009,8 tys. zł na koniec 2003 r. Z powyższego wynika, że poziom zadłużenia Metalexportu ponad 2-krotnie przewyższał kwoty przekazane przez tego inwestora na podwyższenia kapitału Bison-Biału. Mając na względzie przejęcie przez Metalexport całkowitej kontroli nad Bison-Białem, w tym również nad powoływaniem władz Spółki, za szczególnie naganny należy uznać udział tego inwestora w utrzymywaniu sytuacji, którą opisał pan Józef Zgoda – b. Prezes Bison-Biału. Według jego stwierdzeń, główne problemy Spółki związane z windykacją należności od Metalexportu dotyczyły ustalenia „kto jest Spółce winien – Metalexport, czy spółki handlowe Metalexportu?”

Problemy z windykacją należności miały także wpływ na znaczący wzrost stanu zadłużenia Spółki. Na koniec lat 1999-2003 zadłużenie Spółki wynosiło odpowiednio: 54 199,0 tys. zł, 68 775,8 tys. zł, 80 681,4 tys. zł, 108 944,1 tys. zł i aż 114 600,0 tys. zł. Na szczególną uwagę zasługuje przy tym wzrost zobowiązań jaki miał miejsce w 2002 r. Nastąpił bowiem nie tylko największy – w analizowanym okresie – wzrost kwoty zobowiązań lecz zmianie uległa jego struktura. W kwocie przyrostu zobowiązań, wynoszącej 28 262,7 tys. zł, przyrost zobowiązań budżetowych i wobec ZUS wyniósł 16 344,8 tys. zł (wzrost o 98,4%). Zmiana struktury zadłużenia Spółki była konsekwencją wypowiedzenia w 2002 r. przez banki umów kredytowych.

Z ustaleń Izby wynika, że podjęte w 2003 r. w Bison-Biału działania restrukturyzacyjne, z udziałem głównych wierzycieli Spółki, stwarzają realną szansę na poprawę jej sytuacji gospodarczej i uniknięcie decyzji o ogłoszeniu upadłości. Niemniej jednak zwrócić należy uwagę na negatywne skutki dla Skarbu Państwa, wynikające ze sprawowania w tej Spółce funkcji właścicielskich przez Metalexport, a pośrednio także przez Mex-Inwest. W ocenie tych skutków należy uwzględnić planowane umorzenie zobowiązań publicznoprawnych, na kwotę 4 200 tys. zł, wynikające z realizacji postępowania restrukturyzacyjnego, wszczętego decyzją Prezesa **Agencji Rozwoju Przemysłu SA** z 26 lutego 2003 r., na podstawie *ustawy z dnia 30 października 2003 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy*³².

Istotnym ujemnym skutkiem jest także utrata wartości 102 589 akcji Bison-Biału, pozostałych po prywatyzacji własnością Skarbu Państwa. Zgodnie ze wspomnianym wyżej aneksem do umowy sprzedaży akcji, Metalexport zobowiązał się do wystąpienia do końca stycznia 2003 r. z ofertą zakupu tych akcji po cenie nie niższej od ich wartości księgowej wynikającej z bilansu Spółki za rok 2002. W piśmie z 27 sierpnia 2003 r. do Delegatury MSP w Białymstoku, Metalexport złożył ofertę nabycia tych akcji za kwotę 1 zł. Dla ustalenia rozmiarów utraty wartości mienia Skarbu Państwa należy podać, że wartość 102 589 akcji, liczona wg ceny uzyskanej w procesie prywatyzacji (103,0zł/akcję) wynosiła 10 566 667 zł. Jak wynika natomiast z treści wniosku o podpisanie ww. aneksu, pan Eugeniusz Dębski – Wiceprezes Metalexportu stwierdził że

³² Dz.U. Nr 2/3 z 2002r. poz. 1800.

„Metalexport zapewnia, że odkupi akcje Fabryki Przyrządów i Uchwytów «Bison-Biał» SA od Skarbu Państwa, których wartość księgowa wynosi aktualnie 7 796 764 zł i należy się spodziewać, że po zrealizowaniu zakładanych inwestycji, w momencie sprzedaży przez Skarb Państwa będzie jeszcze wyższa.”

3.2.6. REALIZACJA PRZEZ METAEXPORT ZOBOWIĄZAŃ WOBEC FUM PORĘBA WYNIKAJĄCYCH Z UMOWY O WSPÓŁPRACĘ.

Sprzedaż udziałów FUM Poręba

Podobnie jak w przypadku Dolfamexu, Metalexport nie wykonał również zobowiązania Mex-Inwestu, określonego w *Umowie sprzedaży udziałów*, dotyczącego spowodowania złożenia przez Spółkę wiążącej oferty zakupu od Skarbu Państwa nie mniej niż 50,1% udziałów w FUM Poręba. Metalexport nie złożył bowiem oferty zakupu tych udziałów, natomiast w lutym 2001 r. przedstawił propozycję przejęcia kontroli właścicielskiej, polegającą m.in. na obniżeniu kapitału FUM Poręba do wysokości 600 tys. zł, a następnie jego podwyższenie o 8 000 tys. zł i objęcie przez Metalexport udziałów w podwyższonym kapitale. Realizacja tej propozycji oznaczała jednakże brak przychodów dla Skarbu Państwa i słusznie nie została zaakceptowana przez MSP. Niemniej jednak trudna już w tym czasie sytuacja ekonomiczna FUM Poręba, w kolejnych latach uległa dalszemu pogorszeniu, po części także wskutek niekorzystnej współpracy z Metalexportem.

Współpraca Metalexportu z FUM Poręba

Podstawę współpracy między Metalexportem i FUM Poręba do końca stycznia 2003 r., stanowiła „*Umowa Generalna o Współpracy w Zakresie Eksportu i Importu Towarów/Usług*” zawarta 5 września 2000 r., (zwana dalej „*Umową*”). Na podstawie tej *Umowy*, Metalexport otrzymał m.in. wyłączność na wykonywanie stałego pośrednictwa zarówno przy sprzedaży produkowanych przez FUM Poręba towarów i usług na eksport, jak i realizowanych zakupach z importu dla potrzeb produkcyjnych Spółki. Realizacja postanowień *Umowy* okazała się dla FUM Poręba uciążliwa, wywołująca dla niej niekorzystne skutki. Szczególnie niekorzystne postanowienia dotyczyły sześcioletniego okresu obowiązywania *Umowy*, praktycznie bez możliwości jej wypowiedzenia przez FUM Poręba.

Jednoznacznie określony 6-letni okres obowiązywania *Umowy* ograniczał swobodę zawierania kontraktów przez FUM Poręba, a wysokość kary umownej, stanowiąca ponad 40% rocznej wartości sprzedaży, powodowała niemożność ze względów ekonomicznych zrealizowania prawa wypowiedzenia *Umowy*. Zarząd FUM Poręba podejmował w latach 2001-2002 kilkakrotne próby renegotjacji *Umowy* i dostosowanie jej do aktualnych warunków i możliwości. Spotykały się one z brakiem reakcji lub z niezmiennym stanowiskiem Metalexportu o braku „konieczności podpisywania drugiej umowy, jeżeli istnieje już jedna podpisana pomiędzy Metalexportem a FUM Poręba”. Dopiero skierowanie sprawy do Sądu Arbitrażowego skłoniło Metalexport do zmiany stanowiska i zgody na dokonanie modyfikacji spornych zapisów umownych. W nowej umowie³³ m.in. ograniczono prawo wyłączności dla Metalexportu, obniżono kary umowne, zmieniono czas obowiązywania umowy na nieograniczony z 9-miesięcznym okresem wypowiedzenia. Dokonane zmiany

³³ „Umowa o współpracy w zakresie eksportu towarów i usług” pomiędzy FUM Poręba i Metalexport z 30 stycznia 2003 r.

w umowie o współpracy nie wpłynęły wprawdzie na wzrost zamówień i poprawę regulowania przez Metalexport zobowiązań wobec Spółki, stworzyły natomiast możliwość wypowiedzenia umowy z przyczyn leżących po stronie Metalexportu, co też FUM Poręba uczyniła 19 marca 2003 r.

Omawiając niekorzystny wpływ Metalexportu na sytuację ekonomiczno-finansową FUM Poręba, zwrócić należy także uwagę na próbę przejęcia majątku tej Spółki. Metalexport, bez wiedzy FUM Poręba, złożył 20 grudnia 2001 r. do Urzędu Patentowego wniosek o udzielenie prawa ochronnego na znak towarowy «PORĘBA», co zostało 1 lipca 2002 r. ogłoszone w Biuletynie Urzędu Patentowego. Działanie Metalexportu okazało się nieskuteczne, niemniej jednak dla Skarbu Państwa winien to być kolejny czynnik do wykorzystania w dalszej współpracy z tym partnerem.

Jak podano w preambule *Umowy*, podstawę jej zawarcia stanowiły wieloletnia współpraca z Metalexportem i jego zamiar zakupu 50,1% udziałów FUM Poręba, a także brak własnej sieci handlowej. W ocenie NIK, argumenty te nie stanowiły dostatecznego uzasadnienia dla zawarcia takich postanowień. Izba zwróciła natomiast uwagę, że jej zawarcie umożliwiły szerokie kompetencje Zarządu FUM Poręba – określone w *Umowie Spółki* – w zakresie przyjmowania przez Spółkę zobowiązań warunkowych, bez konieczności uzyskiwania opinii lub zgody Rady Nadzorczej bądź Zgromadzenia Wspólników. Powyższe kompetencje pozwoliły na samodzielne przyjęcie przez Zarząd zobowiązań m.in. do zapłacenia kary umownej w wysokości stanowiącej równowartość w złotych kwoty 3 mln USD, w przypadku odstąpienia od *Umowy* lub jej wypowiedzenia przed terminem 6 lat. Dodać przy tym należy, że kompetencje Zarządu Spółki do przyjmowania zobowiązań warunkowych bez zgody Rady Nadzorczej zostały ograniczone do wysokości 30 000 euro dopiero uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 4 marca 2003 r.

Uciążliwość prawa wyłączności Metalexportu dla FUM Poręba wynikała głównie ze składania przez Metalexport zamówień na zbyt małą liczbę maszyn, która pozwoliłaby na racjonalne wykorzystanie potencjału produkcyjnego.

Możliwości produkcyjne, przy zapewnieniu środków obrotowych na bieżącą produkcję, określone na około 200 obrabiarek rocznie, były wykorzystywane na realizację zamówień Metalexportu w 20-35%. W porównaniu do 1999 r., w którym Spółka sprzedawała na eksport za pośrednictwem Metalexportu 73 obrabiarki o wartości 20 866 tys. zł, w latach 2000-2002 sprzedaż wyniosła odpowiednio: 62 szt. za 15 135 tys. zł; 59 szt. za 18 653 tys. zł oraz 40 szt. za 12 051 tys. zł, zaś w okresie III kwartałów 2003 r. zaledwie 9 szt. o wartości 3 447 tys. zł. Udział Metalexportu w wartości sprzedaży eksportowej obrabiarek, w latach 1999-2002 wynosił kolejno: 87,6%; 92,3%; 98,8% i 74,5%, zaś w okresie III kwartałów 2003 r. już tylko 39,6%.

W okresie bezwzględnego obowiązywania prawa wyłączności, tj. w latach 2001-2002, FUM Poręba sprzedawała na własny rachunek (z pominięciem pośrednictwa Metalexportu) 10 obrabiarek, co stanowiło 9,2% liczby obrabiarek sprzedanych na eksport w tym okresie, z czego 1 obrabiarkę w 2001 r. i 9 obrabiarek w 2002 r. Powyższa sprzedaż nie została obłożona karami umownymi, które zgodnie z *Umową* mogły wynieść 2 225,5 tys. zł (50% wartości sprzedaży dokonanej bez pośrednictwa Metalexportu). Metalexport nie obciążył Spółki karami umownymi z tego tytułu mając na uwadze m.in. zaległości płatnicze wobec FUM Poręba z tytułu sprzedaży jej wyrobów, a także niedostateczną wielkość składanych zamówień wskutek dekonunktury oraz wzrostu liczby przedsiębiorców zajmujących pozycję konkurencyjną wobec FUM Poręba. NIK podzieliła pogląd Zarządu FUM Poręba, że jednostkowa

sprzedaż, gwarantująca zapewnienie bieżących potrzeb Spółki ratowała doraźnie FUM Poręba przed upadłością i w związku z tym była działaniem koniecznym.

Przyjęta w *Umowie* zasada rozliczeń finansowych – sprzedaż komisowa – nie nakładała na Metalexport odpowiedzialności za nieterminowe płatności odbiorców wyrobów Spółki. Zobowiązywała tylko do przekazania na rzecz FUM Poręba należności uzyskanych od kontrahenta zagranicznego nie później niż w okresie 7 dni kalendarzowych po ich uzyskaniu. Średnio-miesięczne należności FUM Poręba od Metalexportu w latach 2000 – 2003 (10 miesięcy) wynosiły kolejno: 4 110,6 tys. zł; 2 537,4 tys. zł; 3 734,1 tys. zł i 2 144,6 tys. zł. Powstałe opóźnienia w płatnościach uniemożliwiały optymalizację kosztów produkcji, a także powodowały spiętrzanie się prac, wskutek nieterminowych dostaw materiałów i komponentów do produkcji.

Oprócz skutków bezpośrednio-produkcyjnych, brak rytmicznego spływu środków i zaległości płatnicze Metalexportu wpłynęły na dalsze pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki, wyrażające się m.in. niemożliwością terminowego wywiązywania się z harmonogramów płatności określonych w zawartych ugodach i układach, a także regulowania rat wynikających z umowy kredytowej i pożyczki. Skutkiem tego były wypowiedzenia: przez Bank Śląski umowy kredytowej oraz przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych umowy pożyczki, powodujące natychmiastową wymagalność całych kwot w łącznej wysokości 1 546,5 tys. zł.

Sytuacja ekonomiczna FUM Poręba

Sytuacja ekonomiczno-finansowa FUM Poręba w latach 2000-2002 ulegała systematycznemu pogorszeniu. Spółka notowała straty w każdym obszarze swojej działalności. Wystąpiły niekorzystne zmiany w zakresie kształtowania się podstawowych wskaźników charakteryzujących funkcjonowanie Spółki. Corocznie rósł udział zobowiązań krótkoterminowych w strukturze pasywów. Począwszy od 2001 r. wystąpiły ujemne kapitały własne. Sytuacja powyższa wskazywała na realne zagrożenia dalszego funkcjonowania Spółki, w przypadku braku stosownych działań naprawczych. Na bardzo trudną sytuację ekonomiczno-finansową Spółki zasadniczy wpływ miały (poza ww. czynnikami, wynikającymi bezpośrednio ze współpracy z Metalexportem) także wielkość i stan majątku trwałego oraz niewielkie (30 – 40%) wykorzystanie zdolności produkcyjnej. Na przejęty po przedsiębiorstwie państwowym majątek trwały, którego wartość na koniec lipca 2003 r. wynosiła 12 487 tys. zł, składały się głównie budynki i budowle oraz grunty o łącznej powierzchni około 21 ha, z czego około 7 ha zajmowały hale produkcyjne i budynki pomocnicze. Jakkolwiek znaczna część tego majątku była dla Spółki zbędna i powodowała zwiększone obciążenia finansowe, stanowił on zabezpieczenie na rzecz wierzycieli, co ograniczało możliwości jego zbycia. Dodatkowym niekorzystnym czynnikiem był wysoki stopień umorzenia (w 88,7%) środków trwałych o wartości 10 159 tys. zł, a także jeszcze wyższy stopień zużycia maszyn i urządzeń, które w liczbie 669 sztuk o wartości brutto 64 190 tys. zł były umorzone w 99,0%.

Na tle niekorzystnej dla Spółki relacji w 1999 r. pomiędzy przychodami ogółem, w wysokości 37 610,8 tys. zł i kosztami ogółem, wynoszącymi 39 840,9 tys. zł, skutkujących stratą netto w wysokości 2.388,2 tys. zł, kolejne lata były jeszcze gorsze. Uzyskanym w latach 2000 – 2002 przychodom ogółem

w wysokości odpowiednio: 31 503,3 tys. zł; 35 302,4 tys. zł i 25 800,8 tys. zł towarzyszyły znacząco wyższe koszty ogółem, kolejno w wysokości: 43 429,3 tys. zł; 44 382,1 tys. zł i 44 233,5 tys. zł. Oznaczało to, że w 2002 r. w porównaniu do 2000 r. przychody zmalały o 8,2%, zaś koszty wzrosły o 1,9%. Skutkiem głównie tych relacji Spółka odnotowywała w tych latach coraz wyższe straty netto, a mianowicie: 7 962,5 tys. zł; 9 079,7 tys. zł i aż 18 432,7 tys. zł.

Ocenę niekorzystnej sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki pogłębiały zwłaszcza wzrastające w latach 2000 – 2002 ujemne wyniki na sprzedaży, wynoszące kolejno: 2 94,5 tys. zł; 2 998,5 tys. zł i aż 5 738,5 tys. zł. Oznacza to bowiem produkcję przy coraz wyższych kosztach jednostkowych wytwarzanych wyrobów w porównaniu do ich ceny możliwej do uzyskania w sprzedaży. W 2000 r. koszty działalności operacyjnej były wyższe od przychodów ze sprzedaży i zrównanych z nimi o 7,2%, zaś w 2002 r. aż o 28,1%.

Malejącym w ww. latach stratom na pozostałej działalności operacyjnej (wynoszącym kolejno: 5 501,2 tys. zł; 3 142,0 tys. zł i 2 715,8 tys. zł) nie towarzyszyła jednak podobna tendencja w wynikach na działalności finansowej, na której w 2002 r. Spółka odnotowała stratę w wysokości 9 978,3 tys. zł. Poziom tej straty był wyższy od wykonania w 2000 r. i 2001 r. odpowiednio o 130,4% i o 239,5%. Wysoki poziom straty na operacjach finansowych w 2002 r. był głównie konsekwencją wzrostu o 7 393 tys. zł, (o 320%) odsetek od zobowiązań publicznoprawnych. Wskutek braku środków finansowych, Spółka zaprzestała bowiem regulować swoje zobowiązania i tym samym doprowadziła do zerwania tzw. układów ratalnych z ZUS, dotyczących spłat zobowiązań pochodzących z lat 1997–1998 oraz okresu od maja do listopada 2000 r.

Wykazane wyżej relacje pomiędzy przychodami i kosztami działalności gospodarczej Spółki znalazły wyraz w ukształtowaniu się podstawowych wskaźników charakteryzujących funkcjonowanie oraz kondycję ekonomiczno-finansową Spółki, m.in. wskaźników: rentowności netto sprzedaży, rentowności majątku oraz płynności finansowej I.

Wskaźnik rentowności netto sprzedaży³⁴ wykazywał w latach 2000-2002 rosnącą wartość ujemną kolejno na poziomie: (-)0,273; (-)0,297 i aż (-)0,814. Podobnie niekorzystnie kształtował się wskaźnik rentowności majątku³⁵, wynosząc odpowiednio: (-)0,237; (-)0,270 i (-)0,698. W porównywanych latach malał natomiast wskaźnik płynności finansowej I,³⁶ wynosząc kolejno: 0,85, 0,64 i 0,26. W okresie 10 miesięcy 2003 r. Spółka odnotowała znaczącą poprawę (zmniejszenie ujemnych wartości) wskaźników rentowności netto sprzedaży i rentowności majątku, które ukształtowały się na poziomie odpowiednio: (-)0,107 i (-)0,236. W mniejszym natomiast stopniu poprawił się w ww. okresie wskaźnik płynności I, wynosząc 0,28.

Spadek wskaźnika płynności w latach 2000–2002 był skutkiem znaczącego ponad 2-krotnego wzrostu kwoty zobowiązań krótkoterminowych, wynoszących na

³⁴ Wskaźnik rentowności netto sprzedaży liczony jako iloraz wyniku finansowego netto do przychodów ze sprzedaży.

³⁵ Wskaźnik rentowności majątku liczony jako iloraz wyniku finansowego netto do wartości aktywów.

³⁶ Wskaźnik płynności finansowej I liczony jako iloraz aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych.

koniec tych lat odpowiednio: 23 780 tys. zł; 33 348 tys. zł i 49 738 tys. zł. W konsekwencji na koniec 2002 r. kwota zobowiązań krótkoterminowych stanowiła aż 188,2% ogólnej wartości pasywów. Sytuacja powyższa, w zestawieniu z nierozliczonymi stratami z lat 2001–2002, wynoszącymi łącznie 27 513 tys. zł, oznaczała wystąpienie ujemnej wartości kapitałów własnych na poziomie (-)27 511 tys. zł.

Począwszy od 2000 r. Spółka nie wywiązywała się terminowo ze zobowiązań wobec pracowników, z tytułu należnych im wynagrodzeń. Stanowiło to naruszenie przepisów art. 85 § 1 i 2 *ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy*.³⁷ W latach 2000 – 2003 (październik) systematycznie rosły zobowiązania Spółki z tytułu wynagrodzeń i wynosiły na koniec okresu: 741,3 tys. zł; 1 968,2 tys. zł; 2 754,9 tys. zł i 2 547,9 tys. zł. Udział tych zobowiązań w rocznych kosztach wynagrodzeń, w ww. okresach rósł i wynosił odpowiednio: 7,3%, 18,0%, 29,5% i 32,7%. Na koniec października 2003 r. zaległości płatnicze Spółki z tytułu niewypłaconych wynagrodzeń sięgały więc blisko 4 miesięcy.

Przeprowadzone do czasu zakończenia kontroli (grudzień 2003) działania restrukturyzacyjne w zakresie zatrudnienia (zmniejszenie zatrudnienia o 266 osób, tj. o 36,4% w porównaniu do stanu na początek 2000 r.) i restrukturyzacji majątkowej (sprzedaż środków trwałych i dzierżawa zbędnych nieruchomości), zdaniem Izby, dały wymierne i pozytywne wyniki, powodując m.in. częściowe uwolnienie Spółki od nadmiernych kosztów, jednakże nie wpłynęły zasadniczo na poprawę kondycji finansowej Spółki. Wartościowy bilans działań restrukturyzacyjnych w okresie lat 2000–2003 przyniósł oszczędności około 3 773 tys. zł (suma oszczędności wyniosła 7 892 tys. zł, a suma kosztów wyniosła 4 119 tys. zł).

W ocenie NIK, poniesione koszty restrukturyzacji, a szczególnie związane z remontami modernizacyjnymi maszyn budynków i budowli, zakupami inwestycyjnymi i modernizacją wyrobów, w łącznej kwocie 2 947 tys. zł, stanowiącej ponad 70% sumy kosztów restrukturyzacyjnych były działaniem korzystnym, którego skutki Spółka powinna zdyskontować w przyszłości. Do trwałej poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki może się jednak przyczynić dopiero pełna realizacja „Programu restrukturyzacji na lata 2003–2006” zatwierdzonego przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników 4 listopada 2003 r.

Pozyskanie niezbędnych środków na realizację działań restrukturyzacyjnych i naprawczych, w wyniku dokonanego dokapitalizowania Spółki poprzez podwyższenie kapitału zakładowego przez Skarb Państwa o kwotę 20 mln zł oraz wypracowanie przez Spółkę założonych w ww. Programie środków własnych stwarza, zdaniem NIK, możliwości wykonania inwestycji modernizacyjnych, pokrycia strat z lat ubiegłych, restrukturyzację zadłużenia oraz umożliwia efektywną działalność operacyjną. Sprzyjają temu także pozytywne decyzje ZUS, PFRON i Gminy Poręba w zakresie restrukturyzacji zadłużenia na łączną kwotę 12 318 tys. zł, przy naliczeniu opłat restrukturyzacyjnych w kwocie łącznej 1 477 tys. zł, płatnych na dogodnych warunkach (w ratach) oraz zawarcie

³⁷ Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.

indywidualnych ugód z wierzycielami, z tytułu zobowiązań handlowych, na łączną kwotę 4,3 mln zł (ponad 47% sumy wymagalnych z tego tytułu zobowiązań)

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Organizacja kontroli

Przeprowadzona przez Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji kontrola przygotowania i przebiegu procesu sprzedaży udziałów Skarbu Państwa w „Metalexport” Sp. z o.o. w Warszawie i jej wpływ na działalność niektórych podmiotów gospodarczych z udziałem Skarbu Państwa miała charakter kontroli doraźnej. Podstawę podjęcia tej kontroli stanowiły sygnały prasowe o nieprawidłowościach w procesie zbywania udziałów tej Spółki, a także przesyłane do NIK pisma i skargi składane m.in. przez dziennikarza, uczestnika tego procesu oraz Posła na Sejm RP. W dokumentach tych zawarta była prośba zbadania decyzji podejmowanych przez Ministra SP w tym zakresie oraz realizacji zobowiązań umownych przez inwestora strategicznego.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Odmowa podpisania protokołu

Prezes Zarządu Metalexport pan Piotr J. Büchner skierował do kontrolerów NIK pismo Z/PJB/241/2004/ez z 24 marca 2004 r., stanowiące zastrzeżenia do protokołu kontroli. Poza wskazaniem na występujące w tym dokumencie pomyłki oraz prośby o zamieszczenie pełnych odpowiedzi osób składających wyjaśnienia Prezes Zarządu wnioskował o wykreślenie fragmentów protokołu dotyczących Mex-Inwestu. Wniosek ten nie został spełniony wobec czego Prezes Zarządu Metalexport pan Piotr J. Büchner złożył zastrzeżenia (pismo znak Z/336/2004/PJB/ez z 23 kwietnia 2004 r.) do Dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji. Uchwałą z 4 maja 2004 r. Komisji Odwoławczej, zatwierdzoną postanowieniem z 10 maja 2004 r. Prezesa Najwyższej Izby Kontroli zastrzeżenia Prezes Zarządu Metalexport do protokołu kontroli zostały oddalone w całości. Pismem z 21 maja 2004 r. Prezes Zarządu Metalexport pan Piotr J. Büchner powiadomił NIK o odmowie podpisania protokołu kontroli, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko w tym względzie.

Wystąpienia pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli skierowała do wszystkich podmiotów objętych kontrolą, tj. do Ministra SP oraz Prezesów Zarządu: Metalexportu, Bison-Biału i FUM Poręba wystąpienia pokontrolne, zawierające oceny i uwagi dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości w obszarach działalności objętych badaniami NIK. Kierowane były również wnioski pokontrolne zmierzające do usprawnienia działalności tych podmiotów.

Zastrzeżenia do wystąpień pokontrolnych

Na podstawie art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o *Najwyższej Izbie Kontroli*, Minister SP złożył do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli zastrzeżenia do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym Najwyższej Izby Kontroli

znak KGP/41131-2/03 z 12 maja 2004 r. Zastrzeżenia zgłoszone do ocen, uwag i wniosków NIK zawartych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym dotyczyły:

- 1) Negatywnych ocen Izby dotyczących działań i decyzji podejmowanych w procesie przygotowania sprzedaży udziałów Metalexportu, a mianowicie:
 - nieprawidłowości stwierdzonych przy wyborze Doradcy prywatyzacyjnego,
 - jakości pracy tego Doradcy prywatyzacyjnego,
 - nierównego traktowania potencjalnych inwestorów, ubiegających się o zakup udziałów Metalexportu,
 - udzielenia Mex-Inwestowi wyłączności w negocjacjach o zakup udziałów Metalexportu.
- 2) Uwagi Izby o rozważenie przez Ministra SP zasadności zajmowania stanowiska po. Dyrektora DPR I przez pana Jacka Grabarczuka.

Uchwałą Nr 35/2004 z 25 sierpnia 2004 r., Kolegium Najwyższej Izby Kontroli uznało w całości zastrzeżenie dotyczące rozważenia przez Ministra SP zasadności zajmowania stanowiska po. Dyrektora DPR I przez pana Jacka Grabarczuka. Pozostałe zastrzeżenia zostały oddalone w całości.

Poza wnioskami mającymi charakter systemowy (pkt 2.3 niniejszej Informacji), NIK wnioskowała o podjęcie następujących działań w wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do:

Ministra Skarbu Państwa

- 1) Podjęcie odpowiednich działań wobec Mex-Inwestu i Metalexportu zapewniających pełną realizację zobowiązań umownych i egzekucję należnych Skarbowi Państwa kar umownych.
- 2) Wspieranie zarządów spółek z udziałem Skarbu Państwa w działaniach zmierzających do egzekwowania należności od Metalexportu.

Zarządu Metalexportu

- 1) Opracowanie czytelnych zasad rozliczeń w ramach grupy kapitałowej wzajemnych należności i zobowiązań handlowych z Bison-Białem.
- 2) Podjęcie skutecznych działań zmierzających do pełnego wykonania zobowiązań wobec Bison-Biału, określonych w *Umowie prywatyzacyjnej*.

Zarządu Bison-Biału

- 1) Podjęcie przez Zarząd Bison-Biału działań zmierzających do jak najszybszego wyegzekwowania należności od Metalexportu i ostatecznego rozliczenia wzajemnych zobowiązań.
- 2) Bezwzględne przestrzeganie zasady kolegalności działania władz Spółki.
- 3) Ustanowienie skutecznych procedur wstrzymujących dostawy wyrobów do odbiorców, którzy nie regulują swoich zobowiązań wg obustronnie ustalonych zasad.

Zarządu FUM Poręba

- 1) Wprowadzenie procedur pozwalających na szczegółowe analizowanie – w konsultacji z Radą Nadzorczą – treści strategicznych dla Spółki projektów umów, nie tylko pod kątem ich zgodności z prawem, ale także wynikających z nich skutków ekonomiczno-finansowych w przyszłości.

- 2) Zintensyfikowanie działań w celu poprawy egzekwowania należności od Metalexportu za dostarczone do sprzedaży wyroby.
- 3) Kontynuowanie działań zmierzających do odbudowy pozycji Spółki na rynkach zagranicznych i krajowych poprzez rozszerzenie współpracy z działającymi na tych rynkach dystrybutorami i tworzenie własnej sieci handlowej.
- 4) Przestrzeganie dyscypliny finansowej, umożliwiającej pełną realizację programu naprawczego.

W przesłanych do NIK odpowiedziach przez wszystkich adresatów wystąpień pokontrolnych przedstawione zostały m.in. informacje o sposobie wykonania ww. wniosków pokontrolnych. Najwyższa Izba Kontroli nie zgłaszała uwag co do sposobu realizacji tych wniosków.

W odpowiedzi (pismo BM-AM-0911-7/03 MSP/BM/9340/04 z 6 października 2004 r.) na wystąpienie pokontrolne NIK Minister SP wyraził stanowisko, że nie znajduje uzasadnienia wniosek wymieniony w pkt 2.3. informacji, dotyczący wprowadzenia obowiązku powiadamiania komórki kontroli wewnętrznej i uzyskiwania jej opinii w sprawach skarg uczestników procesów prywatyzacyjnych, mających istotny wpływ na wybór inwestora. Jego zdaniem takie uregulowania już istnieją w MSP, gdyż przyjmowanie i rozpatrywanie skarg w MSP należy do kompetencji Departamentu Kontroli Skarg i Wniosków (DKSiW). Nie kwestionując istnienia takich procedur, wniosek Izby zmierzał do wyeliminowania przypadków stwierdzonych w toku niniejszej kontroli, a więc sytuacji w której potencjalni inwestorzy wprawdzie formalnie nie składali skarg, niemniej jednak treść kierowanych do MSP pism wyczerpywała znamiona skarg. Wykonanie tego wniosku sprowadzałaby się do nałożenia na departamenty, realizujące projekty prywatyzacyjne, obowiązku informowania DKSİW i uzyskiwania jego opinii w sprawach skarg zgłaszanych przez uczestników tych projektów, a mogących mieć istotny wpływ na ostateczny wynik tych działań.

Przedstawiając w wystąpieniu pokontrolnym KGP/41131-2/03 z 12 maja 2004 r., krytyczną ocenę dotyczącą przebiegu procesu wyboru nabywcy udziałów Metalexportu, Najwyższa Izba Kontroli nie miała wątpliwości co do nierównego traktowania potencjalnych inwestorów. Ocena powyższa podtrzymana została również przez Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, które rozpatrywało zastrzeżenia Ministra SP w powyższym zakresie. Z ustaleń kontroli wynika, że przedstawiona przez Ministra SP procedura postępowania w sprawach skarg, w omawianym przypadku nie miała zastosowania. Na podstawie przedstawionych kontrolerowi dokumentów, nie można było potwierdzić jakiegokolwiek udziału DKSİW w postępowaniu wyjaśniającym. Składający zastrzeżenia do przebiegu procesu wyboru nabywcy udziałów nie kierowali swojej korespondencji jako formalnych skarg, stąd też nie można wykluczyć, że był to powód pomijania DKSİW w formułowaniu stanowiska MSP w tych sprawach. W ocenie Izby, waga zastrzeżeń co do prawidłowości wyboru nabywcy udziałów Metalexportu, zgłaszanych przez potencjalnych inwestorów, zarówno wobec Doradcy prywatyzacyjnego, jak i kierownictwa DSSİF MSP winna stanowić wystarczający powód zainteresowania tymi problemami komórki kontroli wewnętrznej MSP.

5. Załączniki

5.1. Wykaz skrótów użytych w informacji

Bison-Biał	Fabryka Przyrządów i Uchwyków „Bison-Biał” SA w Białymstoku
BMF SA (Doradca prywatyzacyjny)	Business Management & Finance SA w Warszawie
DBiF	Departament Budżetu i Finansów w MSP
DEiGMSP	Departament Ewidencji i Gospodarki Mieniem Skarbu Państwa w MSP
DNiP I	Departament Nadzoru i Prywatyzacji I w MSP
DNW I	Departament Nadzoru Właścicielskiego I w MSP
DNW II	Departament Nadzoru Właścicielskiego II w MSP
Dolfamex	„Dolfamex” Sp. z oo. w Jeleniej Górze
DPR I	Departament Prywatyzacji I w MSP
DRiPP	Departamentu Restrukturyzacji i Pomocy Publicznej
DSSiIF	Departament Spółek Strategicznych i Instytucji Finansowych w MSP
DZP	Departament Zastępstwa Procesowego w MSP
FUM Poręba	Fabryka Urządzeń Mechanicznych Poręba Sp. z oo. w Porębie
Kh	Kodeks handlowy
Konsorcjum R&G	Podmioty: R&G International Inc, Cobra Metalworks Corp, Era Industrie Inc., Amron Ltd.
Ksh	Kodeks spółek handlowych
Metalexport	Metalexport Sp. z o.o. w Warszawie
Mex-Inwest	Mex-Inwest Sp. z o.o. w Warszawie
Minister SP	Minister Skarbu Państwa
MSP	Ministerstwo Skarbu Państwa
NZW	Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników
UKS w Warszawie	Urząd Kontroli Skarbowej w Warszawie
Umowa prywatyzacyjna	Umowa zawarta 30 kwietnia 1997 r. przez pana Mirosława Pietrewicza – Ministra SP, dotycząca sprzedaży przez Skarb Państwa Spółce Metalexport 169 600 akcji Bison-Biału, stanowiących 53% ogólnej liczby akcji.
Umowa sprzedaży udziałów	Umowa sprzedaży udziałów Metalexport Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie zawarta 26 lipca 2000 r.
ustawa o kipp	ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. <i>o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych</i> (Dz. U. Nr 118, poz. 561 ze zm.)
ustawa o NIK	ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. <i>o Najwyższej Izbie Kontroli</i> (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.)

5.2. Wykaz skontrolowanych podmiotów

- 1) Ministerstwo Skarbu Państwa
- 2) Metalexport Sp. z o.o. w Warszawie
- 3) Fabryka Przyrządów i Uchwytów „Bison-Biał” SA w Białymstoku
- 4) Fabryka Urządzeń Mechanicznych Poręba Sp. z oo. w Porębie

5.3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
- 3) Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
- 4) Prezes Rady Ministrów
- 5) Prezes Trybunału Konstytucyjnego RP
- 6) Prezes Narodowego Banku Polskiego
- 7) Rzecznik Praw Obywatelskich
- 8) Wicemarszałek Sejmu RP Przewodniczący Sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej
- 9) Wiceprezes Rady Ministrów Minister Gospodarki i Pracy
- 10) Minister Finansów
- 11) Minister Skarbu Państwa
- 12) Minister Sprawiedliwości
- 13) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
- 14) Szef Kancelarii Prezydenta RP
- 15) Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- 16) Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
- 17) Przewodniczący Sejmowej Komisji Gospodarki
- 18) Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
- 19) Przewodniczący Sejmowej Komisji Skarbu Państwa
- 20) Przewodniczący Sejmowej Komisji Ustawodawczej
- 21) Przewodniczący Senackiej Komisji Gospodarki i Finansów Publicznych
- 22) Przewodniczący Senackiej Komisji Skarbu Państwa i Infrastruktury

5.4. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska w MSP, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność

Imię i Nazwisko	Stanowisko	Okres pełnienia funkcji
Mirosław Pietrewicz	Minister	1996-10-01 ÷ 1997-10-31
Emil Wąsacz	Minister	1997-10-31 ÷ 2000-08-16
Alicja Kornasiewicz	Sekretarza Stanu	1997-12-10 ÷ 2000-08-03
Jan Buczkowski	Podsekretarz Stanu	1999-03-01 ÷ 2000-09-30
Barbara Litak-Zarębska	Podsekretarz Stanu	1999-02-01 ÷ 2001-10-22
Andrzej Chronowski	Minister	2000-08-16 ÷ 2001-02-28
Aldona Kamela-Sowińska	Minister	2001-02-28 ÷ 2001-10-19
Wiesław Kaczmarek	Minister	2001-10-19 ÷ 2003-01-07
Barbara Misterska	Podsekretarz Stanu	2001-10-25 ÷ 2003-11-20
Sławomir Cytrycki	Minister	2003-01-07 ÷ 2003-04-02
Piotr Czyżewski	Minister	2003-04-02 ÷ 2004-01-21
Zbigniew Kaniewski	Minister	2004-01-28 ÷ 2004-05-02

5.5. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

Problematykę prywatyzacji jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz funkcjonowania spółek kapitałowej regulują następujące akty prawne:

- 1) *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.*
- 2) *Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. Kodeks handlowy – Dz.U. z 1934, nr 57, poz. 502 ze zm.*
- 3) *Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych – Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm. – obowiązuje od 01-01-2001 r.*
- 4) *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – tekst jednolity Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.*
- 5) *Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych – tekst jednolity – Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397.*
- 6) *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa – Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.*
- 7) *Ustawa z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów – tekst jednolity Dz.U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 ze zm.*
- 8) *Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych - tekst jednolity – Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zm.*
- 9) *Ustawa z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym – Dz.U. Nr 11 poz. 50 ze zm.*

- 10) *Ustawa z 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych* – Dz.U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.
- 11) *Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych* – tekst jednolity – Dz.U. Nr 72, poz. 664 ze zm. – uchylona ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* – Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.
- 12) *Ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej* – Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.– obowiązuje od dnia 1 stycznia 2001 r., z wyjątkami określonymi w art. 100 tej ustawy.
- 13) *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności przez osoby pełniące funkcje publiczne* – Dz.U. Nr 106, poz. 679 ze zm.
- 14) *Ustawa z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi* – Dz.U. Nr 26, poz. 306 ze zm.
- 15) *Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców* – Dz.U. Nr 60, poz. 704 ze zm.
- 16) *Ustawa z dnia 30 października 2003 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy* – Dz.U. Nr 2/3 z 2002r. poz. 1800.
- 17) *Ustawa z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu* – tekst jednolity Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz.980.
- 18) *Ustawa z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości* – Dz.U. Nr 79, poz. 464 ze zm.– uchylona ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami – tekst jednolity – Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.
- 19) *Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości* – tekst jednolity Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694.
- 20) *Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa* – Dz.U. z 1996, Nr 106, poz. 493 ze zm.
- 21) *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy* – Dz.U. Nr 64, poz.408.
- 22) *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za te akcje* – Dz.U. Nr 95, poz. 578 ze zm.
- 23) *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1997 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu organizowania przetargu publicznego na sprzedaż majątku trwałego lub oddania mienia do odpłatnego korzystania innym podmiotom przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji oraz warunków, w których dopuszcza się odstąpienie od przetargu* – Dz.U. Nr 108, poz. 696 ze zm.